TRIBUNALENS DOM (tredje avdelningen)

den 5 oktober 2011 *

I mål T-39/06,

Transcatab SpA, Caserte (Italien), företrätt av advokaterna C. Osti och A. Prastaro,

sökande,

mot

Europeiska kommissionen, inledningsvis företrädd av F. Amato, därefter av V. Di Bucci, och slutligen av É. Gippini Fournier och L. Malferrari, samtliga i egenskap av ombud, biträdda av advokaten F. Ruggeri Laderchi,

svarande,

angående en talan om, för det första, delvis ogiltigförklaring av kommissionens beslut K(2005) 4012 slutlig av den 20 oktober 2005, om ett förfarande enligt artikel 81.1 [EG] (ärende COMP/C.38.281/B.2 – Råtobak – Italien), för det andra, nedsättning av det bötesbelopp som Transcatab ålagts genom nämnda beslut och, för det tredje, ett anslutningsyrkande av kommissionen om höjning av nämnda bötesbelopp,

meddelar

* Rättegångsspråk: italienska.

TRIBUNALEN (tredje avdelningen)

sammansatt av ordföranden J. Azizi samt domarna E. Cremona (referent) och S. Frimodt Nielsen,

justitiesekreterare: förste handläggaren J. Palacio González,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 30 november 2010,

följande

Dom

Bakgrund till målet

1 Sökanden, Transcatab SpA, är ett italienskt bolag, nu i likvidation, vars främsta verksamhet är den första beredningen av råtobak. Vid tidpunkten för händelserna i målet var Transcatab ett helägt dotterbolag till Standard Commercial Corp. (nedan kallat SCC), en av de största självständiga handlarna av tobaksblad i världen. Den 13 maj 2005, det vill säga under det administrativa förfarandet, slogs SCC samman med Dimon, Inc., och bildade därmed ett bolag kallat Alliance One International, Inc. (nedan kallat Alliance One), som innehar hela aktiekapitalet i Transcatab.

1. *Det administrativa förfarandet*

2 Den 15 januari 2002 skickade Europeiska gemenskapernas kommission, med stöd av artikel 11 i rådets förordning nr 17 av den 6 februari 1962, första förordningen om tillämpning av [artiklarna 81 EG och 82 EG] (EGT 1962, 13, s. 204; svensk specialutgåva, område 8, volym 1, s. 8), en begäran om upplysningar angående den italienska marknaden för råtobak till de italienska beredningsföretagen och de italienska producenternas branschorganisationer, närmare bestämt till den italienska sammanslutningen av råtobaksberedningsföretag (APTI, Associazione professionale trasformatori tabacchi italiani) och till det italienska förbundet för tobaksproducentsammanslutningar (Unitab, Unione italiana tabacco).

3 Den 19 februari 2002 mottog kommissionen en ansökan om immunitet mot böter från Deltafina SpA, ett beredningsföretag, medlem i APTI, med tillämpning av kommissionens meddelande om immunitet mot böter och nedsättning av böter i kartellärenden (EGT C 45, 2002, s. 3) (nedan kallat meddelandet om samarbete).

4 Den 4 april 2002 höll APTI ett sammanträde. Deltafina informerade härvid deltagarna, däribland Transcatab och Dimon Italia, Srl (dotterbolag till Dimon, sedermera Mindo Srl), om sin ansökan om immunitet och om kommissionens beslut att bevilja företaget villkorad immunitet.

5 Samma dag mottog kommissionen en ansökan från Dimon Italia om immunitet mot böter enligt punkt 8 i meddelandet om samarbete och, i andra hand, om nedsättning av eventuella böter enligt punkterna 20–27 i nämnda meddelande. Några timmar senare mottog kommissionen även en ansökan från Transcatab om nedsättning av eventuella böter enligt punkterna 20–27 i meddelandet.

6 Den 9 april 2002 bekräftade kommissionen genom skriftligt mottagningsbevis att den hade mottagit den begäran som Transcatab framställt enligt punkt 25 i meddelandet om samarbete. Transcatab sände en ny begäran den 10 april 2002, vilken bestod av en förklarande anmärkning och 44 bilagor. Den 30 april 2002 bekräftade kommissionen genom skriftligt mottagningsbevis att den hade mottagit även denna begäran enligt punkt 25 i meddelandet om samarbete.

7 Den 18 och den 19 april 2002 genomförde kommissionen, med stöd av artikel 14 i förordning nr 17, undersökningar i Dimon Italias och Transcatabs lokaler samt i Trestina Azienda Tabacchi SpA:s och Romana Tabacchi SpA:s lokaler.

8 Den 8 oktober 2002 informerade kommissionen Dimon Italia och Transcatab om att de hade varit det första respektive det andra företag som tillhandahållit bevismaterial enligt meddelandet om samarbete och att kommissionen därför hade för avsikt att efter det administrativa förfarandet bevilja dem en nedsättning med mellan 30 och 50 procent respektive med mellan 20 och 30 procent av de böter som de skulle ha ålagts, om de inte hade samarbetat, till följd av överträdelser som eventuellt skulle fastställas.

9 Den 25 februari 2004 utfärdade kommissionen ett meddelande om invändningar som den riktade till tio företag och företagssammanslutningar, bland andra Transcatab, Deltafina, Dimon Italia och Romana Tabacchi (nedan kallade beredningsföretagen) och moderbolagen till vissa av dem, bland andra SCC, Dimon, och Universal Corp., Deltafinas moderbolag. Meddelandets adressater fick möjlighet att yttra sig över detta såväl skriftligen som vid det muntliga hörandet den 22 juni 2004.

10 Till följd av antagandet, den 21 december 2004, av ett tillägg till nämnda meddelande om invändningar avseende Deltafinas åsidosättande av den skyldighet att samarbeta som föreskrivs i meddelandet om samarbete, i samband med utlämnandet av dess ansökan om immunitet (se punkt 4 ovan), hölls en andra förhandling den 1 mars 2005.

11 Efter samråd med rådgivande kommittén för kartell- och monopolfrågor och med beaktande av förhörsombudets slutrapport, antog kommissionen beslut K(2005) 4012 slutlig av den 20 oktober 2005 om ett förfarande enligt artikel 81.1 [EG] (ärende COMP/C.38.281/B.2 – Råtobak Italien) (nedan kallat det angripna beslutet). En sammanfattning av beslutet publicerades i *Europeiska unionens officiella tidning* den 13 februari 2006 (EUT L 353, s. 45).

2. *Det angripna beslutet*

12 Det angripna beslutet rör för det första en horisontell kartell som genomförts av beredningsföretagen på den italienska marknaden för råtobak.

13 Beredningsföretagen fastställde inom ramen för denna kartell under perioden mellan år 1995 och början av år 2002 handelsvillkoren för inköp av råtobak i Italien, både vad avser direkta inköp från producenter och inköp från ”tredje förpackningsföretag”, bland annat genom att fastställa priser och dela upp marknader.

14 Det angripna beslutet rör även två andra överträdelser, vid sidan av beredningsföretagens kartell, vilka ägde rum från början av år 1999 till slutet av år 2001, och som för APTI:s del bestod i att fastställa vilka avtalspriser som denna sammanslutning, för sina medlemmars räkning, skulle förhandla fram i samband med ingåendet av branschavtal med Unitab, medan de för Unitabs del bestod i att fastställa vilka priser som nämnda förbund, för sina medlemmars räkning, skulle förhandla fram i samband med ingåendet av samma branschavtal.

15 I det angripna beslutet konstaterade kommissionen att beredningsföretagens beteenden utgjorde en enda, fortlöpande överträdelse av artikel 81.1 EG (se, bland annat, skälen 264–269 i det angripna beslutet).

16 I artikel 1.1 i det angripna beslutet höll kommissionen beredningsföretagen samt Universal och Alliance One, i egenskap av bolag som bildats genom sammanslagningen av Dimon och SCC, ansvariga för kartellen.

17 I artikel 2 i det angripna beslutet ålade kommissionen de i punkten ovan nämnda företagen samt APTI och Unitab böter (se punkt 71 nedan).

Det angripna beslutets adressater

18 Skälen 325–351 i det angripna beslutet avser att fastställa beslutets adressater.

19 Inledningsvis hänvisade kommissionen till fast rättspraxis enligt vilken begreppet företag ”placerat i ett konkurrensrättsligt sammanhang måste förstås som en ekonomisk enhet utifrån avsikten med avtalet i fråga, även om enheten i juridisk mening består av flera fysiska eller juridiska personer” (skäl 325 i det angripna beslutet).

20 Vidare angav kommissionen att det var utrett att Deltafina, Dimon Italia, Transcatab och Romana Tabacchi, liksom APTI och Unitab, under överträdelsernas hela varaktighet hade deltagit direkt i de konstaterade överträdelserna och att vart och ett av dessa företag och var och en av dessa sammanslutningar följaktligen var adressat för det angripna beslutet (skäl 327 i det angripna beslutet).

21 Kommissionen fullföljde sin analys genom att pröva frågan huruvida moderbolagen kunde hållas ansvariga för vissa dotterbolags (Deltafina, Dimon Italia och Transcatab) respektive överträdelser. Kommissionen erinrade i detta hänseende om att Deltafina under hela överträdelsens varaktighet var ett helägt dotterbolag till Universal, Dimon Italia ett helägt dotterbolag till Dimon och Transcatab ett helägt dotterbolag till SCC (skäl 328 i det angripna beslutet).

22 Kommissionen angav bland annat att det, enligt rättspraxis, för att ett moderbolag ska kunna hållas ansvarigt för dotterbolagets överträdelse, måste kunna konstateras att dotterbolaget inte självständigt bestämmer sitt uppträdande på marknaden. Kommissionen erinrade i detta hänseende om att det, då det rör sig om ett helägt dotterbolag, med rätta kan antas att moderbolaget faktiskt utövar ett avgörande inflytande över dotterbolagets beteende när detta begår en överträdelse av artikel 81.1 EG (skälen 329–330 i det angripna beslutet).

23 I skäl 331 i det angripna beslutet angav kommissionen att det, beträffande Deltafina, Dimon och Transcatab, med rätta kunde antas att dessa ”inte var självständiga” eftersom de var – eller, i Dimon Italias fall, hade varit – helägda av sina respektive moderbolag.

24 Samtidigt som kommissionen förkastade det resonemang som nämnda bolag fört i sina svar på meddelandet om invändningar, enligt vilket andra faktorer, utöver att dotterbolagen var helägda, var nödvändiga för att visa att moderbolagen utövade ett avgörande inflytande, preciserade den att varje presumtion om ett sådant inflytande över ett helägt dotterbolag var motbevisbar. Motbevis skulle frambringas av den part

som avser vederlägga en sådan presumtion genom ”starka bevis”, vilka inte kan utgöras enbart av allmänna upplysningar som inte bekräftats av övertygande bevisning (skäl 334 i det angripna beslutet).

25 I detta hänseende prövade kommissionen i turordning de argument som de moderbolag som var adressater för det angripna beslutet hade framfört.

26 Kommissionen avslog inledningsvis det allmänna argument som moderbolagen hade framfört beträffande den lokala ledningens fulla ansvar avseende deras respektive dotterbolags verksamheter. Enligt kommissionen kan inte den omständigheten att Dimon och SCC hade behållit den befintliga ledningen vid förvärven av hela sina respektive dotterbolag utesluta att nämnda moderbolag utövade ett avgörande inflytande över sina respektive italienska filialer, eftersom det är vanligt att den löpande förvaltningen av ett dotterbolag helt överlåts till den lokala ledningen (skäl 338 i det angripna beslutet).

27 Enligt kommissionen har inget av dessa företag allmänt påvisat något specifikt karaktärsdrag hos sin koncern som i betydande utsträckning skulle ha gjort dess självständiga dotterbolags verksamhet oberoende av dess inflytande (skäl 339 i det angripna beslutet).

28 Kommissionen bedömde i detta hänseende huruvida de existerande ekonomiska banden mellan Deltafina, Dimon Italia, Transcatab och deras respektive moderbolag var starka, vilket skulle visa att de italienska dotterbolagen utgjorde en ekonomisk enhet med resten av respektive koncern. Kommissionen påpekade med hänsyn härtill att de berörda koncernerna var de största handlarna med råtobaksblad i världen och att de ofta förvärvade och saluförde den tobak som deras italienska dotterbolag inköpt (skäl 340 i det angripna beslutet).

29 När det gäller SCC, har kommissionen påpekat att innan företaget förvärvade hela aktiekapitalet i Transcatab kontrollerade det redan Transcatab tillsammans med sin italienska partner. Den omständigheten att SCC inte ”ändrat något avseende ledningen” i sitt dotterbolag till följd av detta förvärv … [kunde] således inte anses som ett bevis för att det inte hade utövat något inflytande över ledningens medlemmar efter det att det blivit ägare av hela företaget. Vad bland annat gällde delegeringen av beslutsbefogenheterna till verkställande direktören för Transcatab, angav kommissionen att den inte hade någon upplysning som tillät den att dra slutsatsen att han inte hade utsetts av SCC, i likhet med de övriga styrelseledamöterna (skälen 341 och 342 i det angripna beslutet).

30 Kommissionen godtog vidare inte SCC:s argument att det inte fanns någon kommunikation mellan detta företag och dess dotterbolag (skälen 343 och 344 i det angripna beslutet).

31 Kommissionen påpekade i detta hänseende att Transcatabs verksamheter hade ansetts vara de som bedrevs av Standard Commercial Tobacco Co., Inc, som var ett holdingbolag inom SCC-koncernen, helägt av SCC, och att de hade bedömts inom ramen för koncernens verksamheter, inbegripet SCC-koncernens försäljning till cigarettillverkarna. Kommissionen drog i detta hänseende slutsatsen att resultaten av Transcatabs verksamheter hade rapporterats till koncernens högre instanser och sedan konsoliderats (skäl 344 i det angripna beslutet).

32 Kommissionen preciserade att det angripna beslutet riktade sig till Alliance One i dess egenskap av rättslig efterträdare till de två företagsgrupper som Transcatab och Dimon Italia hade ingått i under tiden för överträdelsen, eftersom grupperna hade upphört att existera när de slogs samman till den nya enheten Alliance One (skäl 349 i det angripna beslutet).

33 Mot bakgrund av dessa omständigheter fann kommissionen i skäl 351 i det angripna beslutet att Deltafina, Universal, Mindo (tidigare Dimon Italia), Transcatab, Alliance One, Romana Tabacchi, APTI och Unitab skulle hållas ansvariga för överträdelserna och att det angripna beslutet skulle riktas till dem.

Fastställande av bötesbelopp

34 Kommissionen prövade i skälen 356–404 i det angripna beslutet frågan hur stora böter beslutets adressater skulle åläggas.

35 Bötesbeloppen fastställdes av kommissionen med hänsyn till hur allvarliga överträdelserna var och hur länge de pågått, det vill säga de två kriterier som uttryckligen anges i artikel 23.3 i rådets förordning (EG) nr 1/2003 av den 16 december 2002 om tillämpning av konkurrensreglerna i artiklarna 81 [EG] och 82 [EG] (EGT L 1, 2003, s. 1) och i artikel 15.2 i förordning nr 17 (skälen 356 och 357 i det angripna beslutet).

Böternas utgångsbelopp

36 Kommissionen erinrade om att den för att bedöma hur allvarlig en överträdelse är ska beakta överträdelsens art, dess konkreta påverkan på marknaden och den relevanta geografiska marknadens omfattning (skäl 365 i det angripna beslutet).

37 Vidare angav kommissionen att produktionen av råtobak i Italien motsvarade 38 procent av kvotproduktionen inom Europeiska unionen, vilket motsvarar 67,338 miljoner euro år 2001, det vill säga det sista hela året av överträdelsen (skäl 366 i det angripna beslutet).

38 Vad gäller överträdelsens art konstaterade kommissionen att den var mycket allvarlig, eftersom överträdelsen hade bestått av fastställande av inköpspris på råtobakssorter i Italien och av en fördelning av de inköpta kvantiteterna. Kommissionen tillade, med hänvisning till den del av det angripna beslutet som rör analysen av konkurrensbegränsningen (skäl 272 och följande skäl), att en kartell avseende inköp kunde snedvrida producenternas vilja att generera en viss avkastning och begränsa konkurrensen mellan beredningsföretagen i senare led. Kommissionen angav även att detta särskilt var fallet när den produkt som kartellen avsåg, i förevarande fall råtobak, utgjorde en betydande ”insatsvara” för de verksamheter som deltagarna utövade i senare led, i förevarande fall bearbetning av tobak och försäljning av bearbetad tobak (skälen 367 och 368 i det angripna beslutet).

39 I skäl 369 i det angripna beslutet drog kommissionen av ovannämnda överväganden slutsatsen att den överträdelse som beredningsföretagen begått skulle betecknas som mycket allvarlig.

40 Vidare prövade kommissionen, i skälen 370–376 i det angripna beslutet, frågan om ”specifik vikt” och om ”avskräckande”. Kommissionen angav i detta hänseende att ”varje företags specifika vikt och de sannolika konsekvenserna av dess rättsstridiga beteende” skulle beaktas vid fastställandet av bötesbeloppet (skäl 370 i det angripna beslutet).

41 Kommission ansåg således att böterna skulle fastställas i förhållande till varje aktuell parts ställning på marknaden (skäl 371 i det angripna beslutet).

42 Kommissionen ansåg i detta hänseende att utgångsbeloppet för de böter som Deltafina ålagts skulle vara högre, eftersom detta företag visade sig vara den största köparen, med en marknadsandel på cirka 25 procent år 2001 (skäl 372 i det angripna beslutet).

43 Eftersom Transcatab, Dimon Italia och Romana Tabacchi hade mindre andelar av den aktuella marknaden, på cirka 9–11 procent år 2001, ansåg kommissionen att de ”skulle slås samman” och att utgångsbeloppet för böterna skulle vara lägre för dessa företag (skäl 373 i det angripna beslutet).

44 Kommissionen ansåg emellertid att ett utgångsbelopp som endast återspeglade ställningen på marknaden inte skulle få en tillräckligt avskräckande effekt på Deltafina, Dimon Italia (Mindo) och Transcatab, eftersom vart och ett av dem, trots sin relativt begränsade omsättning, tillhörde – eller, i Mindos fall, hade tillhört – multinationella koncerner med ett stort ekonomiskt och finansiellt inflytande, som var världens största tobakshandlare och som agerade på olika verksamhetsnivåer inom tobaksindustrin och på olika geografiska marknader (skäl 374 i det angripna beslutet).

45 För att göra böterna avskräckande ansåg kommissionen följaktligen att en multiplikator på 1,5, alltså en höjning med 50 procent, skulle tillämpas på det utgångsbelopp som fastställts för Deltafina, och att en multiplikator på 1,25, alltså en höjning med 25 procent, skulle tillämpas på det utgångsbelopp som fastställts för Dimon Italia (Mindo) och Transcatab (skäl 375 i det angripna beslutet).

46 Kommissionen fastställde således, i skäl 376 i det angripna beslutet, utgångsbelopp för böterna enligt följande:

— Deltafina: 37,5 miljoner euro,

— Transcatab: 12,5 miljoner euro,

— Dimon Italia (Mindo): 12,5 miljoner euro, och

— Romana Tabacchi: 10 miljoner euro.

Böternas grundbelopp

47 I skälen 377 och 378 i det angripna beslutet företog kommissionen en prövning av frågan om överträdelsens varaktighet.

48 Kommissionen ansåg att den av beredningsföretagen genomförda kartellen hade tillkommit den 29 september 1995 och, enligt beredningsföretagens förklaringar, hade upphört att existera den 19 februari 2002. Kommissionen ansåg således att en höjning på 60 procent av utgångsbeloppet för de böter som ålagts beredningsföretagen skulle tillämpas, utom för Romana Tabacchi, som deltagit under en kortare period.

49 Följaktligen fastställdes följande basbelopp för de böter som det angripna beslutets adressater ålagts:

— Deltafina: 60 miljoner euro,

— Transcatab: 20 miljoner euro,

— Dimon Italia (Mindo): 20 miljoner euro,

— Romana Tabacchi: 12,5 miljoner euro.

Förmildrande omständigheter

50 I skälen 380–398 i det angripna beslutet prövade kommissionen frågan huruvida det fanns förmildrande omständigheter som skulle beaktas.

51 Vad bland annat gällde Transcatab, godtog kommissionen inget av dess argument för att få förmildrade omständigheter beaktade.

52 Kommissionen påpekade inledningsvis att inrättandet av beredningsföretagens kartell inte hade något samband med de branschavtal som slutits inom APTI. Kommissionen drog härav slutsatsen att den italienska lagstiftningen inte hade uppmuntrat beredningsföretagens beteenden, och att dessa företag följaktligen inte kunde beviljas någon nedsättning av bötesbeloppen på grundval av detta argument (skäl 381 i det angripna beslutet).

53 Inte heller godtog kommissionen beredningsföretagens argument att de skulle beviljas en nedsättning på grund av att de hade upphört med överträdelsen före

kommissionens ingripande. Kommissionen erinrade i detta hänseende om den rättspraxis enligt vilken den omständigheten att parterna upphör med överträdelsen före kommissionens ingripande i princip inte ska medföra en nedsättning av bötesbeloppet vid beräkningen av detta i sådana ärenden som rör allvarliga överträdelser av konkurrensreglerna, för vilka parterna visste eller nödvändigtvis borde ha vetat att deras beteende var rättsstridigt i grunden (skäl 382 i det angripna beslutet).

54 Kommissionen angav även att den inte kunde anse att kartellen inte hade genomförts, eftersom det framgick av beskrivningen av de faktiska omständigheterna att parterna hade säkerställt genomförandet av kartellen, bland annat genom att delta i regelbundna sammanträden och regelbundna informationsutbyten beträffande priser och kvantiteter under inköpsperioden (skäl 383 i det angripna beslutet).

55 Kommissionen godtog slutligen inte heller Transcatabs argument att det specifika ekonomiska och sociala sammanhanget på marknaden för råtobak i Italien skulle beaktas då bötesbeloppet fastställdes med tillämpning av punkt 5 b i riktlinjerna för beräkning av böter som döms ut enligt artikel 15.2 i förordning nr 17 och artikel 65.5 i [EKSG] (EGT C 9, 1998, s. 3) (nedan kallade riktlinjerna). Kommissionen påpekade att nämnda punkt 5 b i riktlinjerna endast tillämpas undantagsvis och att förevarande mål inte visade identiska eller liknande karaktärsdrag jämfört med det mål som Transcatab citerat till stöd för sitt argument. Kommissionen tillade vidare att det inte var fastställt att förekomsten av rättsstridigt handlande inom tobaksindustrin i vissa regioner i Italien hade kunnat ha en avgörande verkan genom att frambringa det aktuella handlandet och att reformen av den gemensamma organisationen av marknaderna hade alltför osäkra och tidsmässigt avlägsna verkningar för att motivera att en förmildrande omständighet beaktades (skäl 384 i det angripna beslutet).

56 Kommissionen beaktade vidare Deltafinas särskilda situation och angav att de böter som detta företag ålagts skulle nedsättas med 50 procent med anledning av det av Deltafina erbjudna samarbetet (skälen 385–398 i det angripna beslutet).

57 Kommissionen fastställde, efter att ha beaktat de förmildrande omständigheterna, bötesbeloppet enligt följande (skäl 399 i det angripna beslutet):

— Deltafina: 30 miljoner euro,

— Dimon Italia (Mindo): 20 miljoner euro,

— Transcatab: 20 miljoner euro,

— Romana Tabacchi: 8,75 miljoner euro.

58 Kommissionen erinrade slutligen om att enligt artikel 23.2 i förordning nr 1/2003 får böterna för varje företag och företagssammanslutning som deltagit i överträdelsen inte överstiga 10 procent av föregående räkenskapsårs sammanlagda omsättning. Kommissionen tillade att när de aktuella företagen ingår i en koncern, när det är fastställt att moderbolagen till dessa företag har utövat ett avgörande inflytande över de sistnämnda och dessa moderbolag följaktligen är solidariskt ansvariga för betalningen av de böter som deras dotterbolag ålagts, är det koncernens totala omsättning som ska beaktas när ovannämnda övre gräns på 10 procent fastställs (skälen 400 och 401 i det angripna beslutet).

59 Kommissionen angav i detta hänseende att de böter som Romana Tabacchi ålagts inte får överskrida 2,05 miljoner euro och att det inte var nödvändigt att minska de övriga bötesbeloppen med anledning av denna bestämmelse (skälen 402 och 403 i det angripna beslutet).

Tillämpning av meddelandet om samarbete

60 I skälen 405–500 i det angripna beslutet prövade kommissionen frågan om tillämpningen av meddelandet om samarbete i förevarande fall.

61 Deltafina, Dimon Italia och Transcatab begärde alla tre att nämnda meddelande skulle tillämpas. Beträffande Deltafina erinrade kommissionen om att den hade beviljat detta företag villkorlig immunitet. Kommissionen preciserade vidare att den kommit fram till den preliminära slutsatsen att Dimon Italia och Transcatab hade varit det första respektive det andra företaget som försett kommissionen med bevismaterial som hade ett betydande mervärde jämfört med den bevisning som kommissionen redan hade samlat in, i den mening som avses i punkt 22 i meddelandet om samarbete (skälen 405–407 i det angripna beslutet).

62 Efter att ha undersökt Deltafinas situation och dragit slutsatsen att detta företag inte kunde beviljas immunitet på grund av att det åsidosatt den samarbetsskyldighet som föreskrivs i meddelandet om samarbete (se skälen 408–484 i det angripna beslutet och punkterna 4–10 ovan), undersökte kommissionen Dimon Italias och Transcatabs fall.

63 Inledningsvis angav kommissionen att den omständigheten att Deltafina slutgiltigt vägrats immunitet inte hade någon direkt inverkan på hur meddelandet om samarbete skulle tillämpas på Dimon Italia och Transcatab (skälen 485–491 i det angripna beslutet).

64 Vidare fastställde kommissionen vilken nedsättning av böterna som bland annat Transcatab kunde beviljas, med stöd av nämnda meddelande.

65 I detta hänseende konstaterade kommissionen inledningsvis att Transcatab hade respekterat de villkor som det ålagts, det vill säga det hade upphört att delta i överträdelsen senast den dag då bevisningen lades fram (skälen 492–493 i det angripna beslutet).

66 Vidare angav kommissionen att den, för att fastställa nedsättningsnivån, beaktade den tidpunkt vid vilken bevismaterialet frambringats, i vilken utsträckning det tillförde ett mervärde samt omfattningen och fortgåendet av det samarbete som företagen erbjudit efter den dag då bevismaterialet lämnats (skäl 494 i det angripna beslutet).

67 Således angav kommissionen för det första att Transcatab hade lämnat in sin ansökan om förmånlig behandling innan kommissionen hade vidtagit aktiva kontrollåtgärder, att ansökan täckte överträdelsens hela varaktighet och att de tillhandahållna bevisen i flera avseenden hade stött dem som kommissionen redan förfogade över (skäl 495 i det angripna beslutet).

68 Vidare tillstod kommissionen, vad specifikt gäller de handlingar som Transcatab överlämnat, att den beskrivning av de faktiska omständigheterna som framgick av dessa var mycket detaljerad och att den hade varit ytterst användbar för att förstå överträdelsen och särskilt vissa delar av den (såsom slutandet av ett branschavtal år 1999 för överskottsproduktionen av tobak år 1998). Kommissionen angav emellertid att den inte varit ovetande om någon av de omständigheter avseende vilka Transcatab hade lagt fram bevis (skäl 497 i det angripna beslutet).

69 Slutligen erkände kommissionen även att Transcatab varit samarbetsvilligt gentemot kommissionen under hela förfarandet och att det inte hade bestritt de faktiska omständigheter som kommissionen grundat sig på i meddelandet om invändningar (skäl 498 i det angripna beslutet).

70 Kommissionen angav således att Transcatab skulle beviljas den högsta nivå för nedsättning av bötesbelopp som föreskrevs för motsvarande intervall, nämligen en nedsättning med 30 procent (skäl 499 i det angripna beslutet).

71 I enlighet med artikel 23.2 i förordning nr 1/2003 fastställde kommissionen (se artikel 2 i det angripna beslutet) de slutliga bötesbeloppen för de företag och företagssammanslutningar som omfattas av det angripna beslutet enligt följande:

— Deltafina och Universal, solidariskt ansvariga: 30 miljoner euro,

— Dimon Italia (Mindo) och Alliance One: 10 miljoner euro, för vilket belopp Alliance One är fullt ansvarigt, medan Mindo endast är solidariskt ansvarigt för 3,99 miljoner euro,

— Transcatab och Alliance One, solidariskt ansvariga: 14 miljoner euro,

— Romana Tabacchi: 2,05 miljoner euro,

— APTI: 1 000 euro, och

— Unitab: 1 000 euro.

Förfarandet och parternas yrkanden

72 Alliance One väckte, genom ansökan som inkom till förstainstansrättens kansli den 24 januari 2006, talan om bland annat partiell ogiltigförklaring av det angripna beslutet (mål T-25/06). Transcatab har i ansökan som inkom till förstainstansrättens kansli den 3 februari 2006 väckt förevarande talan.

73 Alliance One begärde i sin ansökan att det målet skulle förenas med förevarande mål. En sådan begäran har även framställts av Transcatab i ansökan.

74 Förstainstansrätten avslog begäran om att målen skulle förenas.

75 Den 24 november 2009 ställde förstainstansrätten, såsom åtgärder för processledning i enlighet med artikel 64 i förstainstansens rättegångsregler, en skriftlig fråga till Transcatab, vilken den sistnämnda besvarade inom den angivna fristen. Den 4 februari 2010 inkom kommissionen med yttrande över Transcatabs svar.

76 På grundval av referentens rapport beslutade förstainstansrätten att inleda det muntliga förfarandet och begärde, som en åtgärd för processledning, att Transcatab skulle inkomma med en handling. Handlingen ingavs inom den angivna fristen.

77 Parterna utvecklade sin talan och svarade på förstainstansrättens frågor vid förhandlingen som hölls den 30 november 2010.

78 Vid förhandlingen begärde förstainstansrätten att Transcatab skulle inkomma med en ytterligare handling med stöd av artikel 64 i rättegångsreglerna. Den 22 december 2010 ingav Transcatab denna handling.

79 Transcatab har yrkat att tribunalen ska

— ogiltigförklara det angripna beslutet delvis,

— nedsätta de böter som det påförts, och

— förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna.

80 Kommissionen har yrkat att tribunalen ska

— ogilla talan,

— fastställa bötesbeloppet till 15 miljoner euro, med stöd av sin behörighet enligt artikel 229 EG, och

— förplikta Transcatab att ersätta rättegångskostnaderna.

Rättslig bedömning

81 Transcatab har till stöd för sin talan anfört fem grunder, varav vissa är uppdelade i flera delgrunder. Som första grund har Transcatab i huvudsak gjort gällande att kommissionen har gjort sig skyldig till en felaktig rättstillämpning genom att hålla Alliance One ansvarigt för Transcatabs överträdelse, att kommissionen inte tillräckligt har motiverat sin inställning i detta hänseende och att den även har åsidosatt Transcatabs rätt till försvar. Den andra grunden avser en felaktig rättstillämpning, bristande motivering, ologisk motivering, åsidosättande av rätten till försvar och åsidosättande av principerna om proportionalitet, likabehandling och skydd för berättigade förväntningar vid fastställandet av böterna. Den tredje grunden gäller en felaktig rättstillämpning och bristande motivering vid fastställandet av bötesbeloppet, med hänsyn till uppskattningen av överträdelsens varaktighet, åsidosättande av principen om *ne bis in idem* avseende de böter som APTI påförts samt åsidosättande av principen om likabehandling. Såvitt avser den fjärde grunden har Transcatab gjort gällande att kommissionen i det angripna beslutet felaktigt har angett att ingen av de förmildrande omständigheter som Transcatab hade åberopat var tillämplig. Inom ramen för den femte grunden har Transcatab slutligen gjort gällande att kommissionen har tillämpat meddelandet om samarbete på ett felaktigt sätt.

82 Kommissionen anser att Transcatab, genom sin tredje grund, har återtagit sin tidigare inställning till samarbete, vilken bestod i att inte bestrida de faktiska omständigheter som fastställts i meddelandet om invändningar. Kommissionen har genom ett anslutningsyrkande begärt att tribunalen ska minska nedsättningen av Transcatabs böter från 30 till 25 procent och således, med stöd av sin obegränsade behörighet, fastställa böterna till 15 miljoner euro.

1. *Den första grunden, avseende Transcatabs moderbolags ansvar för överträdelsen*

Den första delen i den första grunden, avseende en felaktig tolkning av rättspraxis, felbedömning av den bevisning som ingetts och åsidosättande av rätten till försvar

Parternas argument

83 Inledningsvis har Transcatab bestritt slutledningen i det angripna beslutet, enligt vilken den enda omständigheten att SCC, under överträdelsens period, innehade 100 procent av aktiekapitalet i Transcatab är tillräckligt för att presumera att SCC var ansvarigt för sitt dotterbolags överträdelse. En sådan presumtion står i strid med rättspraxis. Enligt Transcatab måste kommissionen visa att det förekommer andra indicier som tyder på att ett moderbolag faktiskt har utövat ett avgörande inflytande över sitt dotterbolag. Kommissionen har, i förevarande fall, nöjt sig med att presumera att SCC ska hållas ansvarigt och har inte uppgett några andra indicier som kan utgöra grund för ett sådant ansvar. Den har således vänt på bevisbördan, vilken inte ska ligga på Transcatab eller dess moderbolag, utan på kommissionen själv.

84 Vidare har Transcatab gjort gällande att SCC har lämnat tillräckliga uppgifter till kommissionen för att visa att det inte hade kännedom om Transcatabs beteende. Dessa uppgifter rör såväl beskrivningen av den lokala verkligheten på den italienska marknaden som de särdrag i SCC-koncernens struktur som visar att dess dotterbolag är självständiga. Uppgifterna avser även självbestämmandet hos Transcatabs styrelse respektive verkställande direktör.

85 I sin replik har Transcatab vidare gjort gällande att kommissionens påstående, att det endast är möjligt att vederlägga presumtionen om ett avgörande inflytande när deltagandet är uteslutande finansiellt, står i strid med rättspraxis. Enligt Transcatab har kommissionen inte med uppmärksamhet undersökt den bevisning som lagts fram under det administrativa förfarandet och den har begränsat sig till att tillbakavisa alla argument på grundval av obekräftade förutfattade meningar. För det första är påståendet att det är osannolikt att ett moderbolag fullständigt kan delegera förvaltningen av ett dotterbolag ogrundat. Koncernens förgrenade struktur hindrar nämligen, såsom Transcatab visat under det administrativa förfarandet, en ensidig förvaltning. För det andra har kommissionen, enligt Transcatab, tillämpat presumtionen om ett avgörande inflytande även på den period då SCC endast innehade 50 procent av aktiekapitalet i Transcatab, trots att Transcatab och SCC hade bevisat att styrelsen och verkställande direktören i Transcatab, som hade getts full behörighet för förvaltningen av bolaget, hade utsetts innan SCC erhöll ensam kontroll över detta bolag. För det tredje räcker inte den omständigheten att vissa handlingar var upprättade på engelska för att bevisa moderbolagets inflytande över förvaltningen av Transcatabs kommersiella verksamhet. Sammanfattningsvis har kommissionen, enligt Transcatab, felaktigt underkänt den bevisning som ingetts, utan tillräcklig eller logisk motivering och utan att konfrontera dem med andra handlingar av ett åtminstone jämförbart bevisvärde. Kommissionen har således inte iakttagit sin skyldighet att handlägga ärendet opartiskt.

86 För det tredje har kommissionen åsidosatt Alliance Ones rätt till försvar, eftersom den baserade det angripna beslutet på handlingar i ärendet som inte omnämnts i meddelandet om invändningar, och därmed hindrade SCC från att uttala sig beträffande dessa och på detta sätt åsidosatte skyddet för dess juridiska efterträdares, Alliance One, berättigade förväntningar. Transcatab har medgett att det rörde sig om handlingar som parterna kände till. Eftersom dessa handlingar inte hade omnämnts i meddelandet om invändningar, kunde parterna emellertid med fog bedöma att de inte hade någon betydelse för ärendet och att det således inte var nödvändigt att uttala sig beträffande dessa. Transcatab angav i repliken och vid förhandlingen att det gjorde gällande att dess egen rätt till försvar hade åsidosatts.

87 Kommissionen har anfört att Transcatabs argument i denna del inte kan godtas. Vad gäller, bland annat, invändningen om åsidosättande av Alliance Ones rätt till försvar, finner kommissionen det tveksamt huruvida den kan upptas till sakprövning, eftersom Transcatab inte har gjort gällande ett åsidosättande av sina egna, utan en annan parts, rättigheter. Utvidgningen av invändningen till att gälla Transcatabs egna rättigheter skedde för sent och kan därför inte upptas till sakprövning.

Tribunalens bedömning

— Åsidosättande av bestämmelserna om ett moderbolags ansvar för sitt dotterbolags handlande

88 När det gäller Transcatabs första anmärkning, ska det erinras om att konkurrensrätten avser verksamheten i företag (domstolens dom av den 7 januari 2004 i de förenade målen C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P och C-219/00 P, Aalborg Portland m.fl. mot kommissionen, REG 2004, s. I-123, punkt 59) och att begreppet företag avser varje enhet som bedriver ekonomisk verksamhet, oavsett enhetens rättsliga form och oavsett hur den finansieras (domstolens dom av den 28 juni 2005 i de förenade målen C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P-C-208/02 P och C-213/02 P, Dansk Rørindustri m.fl. mot kommissionen, REG 2005, s. I-5425, punkt 112, och av den 10 september 2009 i mål C-97/08 P, Akzo Nobel m.fl. mot kommissionen, REG 2009, s. I-8237, punkt 54).

89 Av rättspraxis framgår att begreppet företag i detta sammanhang ska förstås som en ekonomisk enhet, även om enheten i juridisk mening består av flera fysiska eller juridiska personer (domstolens dom av den 14 december 2006 i mål C-217/05, Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio, REG 2006, s. I-11987, punkt 40, domen i det ovan i punkt 88 nämnda målet Akzo Nobel m.fl. mot kommissionen, punkt 55, och förstainstansrättens dom av den 15 september 2005 i mål T-325/01, DaimlerChrysler mot kommissionen, REG 2005, s. II-3319, punkt 85).

90 Då en sådan ekonomisk enhet har överträtt konkurrensreglerna ska den, enligt principen om personligt ansvar, ansvara för överträdelsen (se, för ett liknande resonemang, domstolens dom av den 8 juli 1999 i mål C-49/92 P, kommissionen mot Anic Partecipazioni, REG 1999, s. I-4125, punkt 145, av den 11 december 2007 i mål C-280/06, ETI m.fl., REG 2007, s. I-10893, punkt 39, och domen i det ovan i punkt 88 nämnda målet Akzo Nobel m.fl. mot kommissionen, punkt 56).

91 Överträdelsen av konkurrensrätten ska klart och tydligt tillskrivas ett rättssubjekt som kan åläggas böter. Det är nämligen nödvändigt för tillämpningen och verkställigheten av beslut som fattas av kommissionen inom konkurrensrätten att som mottagare av rättsakten identifiera en enhet som är en juridisk person (se, för ett liknande resonemang, förstainstansrättens dom av den 20 april 1999 i de förenade målen T-305/94-T-307/94, T-313/94-T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 och T-335/94, Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl. mot kommissionen, kallat PVC II, REG 1999, s. II-931, punkt 978).

92 Enligt fast rättspraxis kan ett dotterbolags beteende tillskrivas moderbolaget särskilt då dotterbolaget, trots att det är en fristående juridisk person, inte självständigt bestämmer sitt beteende på marknaden, utan i huvudsak tillämpar instruktioner som det får av moderbolaget, särskilt med hänsyn till de ekonomiska, organisatoriska och juridiska band som binder samman dessa två juridiska enheter (se domen i det ovan i punkt 88 nämnda målet Akzo Nobel m.fl. mot kommissionen, punkt 58 och där angiven rättspraxis).

93 I en sådan situation ingår moderbolaget och dotterbolaget nämligen i samma ekonomiska enhet och den omständigheten att de utgör ett och samma företag i den mening som avses i artikel 81 EG medför att kommissionen kan tillställa moderbolaget ett beslut om åläggande av böter utan att det krävs att moderbolaget personligen har deltagit i överträdelsen (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovan i punkt 88 nämnda målet Akzo Nobel m.fl. mot kommissionen, punkt 59).

94 Av rättspraxis framgår även att i det särskilda fall då ett moderbolag innehar 100 procent av kapitalet i ett dotterbolag som har överträtt konkurrensreglerna kan detta moderbolag utöva ett avgörande inflytande på dotterbolagets beteende. Vidare föreligger en presumtion, som kan motbevisas, om att moderbolaget faktiskt utövar ett sådant inflytande (se domen i det ovan i punkt 88 nämnda målet Akzo Nobel m.fl. mot kommissionen, punkt 60 och där angiven rättspraxis).

95 Under dessa omständigheter är det tillräckligt att kommissionen visar att moderbolaget innehade hela aktiekapitalet i ett dotterbolag för att anta att moderbolaget utövar ett avgörande inflytande på dotterbolagets affärspolitik. Kommissionen kan då hålla moderbolaget solidariskt ansvarigt för betalningen av de böter som dotterbolaget ålagts, såvida inte moderbolaget, på vilket det ankommer att kullkasta presumtionen, visar att dotterbolaget agerar självständigt på marknaden (se, för ett liknande resonemang, domstolens dom av den 16 november 2000 i mål C-286/98 P, Stora Kopparbergs Bergslags mot kommissionen, punkt 29, och domen i det ovan i punkt 88 nämnda målet Akzo Nobel m.fl. mot kommissionen, punkt 61).

96 Domstolen berörde visserligen, i punkterna 28 och 29 i domen i det ovan i punkt 95 nämnda målet Stora Kopparbergs Bergslags mot kommissionen, förutom det förhållandet att dotterbolaget var helägt, även andra omständigheter, såsom att det var ostridigt att moderbolaget hade utövat inflytande över dotterbolagets affärspolicy och att de båda bolagen hade samma ombud under det administrativa förfarandet. Anledningen härtill var emellertid endast att domstolen önskade redogöra för samtliga omständigheter som förstainstansrätten hade lagt till grund för sitt resonemang, och inte att tillämpningen av den i punkt 94 ovan nämnda presumtionen skulle villkoras av att det förelåg ytterligare indicier för att moderbolaget faktiskt hade utövat inflytande över dotterbolaget (se domen i det ovan i punkt 88 nämnda målet Akzo Nobel m.fl. mot kommissionen, punkt 62 och där angiven rättspraxis, samt förstainstansrättens dom av den 8 oktober 2008 i mål T-69/04, Schunk och Schunk Kohlenstoff-Technik mot kommissionen, REG 2008, s. II-2567, punkt 57).

97 Av det angripna beslutet framgår att kommissionen, för att hålla ett moderbolag ansvarigt för en överträdelse som dess dotterbolag begått, utgick från antagandet att ett sådant ansvar är möjligt när moderbolaget och dess dotterbolag ingår i samma ekonomiska enhet och följaktligen utgör ett och samma företag i den mening som avses i artikel 81 EG (skäl 325 i det angripna beslutet).

98 Den centrala omständighet på vilken kommissionen grundade sig för att fastställa att moderbolaget kunde hållas ansvarigt för sitt dotterbolags överträdelse var att dotterbolaget inte självständigt bestämt sitt beteende på marknaden. Denna avsaknad av självständighet är nämligen en följd av moderbolagets ”avgörande inflytande” över dotterbolagets beteende, eftersom det faktiska utövandet av ett sådant inflytande enligt rättspraxis kan presumeras, när ett moderbolag innehar hela aktiekapitalet i sitt dotterbolag (se skälen 329 och 330 i det angripna beslutet).

99 I skäl 331 i det angripna beslutet angav kommissionen att Transcatab i förevarande fall ”saknade självständighet” eftersom det var helägt av sitt moderbolag SCC.

100 Tvärtom mot vad Transcatab har gjort gällande i sin replik, nämligen att kommissionen i förevarande fall hade omvandlat en presumtion som får motbevisas (*juris tantum*) till en presumtion som inte får motbevisas (*juris de jure*), strider inte dessa resonemang mot den logik enligt vilken presumtionen är motbevisbar. Liksom vid övriga presumtioner enligt konkurrensrätten, ska en omständighet, om den lagligen kan presumeras av kommissionen, således anses vara fastställd, under förutsättning att det berörda företaget inte vederlägger presumtionen genom att lägga fram avgörande bevisning i motsatt riktning (se domstolens dom i det ovan i punkt 90 nämnda målet kommissionen mot Anic Partecipazioni, punkterna 121 och 126, och av den 8 juli 1999 i mål C-199/92 P, Hüls mot kommissionen, REG 1999, s. I-4287, punkterna 162 och 167). Dessutom leder inte nämnda presumtion, vilken kan vederläggas i varje enskilt fall, mot bakgrund av att den är motbevisbar, till att ett moderbolag som

innehar hela aktiekapitalet i sitt dotterbolag automatiskt ska hållas ansvarigt för dotterbolagets handlande, vilket skulle strida mot den princip om personligt ansvar som konkurrensrätten bygger på.

101 Kommissionen har således inte åsidosatt bestämmelserna om ett moderbolags ansvar för sitt dotterbolags handlande, genom att i huvudsak hålla SCC, till vilket Alliance One är legal efterträdare, ansvarigt för den överträdelse som Transcatab har begått.

102 Det ska konstateras att denna slutledning inte påverkas av de argument som Transcatab har framfört till svar på tribunalens skriftliga fråga angående konsekvenserna av domen i det ovan i punkt 88 nämnda målet Akzo Nobel m.fl. mot kommissionen. Enligt Transcatab har domstolen i den domen feltolkat tidigare rättspraxis, bland annat domen i det ovan i punkt 95 nämnda målet Stora Kopparbergs Bergslags mot kommissionen, och rättspraxis är, under alla omständigheter, inte entydig i detta hänseende. För det andra skiljer sig de faktiska omständigheterna i det målet från de faktiska omständigheterna i förevarande mål, eftersom flera dotterbolag har varit inblandade i kartellen och eftersom det följaktligen skulle ha varit svårare att visa att moderbolaget inte hade kännedom om det konkurrensbegränsande handlandet. När det gäller det första argumentet räcker det emellertid att konstatera att det framgår av domen i det ovan i punkt 88 nämnda målet Akzo Nobel m.fl. mot kommissionen (se även, för ett liknande resonemang, generaladvokaten Kokotts förslag till avgörande i detta mål, REG 2009, s. I-8241, punkterna 60 och 61), att domstolen inte bara beaktade den rättspraxis på vilken Transcatab har grundat en stor del av sina huvudargument och, bland annat, domen i det ovan i punkt 95 nämnda målet Stora Kopparbergs Bergslags mot kommissionen, utan även gjorde en entydig tolkning av tidigare rättspraxis (domen i det ovan i punkt 88 nämnda målet Akzo Nobel m.fl. mot kommissionen, punkterna 58–62). När det gäller det andra argumentet, räcker det att konstatera att den påstådda skillnaden mellan de båda målen är helt utan betydelse, eftersom ansvarskriteriet i domen i det ovan i punkt 88 nämnda målet Akzo Nobel m.fl. mot kommissionen inte på något sätt avsåg moderbolagets direkta eller indirekta kännedom om dotterbolagets eller dotterbolagens handlande. Under alla

omständigheter har, såsom kommissionen med rätta har påpekat, en sådan omständighet inte på något sätt beaktats i det målet.

— Felbedömning av den bevisning som ingetts i syfte att vederlägga presumtionen

103 Som har angetts i punkterna 94 och 95 ovan, får kommissionen, när ett dotterbolag är helägt av moderbolaget, presumera att moderbolaget utövar ett avgörande inflytande över sitt dotterbolag, utan att ha skyldighet att inge ytterligare bevisning för att moderbolaget faktiskt utövar ett sådant inflytande eller ens hade den minsta kännedom om överträdelsen eller dotterbolagets deltagande i denna överträdelse. Det rör sig om en motbevisbar presumtion som kan vederläggas genom bevis som stödjer motsatsen. I motsats till vad Transcatab har gjort gällande, är det alltså på SCC – som, under överträdelsens period, innehade hela aktiekapitalet i Transcatab (se skäl 336 i det angripna beslutet) – som det ankommer att kullkasta denna presumtion genom att bevisa att dess dotterbolag självständigt bestämmer sitt agerande på marknaden och att dessa båda bolag således inte utgör en ekonomisk enhet. Vid avsaknad av sådan bevisning ska utövandet av ett inflytande anses styrkt genom det förhållandet att den presumtion som följer av att dotterbolaget är helägt inte har vederlagts (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovan i punkt 88 nämnda målet Akzo Nobel m.fl. mot kommissionen, punkterna 60–62 och där angiven rättspraxis, och förstainstansrättens dom av den 30 september 2009 i mål T-175/05, Akzo Nobel m.fl. mot kommissionen, REG 2009, s. II-184, summarisk publicering, punkt 93).

104 I förevarande fall ägnade kommissionen skälen 335–344 i det angripna beslutet åt en prövning av de argument och bevis som SCC – i syfte att visa att det inte utövade något avgörande inflytande över Transcatabs affärspolitik – hade lagt fram i sitt svar

på meddelandet om invändningar, och kommissionen fann att dessa inte innebar att presumtionen vederlades.

105 Det ska konstateras att Transcatab, i sin ansökan, har nöjt sig med att, utan att på något sätt styrka sina påståenden, göra gällande att SCC under det administrativa förfarandet hade bevisat att Transcatabs struktur var decentraliserad, eftersom Transcatab hade en egen helt självständig ledning, till vilken alla uppdrag delegerades, just mot bakgrund av särdragen för den italienska råtobaksmarknaden, och att ledamöterna i dess styrelse samt dess verkställande direktör var självständiga och inte hade någon direkt eller indirekt anknytning till SCC. Transcatab har emellertid inte på något sätt identifierat de eventuella felbedömningar som kommissionen skulle ha gjort i det angripna beslutet vad gäller bedömningen av denna bevisning. Det är först i repliken som Transcatab, till svar på vissa av kommissionens argument, har anfört några argument som har till syfte att, indirekt, kritisera det angripna beslutet.

106 Under alla omständigheter ska det inledningsvis påpekas att den omständigheten att ett dotterbolag har egna lokaler och egna resurser inte, i sig, såsom kommissionen med rätta konstaterade i skäl 338 i det angripna beslutet, visar att dotterbolaget bestämmer sitt agerande på marknaden självständigt i förhållande till sitt moderbolag. Att anförtro den löpande förvaltningen till ett dotterbolags lokala ledning till 100 procent är nämligen vanligt och kan därför inte anses styrka dotterbolagens reella självständighet. Detsamma gäller argumentet om de påstådda särdragen för den italienska råtobaksmarknaden, eftersom dessa särdrag inte hindrar ett moderbolag från att effektivt utöva kontroll över sitt dotterbolag.

107 Det ska vidare konstateras att kommissionen, i skälen 341 och 342 i det angripna beslutet, för det första preciserade att SCC innan det förvärvade hela aktiekapitalet i Transcatab, redan kontrollerade detta bolag tillsammans med sin italienska partner och att den omständigheten att SCC inte förändrade Transcatabs ledning efter

övertagandet således inte kan anses vara ett bevis för att SCC inte utövade något inflytande över sitt dotterbolag efter att ha blivit ensam ägare av det. Kommissionen påpekade för det andra att delegerandet av den verkställande behörigheten till Transcatabs verkställande direktör, vilken, i brist på bevis om motsatsen, rimligen kunde antas ha utsetts av SCC, inte hade hindrat andra styrelseledamöter från att inneha verkställande tjänster och utöva verkställande uppdrag.

108 Det ska emellertid påpekas att kommissionen gjorde en riktig bedömning när den, då SCC inte avgett någon förklaring, tillmätte den omständigheten betydelse att SCC, när det blev ensam aktieägare och hade fullständig behörighet att helt eller delvis förnya styrelsen, inte vidtog någon sådan åtgärd. Härav följer att den omständigheten att styrelseledamöterna, och särskilt den verkställande direktören, behölls endast kan anses följa av ett beslut av SCC, i egenskap av ensam aktieägare i Transcatab.

109 Vidare skulle den omständigheten att en enda person, nämligen den verkställande direktören, har en omfattande behörighet som styrelsen har delegerat till honom, tvärtom kunna vittna om moderbolagets önskan att förenkla utövandet av kontrollen över dotterbolaget, just genom att begränsa styrelsens roll till marginell verksamhet och genom att koncentrera all behörighet till en ”förtroendeperson”. Det är nämligen inte sannolikt att ett multinationellt bolag delegerar all behörighet till ett dotterbolag som agerar på en nationell marknad, vilket är fallet med Transcatab, eller godtar en delegering av befogenheter som existerade före förvärvet av den fullständiga kontrollen till en fysisk person som i sin tur, med total självständighet och utan att först ha utsetts av en ensam aktieägare, skulle välja styrelseledamöter, utan att någon annan person hade det minsta inflytande över förvaltningen av bolaget och som de facto inte redovisade sitt agerande för någon.

110 Således, och mot bakgrund av den omständigheten att en delegering av behörigheten till den verkställande direktören i ett dotterbolag inte på något sätt är ovanlig, kan ett sådant argument inte anses vederlägga presumtionen att moderbolaget hade kontrollen över Transcatab.

111 Vidare, när det gäller det argument som har till syfte att kritisera den påstådda slutsats som kommissionen skulle ha dragit av den omständigheten att vissa handlingar var upprättade på engelska, räcker det att konstatera att dessa handlingar, som nämndes i skälen 343–346 i det angripna beslutet, tvärtemot vad Transcatab har påstått, varken hade till syfte att visa att moderbolagen kunde påverka eller konkret hade påverkat deras italienska dotterbolags beteende, eller än mindre att visa att moderbolagen hade kännedom om den aktuella kartellen. Kommissionen nöjde sig tvärtom med att använda vissa av handlingarna i det administrativa förfarandet i syfte att fastställa trovärdigheten av de bevis och argument som SCC fört fram i sitt svar på meddelandet om invändningar för att vederlägga presumtionen om ett avgörande inflytande på Transcatab.

112 Slutligen ska det påpekas att det, i motsats till vad Transcatab har gjort gällande i repliken, inte på något sätt framgår av det angripna beslutet att presumtionen om ett avgörande inflytande endast kan vederläggas om moderbolagets deltagande är uteslutande finansiellt.

113 Härav följer att invändningen om att kommissionen har felbedömt de bevis som ingetts i syfte att vederlägga presumtionen inte kan godtas.

— Åsidosättande av rätten till försvar

114 När det gäller Transcatabs tredje invändning, ska det erinras om att iakttagandet av rätten till försvar i handläggningen av administrativa förfaranden som rör konkurrenspolitik är en allmän unionsrättslig princip som säkerställs av unionsdomstolarna (se domstolens dom av den 3 september 2009 i mål C-534/07 P, Prym och Prym mot kommissionen, REG 2009, s. I-7415, punkt 26 och där angiven rättspraxis).

115 Enligt fast rättspraxis förutsätter iakttagandet av rätten till försvar att det berörda företaget har getts tillfälle att under det administrativa förfarandet på ett meningsfullt sätt framföra sina synpunkter på huruvida de påstådda omständigheterna och förhållandena verkligen föreligger och är relevanta och på de handlingar som enligt kommissionen styrker dess påstående om att fördraget har överträtts (se domstolens dom av den 7 juni 1983 i de förenade målen 100/80-103/80, Musique Diffusion française m.fl. mot kommissionen, REG 1983, s. 1825, punkt 10, svensk specialutgåva, volym 7, s. 133, och av den 6 april 1995 i mål C-310/93 P, BPB Industries och British Gypsum mot kommissionen, REG 1995, s. I-865, punkt 21).

116 Artikel 27.1 i förordning nr 1/2003 återspeglar denna princip, eftersom den föreskriver att parterna ska tillsändas ett meddelande om invändningar i vilket tydligt ska anges alla huvudsakliga omständigheter på vilka kommissionen grundar sig i detta skede av förfarandet *(*se, för ett liknande resonemang, domen i det ovan i punkt 88 nämnda målet Aalborg Portland m.fl. mot kommissionen, punkt 67), för att tillåta de berörda parterna att faktiskt få kännedom om de beteenden som kommissionen lägger dem till last och på ett ändamålsenligt sätt göra gällande sitt försvar innan kommissionen antar ett definitivt beslut. Detta krav är uppfyllt när parterna i nämnda beslut inte lastas för andra överträdelser än de som nämns i meddelandet om invändningar och när det i beslutet endast beaktas faktiska omständigheter som parterna haft tillfälle att yttra sig över (se, för ett liknande resonemang, förstainstansrättens dom av den 19 mars 2003 i mål T-213/00, CMA CGM m.fl. mot kommissionen, REG 2003, s. II-913, punkt 109 och där angiven rättspraxis).

117 Denna angivelse kan vara kortfattad, och det slutgiltiga beslutet behöver inte nödvändigtvis vara en kopia av meddelandet om invändningar (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovan i punkt 115 nämnda målet Musique Diffusion française m.fl. mot kommissionen, punkt 14), eftersom detta meddelande utgör ett förberedande dokument vars bedömningar av faktiska och rättsliga förhållanden är av rent provisorisk karaktär (se, för ett liknande resonemang, domstolens dom av den 17 november 1987 i mål 142/84 och 156/84, British American Tobacco och Reynolds mot kommissionen, REG 1987, s. 4487, punkt 70). Det är således tillåtet att göra tillägg till meddelandet om invändningar mot bakgrund av parternas svarsinlagor, om de däri framförda argumenten visar att parterna verkligen har kunnat utöva sin rätt till försvar. Kommissionen kan även mot bakgrund av det administrativa förfarandet ändra och lägga till argument avseende de faktiska omständigheterna och rättsreglerna till stöd för invändningar som den redan har formulerat (se, för ett liknande resonemang, förstainstansrättens dom av den 28 februari 2002 i mål T-86/95, Compagnie générale maritime m.fl. mot kommissionen, REG 2002, s. II-1011, punkt 448, och av den 22 oktober 2002 i mål T-310/01, Schneider Electric mot kommissionen, REG 2002, s. II-4071, punkt 438).

118 Domstolen har vidare preciserat att den omständigheten – att ett argument som framförts av ett företag under det administrativa förfarandet har beaktats, utan att företaget har kunnat framföra synpunkter angående detta beaktande innan det slutliga beslutet antas – inte i sig kan utgöra ett åsidosättande av rätten till försvar (domstolens beslut av den 10 juli 2001 i mål C-497/99 P, Irish Sugar mot kommissionen, REG 2001, s. I-5333, punkt 24).

119 Slutligen ska det även erinras om att enligt rättspraxis har rätten till försvar åsidosatts när kommissionens administrativa förfarande, på grund av dess felaktiga handlande, skulle ha kunnat leda till ett annat resultat. Ett klagandeföretag visar att ett sådant åsidosättande har skett, inte genom att bevisa att kommissionens beslut skulle ha haft ett annat innehåll, utan genom att bevisa att det hade kunnat försvara sig bättre om kommissionen inte hade handlat fel, exempelvis genom att det hade kunnat åberopa handlingar till sitt försvar som det hade nekats tillgång till under det administrativa förfarandet (se, för ett liknande resonemang, domstolens dom av den 2 oktober 2003 i mål C-194/99 P, Thyssen Stahl mot kommissionen, REG 2003, s. I-10821, punkt 31

och där angiven rättspraxis, och av den 1 juli 2010 i mål C-407/08 P, Knauf Gips mot kommissionen, REU 2010, s. I-6375, punkt 28).

120 Det ska i förevarande mål påpekas att kommissionen, i meddelandet om invändningar, för att motivera att SCC hölls ansvarigt för den överträdelse av konkurrensrätten som Transcatab, i vilket SCC innehade hela aktiekapitalet, hade begått, i princip, mot bakgrund av de i rättspraxis fastslagna principer som angetts i punkterna 94–96 ovan, kunde begränsa sig till att visa hur kapitalet var uppdelat mellan dotterbolagen och moderbolagen (se punkterna 336–338 i meddelandet om invändningar). Med tillämpning av dessa i rättspraxis fastslagna principer, var kommissionen i sitt slutgiltiga beslut således skyldig att ta ställning till parternas argument i svaret på nämnda meddelande (se punkt 335 och följande punkter i det angripna beslutet), vilka hade till syfte att vederlägga den aktuella presumtionen.

121 Vidare, när det gäller Transcatabs påstående att kommissionen baserade det angripna beslutet på handlingar som inte omnämnts i meddelandet om invändningar, ska det påpekas att det var först vid bedömningen av de argument och bevis som parterna framfört under det administrativa förfarandet som kommissionen, i skälen 335–344 i det angripna beslutet, tog upp vissa specifika aspekter och handlingar rörande relationen mellan SCC och Transcatab och, därvid, hänvisade till handlingar i det administrativa förfarandet. Beaktandet av dessa aspekter och handlingar kunde således inte påverka effektiviteten av Transcatabs utövandet av rätten till försvar, i synnerhet inte då Transcatab hade tillgång till dessa handlingar – vilka det under alla omständigheter redan förfogade över – under det administrativa förfarandet.

122 I övrigt framgår det av handlingarna i målet att såväl SCC som Transcatab kunde svara på den invändning som uttryckligen anförts i det meddelandet om invändningar som tillsänts dem och lägga fram sitt försvar för förhörsombudet vid förhandlingen. Den kontradiktoriska principen iakttogs således under det administrativa förfarandet.

123 Under alla omständigheter ska det även erinras om att eftersom kommissionen, såsom den har påpekat, inte har skyldighet att, när det gäller tilldelningen av ansvar för överträdelsen, ange några andra omständigheter i stadiet för meddelandet om invändningar än bevis avseende moderbolagets innehav av aktiekapitalet i sina dotterbolag, kan inte argumentet avseende åsidosättandet av rätten till försvar godtas (se, för ett liknande resonemang, dom av den 10 september 2009 i det ovan i punkt 88 nämnda målet Akzo Nobel mot kommissionen, punkt 64).

124 Således ska invändningen om åsidosättande av rätten till försvar ogillas, utan att det är nödvändigt att pröva den av kommissionen framförda frågan om huruvida denna invändning kan upptas till sakprövning.

125 Mot bakgrund av det ovan anförda ska den första grundens första del ogillas i sin helhet.

Den första grundens andra del, avseende åsidosättande av artikel 23.2 i förordning nr 1/2003

Parternas argument

126 Transcatab har gjort gällande att kommissionen, genom att ha hållit Alliance One ansvarigt för de aktuella överträdelserna, har ålagt detta bolag böter som överskrider den övre gräns på 10 procent av omsättningen för det räkenskapsår som föregick det angripna beslutet som föreskrivs i artikel 23.2 i förordning nr 1/2003. De böter som Transcatab ålagts uppgår nämligen till cirka 43 procent av dess omsättning.

127 I övrigt har Transcatab hänvisat till de argument som Alliance One har framfört i sin talan (mål T-25/06), av vilket Transcatab har bilagt en kopia.

128 Kommissionen har anfört att Transcatabs argument i denna del inte kan godtas.

Tribunalens bedömning

129 Det ska inledningsvis påpekas att denna delgrund är nära sammanhängande med den första grundens första del, eftersom ogillandet av den första delen nödvändigtvis påverkar huruvida den andra delgrunden ska anses vara välgrundad. Följaktligen kan, mot bakgrund av de överväganden som lett till att den första grundens första delgrund ogillades, den slutsatsen dras att kommissionen inte har gjort någon felbedömning genom att beakta SCC:s konsoliderade omsättning som referens vid beräkningen av den övre gräns på 10 procent av omsättningen som föreskrivs i artikel 23.2 i förordning nr 1/2003 (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovan i punkt 103 nämnda målet Akzo Nobel m.fl. mot kommissionen, punkt 114).

130 Denna gräns ska nämligen beräknas utifrån den sammanlagda omsättningen för samtliga bolag som utgör den ekonomiska enhet som agerar såsom företag i den mening som avses i artikel 81 EG, eftersom det endast är den sammanlagda omsättningen för de deltagande bolagen som kan utgöra en indikation på det ifrågavarande företagets storlek och ekonomiska inflytande (se, för ett liknande resonemang, förstainstansrättens dom av den 20 mars 2002 i mål T-9/99, HFB m.fl. mot kommissionen, REG 2002, s. II-1487, punkterna 528 och 529, och av den 30 september 2009 i det ovan i punkt 103 nämnda målet Akzo Nobel m.fl. mot kommissionen, punkt 114).

131 När det gäller den allmänna hänvisning som Transcatab har gjort till de argument som utvecklades i den talan som dess moderbolag, Alliance One, har väckt, ska det vidare påpekas att en sådan hänvisning, som endast avser bilagan i allmänhet och

inte möjliggör för tribunalen att precist definiera de argument som den skulle kunna anse komplettera de grunder som utvecklats i skrivelserna, inte kan tas upp till sakprövning.

132 Tribunalen erinrar om att enligt artikel 21 i domstolens stadga och artikel 44.1 c i tribunalens rättegångsregler ska en ansökan innehålla uppgifter om föremålet för talan samt en kortfattad framställning av grunderna för densamma. Enligt fast rättspraxis måste, för att en talan ska kunna tas upp till sakprövning, de väsentligaste faktiska och rättsliga omständigheter som talan grundas på åtminstone kortfattat men på ett sammanhängande och begripligt sätt framgå av innehållet i själva ansökan. Även om innehållet i en ansökan kan understödjas och kompletteras i specifika avseenden, genom hänvisning till vissa avsnitt i bifogade handlingar, kan inte en generell hänvisning till andra handlingar, ens om de är bifogade ansökan, kompensera avsaknaden av väsentliga delar av den rättsliga argumentering som, enligt ovannämnda bestämmelser, ska återfinnas i själva ansökan. Det ankommer inte heller på tribunalen att i bilagorna söka efter och fastställa de grunder och argument som den skulle kunna anse att talan stöder sig på, eftersom bilagorna enbart ska tjäna som bevismaterial och som ett medel för målets utredning (se förstainstansrättens dom av den 14 december 2005 i mål T-209/01, Honeywell mot kommissionen, REG 2005, s. II-5527, punkterna 56 och 57, av den 17 september 2007 i mål T-201/04, Microsoft mot kommissionen, REG 2007, s. II-3601, punkt 94 och där angiven rättspraxis).

133 Härav följer att talan delvis inte kan bifallas, delvis inte kan tas upp till sakprövning på den första grundens andra del.

134 Mot bakgrund av vad som anförts kan talan inte vinna bifall på någon del av den första grunden.

2. *Den andra grunden, avseende fastställande av böternas utgångsbelopp*

Den första delen av den andra grunden, avseende överträdelsens allvar

135 Transcatab har inom ramen för den första delen av den andra grunden gjort flera invändningar beträffande beteckningen av överträdelsen som ”mycket allvarlig” i det angripna beslutet.

136 Inledningsvis ska det erinras om de allmänna principer som styr fastställandet av böternas belopp och, i synnerhet, bedömningen av överträdelsens allvar.

137 I artikel 81.1 a och b EG föreskrivs uttryckligen att alla avtal och samordnade förfaranden som innebär att inköps- eller försäljningspriser eller andra affärsvillkor direkt eller indirekt fastställs, eller att produktion eller marknader begränsas eller kontrolleras, är oförenliga med den gemensamma marknaden. Överträdelser av detta slag, särskilt när det är fråga om horisontell samverkan, betecknas i rättspraxis som särskilt allvarliga, eftersom de direkt påverkar de väsentliga parametrarna för konkurrensen på den relevanta marknaden (förstainstansrättens dom av den 11 mars 1999 i mål T-141/94, Thyssen Stahl mot kommissionen, REG 1999, s. II-347, punkt 675), eller som uppenbara överträdelser av konkurrensreglerna (förstainstansrättens dom av den 6 april 1995 i mål T-148/89, Tréfilunion mot kommissionen, punkt 109, och av den 14 maj 1998 i mål T-311/94, BPB de Eendracht mot kommissionen, REG 1998, s. II-1129, punkt 303).

138 När bötesbeloppet ska fastställas för åsidosättande av artikel 81.1 EG ska, enligt artikel 23.3 i förordning nr 1/2003, hänsyn tas både till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den pågått.

139 Enligt fast rättspraxis ska bedömningen av hur allvarliga överträdelserna är göras med hänsyn till ett stort antal omständigheter, såsom de särskilda omständigheterna i ärendet, dess sammanhang och böternas avskräckande verkan, utan att det har fastställts någon tvingande eller uttömmande förteckning över de kriterier som absolut ska tas i beaktande (domstolens dom i det ovan i punkt 88 nämnda målet Dansk Rørindustri m.fl. mot kommissionen, punkt 241, domen i det ovan i punkt 114 nämnda målet Prym och Prym Consumer mot kommissionen, punkt 54, och dom av den 24 september 2009 i målen C-125/07 P, C-133/07 P, C-135/07 P och C-137/07 P, Erste Group Bank m.fl. mot kommissionen, REG 2009, s. I-8681, punkt 91).

140 Kommissionen har antagit riktlinjer i syfte att göra det möjligt att säkerställa öppenheten och objektiviteten i sina beslut om fastställande av böter för överträdelser av konkurrensreglerna (första stycket i riktlinjerna).

141 Riktlinjerna är ett verktyg som, med bibehållen respekt för rättsregler av högre valör, är ägnat att precisera de kriterier som kommissionen anser ska beaktas inom ramen för dess handlingsfrihet vid fastställandet av böter enligt artikel 23.2 i förordning nr 1/2003. Även om riktlinjerna inte utgör den rättsliga grunden för ett beslut om påförande av böter, vilket grundas på förordning nr 1/2003, bestäms genom dessa riktlinjer ändå på ett allmänt och abstrakt sätt den metod som kommissionen har att tillämpa vid fastställandet av storleken på de böter som ska påföras genom detta beslut. De säkerställer således företagens rättssäkerhet (domen i det ovan i punkt 88 nämnda målet Dansk Rørindustri m.fl. mot kommissionen, punkterna 209–213, och förstainstansrättens dom av den 14 december 2006 i målen T-259/02-T-264/02 och T-271/02, Raiffeisen Zentralbank Österreich m.fl. mot kommissionen, REG 2006, s. II-5169, punkterna 219 och 223).

142 Även om riktlinjerna således inte kan betraktas som rättsregler som administrationen under alla omständigheter är skyldig att iaktta, utgör de likväl vägledande förhållningsregler för den praxis som ska följas och från vilka administrationen, i ett enskilt fall, inte kan avvika utan att ange skäl (se, för ett liknande resonemang, domstolens dom i det ovan i punkt 88 nämnda målet Dansk Rørindustri m.fl. mot kommissionen, punkterna 209 och 210, och dom av den 18 maj 2006 i mål C-397/03 P, Archer Daniels Midland och Archer Daniels Midland Ingredients mot kommissionen, REG 2006, s. I-4429, punkt 91).

143 Den självbegränsning av kommissionens utrymme för skönsmässig bedömning som antagandet av riktlinjerna innebär hindrar dock inte att kommissionen har behållit ett betydande utrymme för skönsmässig bedömning (se, för ett liknande resonemang, förstainstansrättens dom av den 8 juli 2004 i mål T-44/00, Mannesmannröhren-Werke mot kommissionen, REG 2004, s. II-2233, punkterna 246, 274 och 275). Det förhållandet att kommissionen genom riktlinjerna har preciserat hur den avser att genomföra bedömningen av överträdelsens allvar utgör nämligen inte hinder mot en helhetsbedömning av denna utifrån samtliga relevanta omständigheter i ärendet, inkluderande sådana omständigheter som inte uttryckligen nämnts i riktlinjerna (se domen i det ovan i punkt 141 nämnda målet Raiffeisen Zentralbank Österreich m.fl. mot kommissionen, punkt 237).

144 Enligt den metod som anges i riktlinjerna ska kommissionen, vid beräkningen av de bötesbelopp som ska åläggas de berörda företagen, som utgångspunkt ta ett belopp som fastställs med hänsyn till överträdelsens ”inneboende” allvar. Vid bedömningen av överträdelsens allvar ska man beakta överträdelsens art, dess konkreta påverkan på marknaden, om den är mätbar, och omfattningen av den relevanta geografiska marknaden (punkt 1 A första stycket i riktlinjerna).

145 Överträdelserna är indelade i tre kategorier, nämligen ”mindre allvarliga överträdelser” för vilka möjliga bötesbelopp kan variera mellan 1 000 och 1 miljon euro, ”allvarliga överträdelser” för vilka möjliga bötesbelopp kan variera mellan 1 miljon och 20 miljoner euro och ”mycket allvarliga överträdelser” för vilka det möjliga

bötesbeloppet kan överstiga 20 miljoner euro (punkt 1 A andra stycket, första till tredje strecksatserna, i riktlinjerna). När det gäller mycket allvarliga överträdelser har kommissionen preciserat att det i huvudsak är fråga om horisontella begränsningar såsom ”priskarteller” och karteller för uppdelning av marknader eller andra förfaranden som hindrar den inre marknadens funktion, såsom till exempel förfaranden som syftar till att avskärma de nationella marknaderna eller missbruk av dominerande ställning av företag med monopolliknande ställning (punkt 1 A andra stycket tredje strecksatsen i riktlinjerna).

146 Tribunalen påpekar i övrigt att de tre aspekterna av bedömningen av överträdelsens allvar, som omnämns i punkt 144 ovan, inte har samma vikt inom ramen för den totala prövningen. Överträdelsens allvar spelar en avgörande roll, bland annat för att karaktärisera överträdelser som ”mycket allvarliga” (domen i det ovan i punkt 139 nämnda målet Erste Group Bank m.fl. mot kommissionen, punkt 101, och tribunalens dom av den 28 april 2010 i målen T-456/05 och T-457/05, REU 2010, s. II-1443, punkt 137).

147 Däremot utgör varken den konkreta påverkan på marknaden eller omfattningen av den relevanta geografiska marknaden omständigheter som är nödvändiga för att överträdelsen ska kunna kvalificeras som mycket allvarlig när det gäller horisontella karteller vilka, såsom i förevarande fall, rör fastställandet av priser. Dessa båda kriterier är visserligen faktorer som ska beaktas vid bedömningen av överträdelsens allvar, men de är bara två av ett flertal kriterier som ska beaktas vid en helhetsbedömning av överträdelsens allvar (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovan i punkt 114 nämnda målet Prym och Prym Consumer mot kommissionen, punkterna 74 och 81, och förstainstansrättens dom i det ovan i punkt 141 nämnda målet Raiffeisen Zentralbank Österreich m.fl. mot kommissionen, punkterna 240 och 311, och av den 8 oktober 2008 i mål T-73/04, Carbone-Lorraine mot kommissionen, REG 2008, s. II-2661, punkt 91).

148 Således följer av numera fast rättspraxis att det också, vad gäller överenskommelser om horisontell samverkan avseende, såsom i förevarande fall, priser, framgår av riktlinjerna att dessa överenskommelser kan betecknas som ”mycket allvarliga” på grundval endast av överträdelsernas art, utan att kommissionen är skyldig att visa att överträdelsen haft en konkret påverkan på marknaden (domen i det ovan i punkt 114

nämnda målet Prym och Prym Consumer mot kommissionen, punkt 75; se även, för ett liknande resonemang, förstainstansrättens dom av den 27 juli 2005 i målen T-49/02-T-51/02, Brasserie nationale m.fl. mot kommissionen, REG 2005, s. II-3033, punkt 178, och av den 25 oktober 2005 i mål T-38/02, Groupe Danone mot kommissionen, REG 2005, s. II-4407, punkt 150) och utan att den begränsade omfattningen av den relevanta geografiska marknaden hindrar en sådan beteckning (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovan i punkt 139 nämnda målet Erste Group Bank m.fl. mot kommissionen, punkt 103, och domen i det ovan i punkt 147 nämnda målet Carbone-Lorraine mot kommissionen, punkt 91).

149 Denna slutsats stöds av att det i den vägledande beskrivningen av de allvarliga överträdelserna uttryckligen anges att de kan få konsekvenser för stora områden av den gemensamma marknaden, medan det i beskrivningen av mycket allvarliga åsidosättanden inte uppställs något krav på konkret påverkan på marknaden eller på ett visst geografiskt område (domen i det ovan i punkt 146 nämnda målet Gütermann och Zwicky mot kommissionen, punkt 137; se även, för ett liknande resonemang, domen i det ovan i punkt 148 nämnda målet Brasserie nationale m.fl. mot kommissionen, punkt 178).

150 Det finns vidare ett inbördes samband mellan de tre aspekter som ska beaktas vid bedömningen av överträdelsens allvar i den meningen att en högre grad av allvar avseende den ena eller den andra av dessa kan väga upp en lägre grad av allvar beträffande andra aspekter (domen i det ovan i punkt 141 nämnda målet Raiffeisen Zentralbank Österreich m.fl. mot kommissionen, punkt 241).

151 Vad särskilt gäller detta fall framgår det av det angripna beslutet att kommissionen har fastställt bötesbeloppet för beslutets olika mottagare på grundval av den allmänna metod som den har ålagt sig i riktlinjerna, även om den inte uttryckligen nämner riktlinjerna i beslutet.

Parternas argument

152 Transcatab har inledningsvis gjort gällande att det framgår av texten i riktlinjerna, såsom den återgivits i skäl 365 i det angripna beslutet, att kommissionen vid bedömningen av överträdelsens allvar måste beakta tre kriterier, nämligen överträdelsens art, dess påverkan på marknaden, när den är mätbar, och omfattningen av den relevanta geografiska marknaden. Kommissionen kan således inte beteckna kartellen som ”mycket allvarlig” endast på grundval av överträdelsens art, utan att beakta de båda andra kriterierna.

153 Kommissionen har emellertid, trots riktlinjernas bestämmelser, betraktat den aktuella överträdelsen som ”mycket allvarlig”. Denna beteckning är behäftad med fel, eftersom den inte beaktar att överträdelsen inte har någon konkret påverkan på marknaden och att omfattningen av den relevanta geografiska marknaden är begränsad. Kommissionen borde, på grundval av de tre ovannämnda kriterierna, ha betecknat kartellen som endast ”allvarlig”. Kommissionen har flera gånger tidigare betecknat en sådan priskartell som den i detta fall aktuella som en allvarlig överträdelse. Vidare grundade sig kommissionen, i förevarande fall, inte uteslutande på överträdelsens art för att beteckna överträdelsen som mycket allvarlig, såsom den har påstått, utan bedömde överträdelsens allvar med beaktande av de tre ovannämnda kriterierna, såsom framgår av skälen 365 och 368 i det angripna beslutet. Den omständigheten att kommissionen fastställde påföljden under den minimigräns på 20 miljoner euro som föreskrivs i riktlinjerna innebär inte att Transcatab inte ska anses ha intresse av att åberopa den grunden, eftersom denna gräns endast utgör en indikation på det minimibelopp som kan påföras.

154 Vidare har Transcatab anfört flera anmärkningar som specifikt rör att kartellen inte medfört några konsekvenser för marknaden. Enligt Transcatab har nämligen de avtal mot vilka sanktionsåtgärder vidtagits genom det angripna beslutet inte haft någon

påverkan på marknaden, eller åtminstone inte medfört de förväntade effekterna. Det framgår således av flera prisjämförelser som kommissionen gjorde i meddelandet om invändningar att de priser som parterna angett i sina avtal aldrig ”återspeglats” på marknaden. Transcatab har citerat flera konkreta exempel och flera uppgifter som stödjer dessa påståenden och har även gjort gällande att det, om avtalet hade fått konsekvenser, skulle ha skett en minskning och en stabilisering av priserna, vilka inte inträffat. Vidare visar själva det angripna beslutet, enligt Transcatab, i punkt 97 och följande punkter, att priserna på råtobak i Italien ökade mellan 1990 och 2000 på ett sätt som inte skett i någon annan medlemsstat och att dessa ökningar fortsatte ända till 2002, året då beredningsföretagen upphävde sina avtal. Dessutom ansåg kommissionen, i det ärende som ledde fram till kommissionens beslut K(2004) 4030 slutlig, av den 20 oktober 2004, om ett förfarande enligt artikel 81.1 i EG-fördraget (ärende COMP/C.38.238/B.2) – Råtobak – Spanien) (nedan kallat ”ärendet Råtobak – Spanien”), att ökningen av tobakspriserna, trots avtalet mellan beredningsföretagen, var ett bevis på att avtalen inte genomförts. I övrigt har kommissionen, i sin tidigare beslutspraxis, beaktat avsaknaden av faktisk påverkan på marknaden av beteenden som ansetts särskilt allvarliga, som grund för att beteckna dem som ”allvarliga”, och inte ”mycket allvarliga”. Kommissionen angav även felaktigt och utan motivering, i skäl 368 i det angripna beslutet, att kartellen kunde medföra konsekvenser på marknaden i ledet efter bearbetningen och försäljningen av bearbetad tobak. Kartellen kunde i detta senare led på sin höjd få till konsekvens att minska cigarettillverkarnas kostnader.

155 Vidare är motiveringen till det angripna beslutet avseende överträdelsens påverkan på marknaden ologisk, eftersom kommissionen påstod att kartellen till sin art minskade den globala tobaksproduktionen till nackdel för konsumenterna (skäl 282 i det angripna beslutet), medan det grundläggande problemet för den europeiska och italienska tobaksmarknaden skulle ha varit överskottsproduktionen av tobak av dålig kvalitet. Vidare har kommissionen inte någonstans i meddelandet om invändningar nämnt att kartellen fick till konsekvens att produktionen minskade. Genom att använda detta argument för första gången i det angripna beslutet åsidosatte kommissionen Transcatabs rätt till försvar, då företaget inte lämnats tillfälle att svara på det. Kommissionen nämnde även för första gången i det angripna beslutet den

potentiella konsekvensen på marknaden i efterkommande led och åsidosatte därmed igen Transcatabs rätt till försvar.

156 Transcatab har dessutom gjort gällande att den geografiska marknad som berörs av de överträdelser mot vilka sanktionsåtgärder vidtagits genom det angripna beslutet är av synnerligen begränsad omfattning, då den endast avser fyra regioner i Italien, såsom framgår av skäl 84 i det angripna beslutet. Det rör sig således om en mycket snävare geografisk marknad än den nationella marknaden. Kommissionen har inte alls beaktat denna omständighet för att fastställa överträdelsens allvar. Det angripna beslutet är således behäftat med en uppenbart bristande motivering i detta hänseende. Vidare borde överträdelsen, med stöd av kommissionens beslutspraxis, ha betraktats som allvarlig och inte som mycket allvarlig. Dessutom beaktade kommissionen i beslutet i ärendet Råtobak – Spanien, vid fastställandet av böterna, den relativt begränsade omfattningen av produktmarknaden, som endast omfattade vissa regioner i Spanien.

157 Kommissionen har anfört att Transcatabs argument i denna del inte kan godtas.

Tribunalens bedömning

158 Inledningsvis bör det påpekas att Transcatab formellt bestrider böternas ”grundbelopp” som enligt punkt 1 B fjärde stycket i riktlinjerna utgör summan av de belopp som fastställts för överträdelsens varaktighet respektive allvar. Det framgår dock av Transcatabs argument att det bötesbelopp som bestritts är det som fastställts med hänsyn till överträdelsens allvar, varför det belopp som det rör sig om inom ramen för denna grund är böternas utgångsbelopp, såsom det nämns i skäl 376 i det angripna beslutet (se, för ett liknande resonemang, förstainstansrättens dom av den 30 september 2009 i mål T-161/05, Hoechst mot kommissionen, REG 2009, s. II-3555, punkt 107).

— Beteckningen av överträdelsen som mycket allvarlig

159 När det gäller Transcatabs anmärkning att kommissionen skulle ha begått ett fel vid beteckningen av överträdelsen som ”mycket allvarlig” ska det inledningsvis påpekas att det, såsom det erinrats om i punkterna 146–148 ovan, framgår av fast rättspraxis att bland de tre kriterier som anges i riktlinjerna för bedömningen av överträdelsens allvar spelar överträdelsens art en framträdande roll för att karaktärisera mycket allvarliga överträdelser. Således kan avtal eller samordnade förfaranden som innebär att priser fastställs eller att marknaden delas upp, mot bakgrund av sin art, betecknas som ”mycket allvarliga”, utan att det är nödvändigt att karaktärisera dessa beteenden genom att de haft en konkret påverkan på marknaden eller en viss geografisk omfattning.

160 Det ska i förevarande fall, beträffande den aktuella överträdelsens art, konstateras att denna överträdelse, bland annat, hade till föremål ett gemensamt fastställande, från beredningsföretagens sida, av priser för råtobak och en fördelning av leverantörer och av råtobakskvantiteter. Sådana förfaranden utgör horisontella begränsningar av typen ”priskartell” i den mening som avses i riktlinjerna och följaktligen ”mycket allvarliga” överträdelser till sin natur. Karteller av detta slag betecknas i rättspraxis som uppenbara överträdelser av konkurrensreglerna eller som särskilt allvarliga överträdelser, eftersom de direkt påverkar de väsentliga parametrarna för konkurrensen på den relevanta marknaden (se punkt 137 ovan).

161 Härav följer att kommissionen i förevarande fall kunde beteckna kartellen som en mycket allvarlig överträdelse med hänsyn till överträdelsens art, oberoende av dess konkreta påverkan på marknaden och dess geografiska omfattning (se den rättspraxis som nämns i punkterna 146–149 ovan, särskilt domen i det ovan i punkt 139 nämnda målet Erste Group Bank m.fl. mot kommissionen, punkt 103).

162 Vidare ska det, vad specifikt gäller Transcatabs olika hänvisningar till beslut som kommissionen tidigare antagit, erinras om att kommissionens beslutspraxis inte i sig utgör den rättsliga ramen för åläggande av böter inom konkurrensrättens område, eftersom dessa endast fastställs i förordning nr 1/2003, såsom den tillämpas mot bakgrund av riktlinjerna, och att kommissionen inom området för fastställande av böter har ett stort utrymme för skönsmässig bedömning och inte är bunden av sina tidigare bedömningar (se, för ett liknande resonemang, domstolens dom av den 19 mars 2009 i mål C-510/06 P, Archer Daniels Midland mot kommissionen, REG 2009, s. I-1843, punkt 82, och domen i det ovan i punkt 139 nämnda målet Erste Group Bank m.fl. mot kommissionen, punkt 123). Härav följer att Transcatabs påståenden avseende kommissionens tidigare beslutspraxis inte kan godtas.

163 I övrigt kan inget av de argument som Transcatab har framfört äventyra beteckningen av kartellen som mycket allvarlig. Det är således endast för fullständighetens skull som dessa ska prövas.

— Överträdelsens konkreta påverkan på marknaden

164 När det specifikt gäller argumenten om felbedömningar avseende överträdelsens allvar, på grund av överträdelsens påstådda avsaknad av konkret påverkan på marknaden, ska det påpekas att det, i motsats till vad Transcatab har påstått, framgår vid läsningen av det angripna beslutet att kommissionen, även om den i skäl 365 i detta, genom att återge lydelsen i riktlinjerna, utgick från premissen att den för att bedöma överträdelsens allvar, ska beakta de tre omständigheter som anges i första stycket i punkt 1 A i nämnda riktlinjer (se punkt 144 ovan), grundade den inte därefter bedömningen av överträdelsens allvar på överträdelsens konkreta påverkan på marknaden.

165 Den del av det angripna beslutet som avser bedömningen av överträdelsens allvar (skälen 365–369) innehåller nämligen ingen bedömning av överträdelsens konkreta påverkan på marknaden. I synnerhet framgår ingen sådan bedömning, i motsats till vad Transcatab har gjort gällande, av skäl 368 i det angripna beslutet. Det skälet, som är strikt bundet till det föregående skälet avseende överträdelsens art, hänför sig allmänt till den förmåga som kartellerna på inköpsområdet, liksom i det typiska fallet med ”försäljningskarteller”, har att påverka konkurrensen. Kommissionen påpekade i det skälet att denna typ av karteller kan förändra de aktuella företagens beteende i konkurrenshänseende, oavsett om det gäller produktionsföretag eller företag som utövar verksamheter i efterkommande led, eftersom den påverkar en väsentlig parameter för konkurrensbeteendet hos företag som agerar i tillverkningskedjan, nämligen inköpspriset på den produkt som är föremål för bearbetning. I samma skäl angav kommissionen vidare att denna förmåga att påverka konkurrensen är som störst när det gäller en sådan produkt som den som är aktuell i förevarande fall.

166 Vidare innehåller den del av det angripna beslutet som rör bedömningen av konkurrensbegränsningen (skäl 277 och följande skäl), till vilken skäl 368 hänvisar, inte heller någon bedömning av överträdelsens konkreta påverkan på marknaden. I motsats till vad Transcatab har påstått, finns det nämligen ingenting som visar att det skulle vara möjligt att, av denna del i det angripna beslutet, i vilken konkurrensbegränsningen i avtalen mellan beredningsföretagen prövas, dra slutsatsen att kommissionen beaktat kartellernas konkreta påverkan på marknaden för att fastställa överträdelsens allvar vid fastställandet av böterna.

167 Det var för övrigt inom ramen för de skäl som avser inköpskartellens förmåga att påverka beredningsföretagens beteende som kommissionen, i ganska allmänna termer, hänvisade till de eventuella effekter på marknaderna i senare led som Transcatab har bestritt (se ovan punkt 154 *in fine*). Eftersom kartellen bland annat fastställde inköpskvantiteterna av tobak för varje beredningsföretag, kan Transcatab inte göra gällande att påståendet enligt vilket kartellen hade möjlighet att påverka verksamheterna i senare led efter bearbetningen av tobaken och försäljningen av den bearbetade tobaken är felaktigt. Eftersom kartellen bestämde inköpskvantiteterna av råtobak kunde den nödvändigtvis påverka beredningsföretagens beteenden i senare

led avseende den bearbetade produkten. Transcatab har i övrigt inte anfört något argument eller ingett något bevismaterial som kan ifrågasätta detta påstående. Vidare ska det påpekas att det i det angripna beslutet inte nämns några eventuella effekter på cigarettpriserna för slutkonsumenterna, varför de argument som Transcatab har anfört i detta hänseende ska lämnas utan avseende.

168 Vad specifikt avser de uppgifter som Transcatab har lämnat eller de uppgifter som nämns i det angripna beslutet för att bevisa att kartellen inte fått konsekvenser på marknaden (se punkt 154 ovan), ska det påpekas att det framgår av rättspraxis att den avgörande frågan vid bedömningen av en överträdelses allvar är huruvida kartellens medlemmar gjort allt som stod i deras makt för att ge sina avsikter en konkret verkan. Vad som därefter sker, i fråga om det pris som marknaden faktiskt bestämmer, kan påverkas av andra omständigheter utanför kartellmedlemmarnas kontroll. Medlemmarna ska därför inte, såsom omständigheter som motiverar en nedsättning av bötesbeloppet, kunna åberopa externa omständigheter som gått deras ansträngningar emot (se domen i det ovan i punkt 141 nämnda målet Raiffeisen Zentralbank Österreich m.fl. mot kommissionen, punkt 287, domen i det ovan i punkt 147 nämnda målet Carbone-Lorraine mot kommissionen, punkt 86, och domen i det ovan i punkt 146 nämnda målet Gütermann och Zwicky mot kommissionen, punkt 130 och där angiven rättspraxis).

169 Vidare krävs det inte enligt rättspraxis att kommissionen, när den visat att överenskommelserna i en kartell genomförts, systematiskt visar att avtalen verkligen gjort det möjligt för berörda företag att hålla en högre, eller, som i förevarande fall beträffande inköpskartellerna lägre, prisnivå än den som skulle ha gällt om inte kartellen funnits. Det skulle vara oproportionerligt att kräva en sådan utredning, vilken skulle kräva avsevärda resurser mot bakgrund av att det skulle vara nödvändigt att genomföra hypotetiska beräkningar på grundval av ekonomiska modeller, vilkas korrekthet endast med svårighet skulle kunna kontrolleras i domstol och vilkas ofelbarhet inte på något sätt bevisats (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovan i punkt 141 nämnda målet Raiffeisen Zentralbank Österreich m.fl. mot kommissionen, punkt 286, domen i det ovan i punkt 147 nämnda målet Carbone-Lorraine mot kommissionen, punkt 85,

och domen i det ovan i punkt 146 nämnda målet Gütermann och Zwicky mot kommissionen, punkt 129 och där angiven rättspraxis).

170 I förevarande fall visar bedömningen i den del av det angripna beslutet som avser de påtalade faktiska omständigheterna att beredningsföretagen medvetet hade genomfört de konkurrensbegränsande handlingar för vilka sanktionsåtgärder beslutats (se exempelvis skälen 111, 124, 125, 141 och 158 i det angripna beslutet). Detta övervägande bekräftas för övrigt av den omständigheten att kartellen var hemlig, såsom framgår av skälen 363 och 473 i det angripna beslutet. Dessutom hade beredningsföretagen, enligt det angripna beslutet, vid flera tillfällen kommit överens om åtgärder i syfte att faktiskt verkställa kartellen, såsom ömsesidiga översändelser av fakturor från deras respektive leverantörer (skälen 122 och 129 i det angripna beslutet), en samrådsskyldighet i händelse av inköp utanför avtalen (skäl 139 i det angripna beslutet), skyldighet till kontroll av de anställda i syfte att undvika initiativ från dem utan nödvändig koordinering (skäl 140 i det angripna beslutet), bildande av en struktur i syfte att säkerställa genomförandet av konkurrensbegränsande mål (skäl 187 i det angripna beslutet). Det ska i detta hänseende åter påpekas att det framgår av skäl 383 i det angripna beslutet att kommissionen fastställde att kartellen hade genomförts.

171 Mot denna bakgrund kan tribunalen inte godta påståendena om felbedömningar från kommissionens sida, grundade på att de priser som parterna angett i sina avtal inte tillämpats på marknaden och på den omständigheten att kommissionen hade tillgång till uppgifter som visade en större ökning av råtobakspriserna än av priserna på andra jordbruksprodukter.

— Den geografiska marknadens omfattning

172 När det gäller argumentet att den geografiska marknad som berördes av överträdelsen var begränsad, framgår det av den rättspraxis som citerats i punkterna 147–149 ovan att den geografiska marknadens omfattning inte är ett självständigt kriterium, i den mening att endast överträdelser som rör merparten av medlemsstaterna skulle kunna betecknas som ”mycket allvarliga” överträdelser. Varken i fördraget, förordning nr 1/2003, riktlinjerna eller i rättspraxis uttalas det att endast geografiskt mycket omfattande begränsningar kan betecknas så. För övrigt kan, såsom det erinrats om i punkt 148 ovan, avtal som bland annat, såsom i förevarande fall, avser fastställande av inköpspriser och fördelning av inköpta kvantiteter, enbart på grundval av sin art, medföra en beteckning som mycket allvarlig överträdelse, utan att det är nödvändigt att karaktärisera sådana beteenden genom att de haft en viss geografisk omfattning. Av detta följer att den relevanta geografiska marknadens storlek, även om den är begränsad, inte hindrar att den överträdelse som konstaterats i förevarande fall betecknas som mycket allvarlig. Det var således inte fel av kommissionen att beteckna överträdelsen som ”mycket allvarlig”, med hänsyn till omfattningen av den relevanta geografiska marknaden.

173 För fullständighetens skull ska det påpekas att även om det är ostridigt att produktionen av råtobak var koncentrerad till vissa regioner i Italien, kan det emellertid konstateras att kartellen avsåg marknaden för inköp av råtobak och inte marknaden för produktion, varför dess tillämpningsområde inte var begränsat till dessa regioner, utan täckte hela det italienska territoriet. Det framgår av fast rättspraxis att en medlemsstats territorium motsvarar en väsentlig del av den gemensamma marknaden (se, för ett liknande resonemang, domstolens dom av den 9 november 1983 i mål 322/81, Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin mot kommissionen, REG 1983, s. 3461; svensk specialutgåva, volym 7, s. 351, punkt 28, och domen i det ovan i punkt 148 nämnda målet Groupe Danone mot kommissionen, punkt 150). Transcatab kan således inte med framgång göra gällande att den geografiska omfattningen av den för överträdelsen relevanta marknaden var begränsad.

— Åsidosättande av motiveringsskyldigheten

174 Vad avser invändningen om att motiveringsskyldigheten har åsidosatts, ska det påpekas att det följer av fast rättspraxis att det av motiveringen till ett individuellt beslut klart och tydligt ska framgå hur den institution som har antagit rättsakten har resonerat, så att de som berörs därav kan få kännedom om skälen för den vidtagna åtgärden och så att den behöriga domstolen ges möjlighet att utöva sin prövningsrätt. Kravet på motivering ska bedömas med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet. Det krävs inte att alla relevanta faktiska och rättsliga omständigheter anges i motiveringen, eftersom bedömningen av om motiveringen av ett beslut uppfyller kraven i artikel 253 EG inte ska ske endast utifrån rättsaktens ordalydelse utan även utifrån sammanhanget och samtliga rättsregler på det ifrågavarande området (se domstolens dom av den 2 april 1998 i mål C-367/95 P, kommissionen mot Sytraval och Brink's France, REG 1998, s. I-1719, punkt 63 och där angiven rättspraxis).

175 Inom ramen för fastställande av böter för överträdelse av konkurrensrätten är motiveringsskyldigheten uppfylld, om kommissionen i sitt beslut har redovisat de uppgifter som legat till grund för dess bedömning av hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den har pågått (se domstolens dom av den 15 oktober 2002 i de förenade målen C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P-C-252/99 P och C-254/99 P, Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl. mot kommissionen, REG 2002, s. I-8375, punkt 463 och där angiven rättspraxis).

176 I förevarande fall har kommissionen, när det gäller bedömningen av överträdelsens allvar, i skälen 365–369 i det angripna beslutet, angett de skäl som lett den fram till slutsatsen att överträdelsen måste betecknas som mycket allvarlig. Som anförts i punkt 159 och följande punkter nedan, grundade kommissionen denna slutledning på den aktuella överträdelsens mycket allvarliga art.

177 Det ska emellertid påpekas att kommissionen inte hade skyldighet att motivera varför den inte beaktat dessa kriterier, eftersom den konkreta påverkan på marknaden och omfattningen av den relevanta geografiska marknaden inte utgör omständigheter som är nödvändiga för att beteckna en överträdelse som mycket allvarlig när det gäller horisontella karteller vilka, bland annat, såsom i förevarande fall, har till syfte att fastställa priser. Det ska i detta hänseende erinras om att artikel 253 EG, inom ramen för bedömningar gällande åsidosättande av artikel 81 EG, inte ska tolkas så att det åligger kommissionen att i sina beslut förklara skälen till varför den, i samband med beräkningen av bötesbeloppet, inte har valt vissa alternativa tillvägagångssätt i stället för det tillvägagångssätt som faktiskt har använts i det angripna beslutet (se tribunalens dom av den 19 maj 2010 i mål T-18/05, IMI m.fl. mot kommissionen, REU 2010, s. II-1769, punkt 153 och där angiven rättspraxis).

178 Under dessa omständigheter har kommissionen inte åsidosatt sin motiveringsskyldighet när det gäller överträdelsens konkreta påverkan på marknaden eller den begränsade omfattningen av den geografiska marknaden.

179 Slutligen ska det, när det specifikt gäller Transcatabs invändning att motiveringen till det angripna beslutet är ologisk i förhållande till överskottsproduktionen av tobak (se punkt 155 ovan), påpekas att förekomsten av en överskottsproduktion inte nödvändigtvis utgör ett bevis på att genomförandet av kartellen i syfte att minska denna produktion inte har varit verkningslös. Det är nämligen inte möjligt att utesluta att tobaksproduktionen, om kartellen inte funnits, till och med hade kunnat vara ännu större. I motsats till vad Transcatab har påstått, föreligger det alltså inte nödvändigtvis någon motsägelse mellan förekomsten av en överproduktion och påståendet i det angripna beslutet att kartellen till sin art minskar den globala tobaksproduktionen. Transcatab kan således inte på grundval av detta argument göra gällande att motiveringen till det angripna beslutet är ologisk på denna punkt. Detta argument ska därför avvisas.

— Åsidosättandet av rätten till försvar

180 Det ska påpekas att enligt fast rättspraxis uppfyller kommissionen sin skyldighet att iaktta företagens rätt att yttra sig genom att i sitt meddelande om invändningar uttryckligen ange att den har för avsikt att undersöka huruvida företagen ska åläggas böter och de huvudsakliga faktiska och rättsliga grunder som kan medföra att böter åläggs, såsom hur allvarlig den påstådda överträdelsen är och hur länge den pågått samt huruvida den begåtts uppsåtligen eller av oaktsamhet. Genom att göra detta ger kommissionen företagen de upplysningar som är nödvändiga för att de ska kunna försvara sig, inte bara mot konstaterandet av en överträdelse utan även mot åläggandet av böter (se domen i det ovan i punkt 115 nämnda målet Musique Diffusion française m.fl. mot kommissionen, punkt 21, förstainstansrättens dom av den 20 mars 2002 i mål T-23/99, LR AF 1998 mot kommissionen, REG 2002, s. II-1705, punkt 199, och av den 19 maj 2010 i mål T-11/05, Wieland-Werke m.fl. mot kommissionen, ej publicerat i rättsfallssamlingen, punkt 129).

181 När kommissionen har angett de rättsregler och omständigheter på vilka den grundat sitt fastställande av böternas storlek är den däremot inte skyldig att precisera på vilket sätt den använt var och en av dessa omständigheter för att bestämma nivån på böterna (se domen i det ovan i punkt 141 nämnda målet Raiffeisen Zentralbank Österreich m.fl. mot kommissionen, punkt 369). Kommissionen kan även med hänsyn till det administrativa förfarandet ändra och lägga till argument avseende de faktiska omständigheterna och rättsreglerna till stöd för anmärkningar som den redan har formulerat (se domen i det ovan i punkt 117 nämnda målet Schneider Electric mot kommissionen, punkt 438 och där angiven rättspraxis).

182 Härav följer att de berörda företagens rätt till försvar vid fastställande av bötesbeloppet är säkerställd inför kommissionen genom den möjlighet de har att yttra sig över varaktigheten, allvaret och den konkurrensbegränsande arten av de omständigheter som de klandrats för (förstainstansrättens dom av den 6 oktober 1994 i mål T-83/91, Tetra Pak mot kommissionen, REG 1994, s. II-755, svensk specialutgåva, volym 16, s. 1, punkt 235, och domen i det ovan i punkt 180 nämnda målet Wieland-Werke m.fl. mot kommissionen, punkt 131).

183 Det ska i förevarande mål konstateras att kommissionen i punkt II A i meddelandet om invändningar och i enlighet med rättspraxis angav de huvudsakliga faktiska omständigheter och rättsregler som kunde medföra att Transcatab ålades böter. Kommissionen angav i synnerhet i detta meddelande på vilka faktiska omständigheter och rättsregler den grundade sig i det angripna beslutet vid beräkningen av utgångsbeloppet för de böter som Transcatab ålades. Transcatab gavs möjlighet att yttra sig över dessa omständigheter och regler, varför tribunalen finner att dess rätt att höras vederbörligen iakttogs i detta hänseende. Vidare grundade inte kommissionen, såsom har angetts inom ramen för denna delgrund, i det angripna beslutet kvalificeringen av överträdelsen som mycket allvarlig på de konkreta konsekvenserna av kartellen på marknaden, vare sig vad gäller minskningen av produktionen eller vad gäller de verksamheter som utövas i senare led, utan den grundade denna kvalificering på de aktuella överträdelsernas mycket allvarliga art.

184 Mot bakgrund av det ovan anförda ska den andra grundens första del underkännas i sin helhet.

Den andra delen av den andra grunden, avseende åsidosättande av principerna om proportionalitet, likabehandling och skydd för berättigade förväntningar vid fastställandet av grundbeloppet för böterna

Parternas argument

185 Transcatab har inledningsvis gjort gällande att kommissionen har åsidosatt proportionalitetsprincipen genom att ålägga detta företag böter med ett belopp på 14 miljoner euro. Dessa böter är, enligt Transcatab, oproportionerliga såväl i förhållande till summan av dess årliga inköp på referensmarknaden som inte uppgick till 13 miljoner euro, som till det totala värdet av de tobaksinköp som är föremål för avtalen och som inte överstigit 50 miljoner euro per år. Kommissionen borde ha beaktat dessa

synnerligen begränsade dimensioner av marknaden vid fastställandet av böterna. I övrigt anges, enligt Transcatab, i de nya riktlinjerna för beräkning av böter som döms ut enligt artikel 23.2 a i förordning nr 1/2003 (EUT C 210, 2006, s. 2) (nedan kallade 2006 års riktlinjer) att böternas grundbelopp ska fastställas mot bakgrund av värdet av företagets försäljning på den marknad som är föremål för kartellen.

186 Vidare har Transcatab gjort gällande att kommissionen åsidosatte principerna om likabehandling och skydd för berättigade förväntningar vid fastställandet av böternas grundbelopp. Kommissionen behandlade, enligt Transcatab, utan motivering, den kartell som är aktuell i förevarande fall och den som var föremål för beslutet i ärendet Råtobak – Spanien olika, trots att de båda ärendena visade betydande likheter beträffande såväl föremålet för kartellen som dess begränsade geografiska omfattning.

187 Kommissionen har anfört att Transcatabs argument i denna del inte kan godtas.

Tribunalens bedömning

— Åsidosättande av proportionalitetsprincipen

188 Det ska erinras om att proportionalitetsprincipen innebär att institutionerna i sitt handlande inte får gå utöver vad som är ändamålsenligt och nödvändigt för att uppnå de legitima mål som eftersträvas med bestämmelserna i fråga. När det finns flera ändamålsenliga åtgärder att välja mellan ska den åtgärd väljas som är minst ingripande och de vållade olägenheterna får inte vara orimliga i förhållande till de eftersträvade

målen (domstolens dom av den 5 maj 1998 i mål C-180/96, Förenade kungariket mot kommissionen, REG 1998, s. I-2265, punkt 96, och förstainstansrättens dom av den 12 september 2007 i mål T-30/05, Prym och Prym Consumer mot kommissionen, ej publicerad i rättsfallssamlingen, punkt 223).

189 Denna princip innebär, inom ramen för de förfaranden som kommissionen har inlett för att vidta sanktionsåtgärder mot överträdelser av konkurrensreglerna, att böterna inte får vara orimliga i förhållande till de eftersträvade målen, det vill säga i förhållande till iakttagandet av dessa regler, och att det bötesbelopp som ett företag åläggs på grund av en överträdelse av konkurrensreglerna måsta vara proportionerligt i förhållande till överträdelsen, bedömd i dess helhet, med beaktande av bland annat av hur allvarlig den varit (se, för ett liknande resonemang, domen av den 12 september 2007 i det ovan i punkt 188 nämnda målet Prym och Prym Consumer mot kommissionen, punkterna 223 och 224 samt där angiven rättspraxis). Proportionalitetsprincipen innebär i synnerhet att kommissionen är skyldig att fastställa böterna i proportion till de faktorer som ska beaktas vid bedömningen av överträdelsens allvar och att den då ska tillämpa dessa kriterier konsekvent och på ett sätt som är sakligt motiverat (förstainstansrättens dom av den 27 september 2006 i mål T-43/02, Jungbunzlauer mot kommissionen, REG 2006, s. II-3435, punkterna 226–228, och av den 28 april 2010 i mål T-446/05, Amann & Söhne och Cousin Filterie mot kommissionen, REU 2010, s. II-1225, punkt 171).

190 Vad gäller, för det första, invändningen att böterna är oproportionerliga i förhållande till det totala värdet av inköpen på den relevanta marknaden, ska det påpekas att det varken framgår av förordning nr 1/2003 eller av riktlinjerna att bötesbeloppet ska fastställas direkt i förhållande till storleken på den marknad som påverkats, eftersom denna faktor inte utgör en obligatorisk omständighet, utan endast en relevant omständighet bland andra för att bedöma hur allvarlig en överträdelse är (domstolens dom av den 25 januari 2007 i mål C-407/04 P, Dalmine mot kommissionen, REG 2007, s. I-829, punkt 132, och av den 3 september 2009 i det ovan i punkt 114 nämnda målet Prym och Prym Consumer mot kommissionen, punkt 55). Dessa bestämmelser innebär således inte i sig att kommissionen är skyldig att ta hänsyn till att produktmarknaden är av begränsad storlek (se, för ett liknande resonemang, förstainstansrättens dom av den 27 september 2006 i mål T-322/01, Roquette Frères mot kommissionen, REG 2006, s. II-3137, punkt 148).

191 Som har angetts i punkt 139 ovan ankommer det, vid bedömningen av hur allvarlig en överträdelse är, enligt rättspraxis, på kommissionen att ta hänsyn till en rad faktorer, vars slag och betydelse varierar alltefter vilket slags överträdelse det är fråga om och de särskilda omständigheterna kring den aktuella överträdelsen. Bland dessa faktorer som visar hur allvarlig överträdelsen är kan det, beroende på det enskilda fallet, inte uteslutas att den relevanta produktmarknadens storlek kan förekomma (domen i det ovan i punkt 115 nämnda målet Musique Diffusion française m.fl. mot kommissionen, punkt 120, och domen i det ovan i punkt 146 nämnda målet Gütermann och Zwicky mot kommissionen, punkt 267).

192 Marknadens storlek kan således utgöra en faktor som ska beaktas vid bedömningen av hur allvarlig överträdelsen är, men dess betydelse varierar beroende på överträdelsens art och de särskilda omständigheterna kring den aktuella överträdelsen.

193 I förevarande fall ska det, när det gäller överträdelsens art, konstateras att den aktuella kartellen bland annat hade till föremål en gemensam fastställelse av de priser som beredningsföretagen skulle betala för råtobak samt fördelning av leverantörer och kvantiteter av råtobak. Sådana förfaranden utgör horisontella begränsningar av typen ”priskartell” i den mening som avses i riktlinjerna och är följaktligen till sin natur ”mycket allvarliga” överträdelser. Riktlinjerna föreskriver, för överträdelser av detta slag, som i rättspraxis betecknas som uppenbara överträdelser av konkurrensreglerna eller särskilt allvarliga överträdelser, eftersom de direkt påverkar de väsentliga parametrarna för konkurrensen på den relevanta marknaden (se punkt 137 ovan), böter med ett lägsta utgångsbelopp som överskrider 20 miljoner euro.

194 När det, för det andra, gäller de särskilda omständigheterna kring den aktuella överträdelsen, ska det konstateras att storleken på den relevanta marknaden inte på något sätt var försumbar, eftersom det framgår av skäl 366 i det angripna beslutet att produktionen av råtobak i Italien motsvarade 38 procent av kvotproduktionen inom unionen. Dessutom framgår det av fotnot nr 290 i det angripna beslutet att, eftersom kartellen även omfattade inköp från ”tredje förpackningsföretag” – det vill säga

mellanhänder som själva köper råtobak från produktionsföretagen och utför en första bearbetning av tobaken, avser den inköp av ett värde som överstiger själva värdet för inköpen av råtobak som producerats i Italien.

195 Under dessa omständigheter kan Transcatab inte göra gällande att deras böter är oproportionerliga i förhållande till det totala värdet av inköpen på den relevanta marknaden.

196 Vidare, när det gäller invändningen att böterna är oproportionerliga i förhållande till värdet av Transcatabs inköp på den relevanta marknaden, ska det för det första understrykas att de tillämpliga bestämmelserna inte innehåller någon allmängiltig princip att sanktionsåtgärden ska stå i proportion till den omsättning som företaget har uppnått på den relevanta marknaden (se domen i det ovan i punkt 146 nämnda målet Gütermann och Zwicky mot kommissionen, punkt 277 och där angiven rättspraxis).

197 Det följer vidare av fast rättspraxis att det vid fastställandet av böterna är tillåtet att ta hänsyn till såväl företagets totala omsättning, vilken ger en antydan, om än ungefärlig och ofullständig, om företagets storlek och ekonomiska styrka, som den del av denna omsättning som härrör från de varor som är föremål för överträdelsen, och som därmed kan ge en antydan om dess omfattning. Varken den ena eller den andra av dessa siffror avseende omsättningen får ges en oproportionerlig betydelse i förhållande till andra bedömningskriterier, och fastställandet av ett lämpligt bötesbelopp kan därför inte ske genom en enkel beräkning som grundar sig på den totala omsättningen. Detta gäller särskilt när de ifrågavarande varorna endast svarar för en liten del av denna omsättning (se domstolens dom i de ovan i punkt 115 nämnda målen Musique Diffusion française m.fl. mot kommissionen, punkt 121, domen i det ovan i punkt 88 nämnda målet Dansk Rørindustri m.fl. mot kommissionen, punkt 243, och dom av den 3 september 2009 i målen C-322/07 P, C-327/07 P och C-338/07 P, Papierfabrik August Koehler m.fl. mot kommissionen, REG 2009, s. I-7191, punkt 114).

198 Det ska emellertid konstateras att kommissionen, som framgår av punkterna 40–43 ovan, i det angripna beslutet fastställde böterna i förhållande till varje företags marknadsandel i fråga om inköp av den aktuella produkten på den marknad på vilken överträdelsen har begåtts. Således var värdet av inköpen på den relevanta marknaden ett kriterium som kommissionen beaktade vid fastställandet av böterna i förevarande fall.

199 Vidare framgår det av rättspraxis att, när det slutliga bötesbeloppet inte överstiger 10 procent av det berörda företagets totala omsättning under överträdelsens sista år ska böterna inte anses vara oproportionerliga bara för att de överstiger omsättningen på den ifrågavarande marknaden (se, för ett liknande resonemang, förstainstansrättens dom av den 9 juli 2003 i mål T-224/00, Archer Daniels Midland och Archer Daniels Midland Ingredients mot kommissionen, REG 2003, s. II-2597, punkt 200).

200 I övrigt hade den aktuella överträdelsen, såsom framgår av punkterna 190 och 193 ovan, till föremål handlanden som utgjorde horisontella restriktioner av typen ”priskarteller” i den mening som avses i riktlinjerna och således restriktioner som till sin art var ”mycket allvarliga”. För denna typ av särskilt allvarliga karteller föreskrivs i riktlinjerna böter med ett lägsta utgångsbelopp på över 20 miljoner euro. Det framgår emellertid av skäl 376 i det angripna beslutet att det utgångsbelopp som tjänade som utgångspunkt för de böter som Transcatab ålades var klart lägre än det belopp som det enligt riktlinjerna var möjligt för kommissionen att fastställa för mycket allvarliga överträdelser. Transcatab kan således inte med framgång göra gällande att de böter det ålades var oproportionerliga i förhållande till den aktuella marknadens påstått begränsade storlek och det totala beloppet av dess årliga inköp på referensmarknaden.

201 Slutligen ska det, när det gäller Transcatabs argument avseende 2006 års riktlinjer, såsom Transcatab självt har erkänt, påpekas att dessa inte var tillämpliga på de omständigheter som låg till grund för förevarande mål (se, för ett liknande resonemang, domstolens dom av den 17 juni 2010 i mål C-413/08 P, Lafarge mot kommissionen, REU 2010, s. I-5361, punkt 108).

— Åsidosättande av likabehandlingsprincipen

202 Enligt fast rättspraxis åsidosätts likabehandlingsprincipen endast i de fall då jämförbara situationer behandlas olika eller då olika situationer behandlas lika, såvida det inte finns sakliga skäl för en sådan behandling (domstolens dom av den 13 december 1984 i mål 106/83, Sermide, REG 1984, s. 4209, punkt 28, och domen i det ovan i punkt 158 nämnda målet Hoechst mot kommissionen, punkt 79).

203 Det ska även erinras om att kommissionens beslutspraxis, såsom påpekats i punkt 162 ovan, enligt fast rättspraxis, inte utgör den rättsliga ramen för åläggande av böter inom konkurrensrättens område, att kommissionen inom området för fastställande av böter har ett stort utrymme för skönsmässig bedömning och att den inte är bunden av sina tidigare bedömningar.

204 Enbart det faktum att kommissionen, i sin tidigare beslutspraxis, har ansett att ett visst agerande medför att böter till ett visst belopp är befogade innebär inte att den är skyldig att göra samma bedömning i ett senare beslut (se förstainstansrättens dom av den 27 september 2006 i mål T-329/01, Archer Daniels Midland mot kommissionen, REG 2006, s. II-3255, punkt 110 och där angiven rättspraxis).

205 Tribunalen anser således i förevarande fall att enbart Transcatabs hänvisning till beslutet i ärendet Råtobak – Spanien saknar betydelse, eftersom kommissionen inte var skyldig att bedöma förevarande ärende på samma sätt (se, för ett liknande resonemang, dom av den 19 mars 2009 i det ovan i punkt 162 nämnda målet Archer Daniels Midland mot kommissionen, punkt 83).

206 När det specifikt gäller tillämpningen av principen om likabehandling i förevarande mål ska det betonas att andra beslut som kommissionen fattat i fråga om böter i princip endast kan vara vägledande, i synnerhet då de omständigheter som bedömdes i dessa beslut inte är identiska med de omständigheter som bedömdes i det aktuella beslutet (domen av den 27 september 2006 i det ovan i punkt 204 nämnda målet Archer Daniels Midland mot kommissionen, punkt 112). Även om det, i förevarande fall, visserligen finns vissa analogier mellan ärendet Råtobak – Spanien och förevarande ärende, föreligger det emellertid betydande skillnader mellan dem som inte kan förbises. Dels är det ostridigt att den spanska marknaden var av mindre omfattning och betydelse än den italienska marknaden, dels var de tillämpliga nationella bestämmelser som reglerade den berörda sektorn olika (se, mer specifikt, punkt 317 och följande punkter nedan).

207 Kommissionen hade emellertid, med hänsyn till dessa icke försumbara skillnader, en rättighet, och till och med en skyldighet, att behandla dessa båda fall olika med avseende på fastställandet av påföljd. Transcatab kan därför inte med giltig verkan åberopa kommissionens beslut i ärendet Råtobak – Spanien för att visa att principen om likabehandling åsidosatts i förevarande mål.

— Åsidosättande av principen om skydd för berättigade förväntningar

208 Det ska erinras om att det framgår av rättspraxis att rätten att åberopa principen om skydd för berättigade förväntningar förutsätter att tre villkor är uppfyllda. Det ska för det första föreligga tydliga försäkringar som är ovillkorliga och samstämmiga och som härrör från behöriga och tillförlitliga källor och som meddelats den berörde av institutionerna. Försäkringarna ska för det andra vara av sådant slag att de ger upphov till en berättigad förväntan hos mottagaren. De lämnade försäkringarna ska för

det tredje vara förenliga med gällande bestämmelser (se förstainstansrättens dom av den 4 februari 2009 i mål T-145/06, Omya mot kommissionen, REG 2009, s. II-145, punkt 117 och där angiven rättspraxis; se även, för ett liknande resonemang, förstainstansrättens dom av den 30 april 2009 i mål T-13/03, Nintendo och Nintendo of Europe mot kommissionen, REG 2009, s. II-947, punkt 203 och där angiven rättspraxis).

209 Det ska i förevarande fall konstateras att det första i rättspraxis angivna villkoret inte är uppfyllt. Det framgår nämligen av rättspraxis att fastställandet av bötesbelopp omfattas av kommissionens stora utrymme för skönsmässig bedömning, varför aktörerna inte kan ha några berättigade förväntningar när sådana belopp fastställs (se domen av den 27 september i det ovan i punkt 204 nämnda målet Archer Daniels Midland mot kommissionen, punkt 109 och där angiven rättspraxis). Det tidigare beslut i ärendet Råtobak – Spanien som Transcatab har hänvisat till kan således inte anses ha gett detta företag en tydlig, ovillkorlig och samstämmig försäkran i den mening som avses i den rättspraxis som anges i föregående punkt.

210 Det ska vidare konstateras att beslutet i ärendet Råtobak – Spanien antogs av kommissionen i oktober 2004, det vill säga mer än två år efter det att Transcatab hade lämnat in sin ansökan om nedsättning av böterna med stöd av meddelandet om samarbete. Under dessa omständigheter kan Transcatab inte göra gällande att det i sitt agerande har grundat sig på en berättigad förväntan som det skulle ha hämtat i fastställandet av bötesbeloppet i nämnda ärende.

211 Av det ovan anförda följer att talan inte kan vinna bifall på den andra grundens andra del i dess helhet.

Den tredje delen av den andra grunden, avseende åsidosättande av proportionalitetsprincipen vid beaktandet av böternas avskräckande karaktär och Transcatabs finansiella situation

Parternas argument

212 Transcatab har bestritt tillämpningen av multiplikationskoefficienten vid fastställandet av utgångsbeloppet för böterna. För det första har Transcatab bestritt premissen för denna tillämpning, det vill säga att dess moderbolag, Alliance One, hållits ansvarigt för överträdelsen.

213 För det andra har Transcatab gjort gällande att den avskräckande verkan, i förevarande fall, hade kunnat uppnås utan tillämpning av en multiplikationskoefficient och med hjälp av fastställandet av ett lägre utgångsbelopp för böterna än det som kommissionen valt.

214 Transcatab har för det tredje gjort gällande att kommissionen, med stöd av proportionalitetsprincipen, borde ha anpassat bötesbeloppet med beaktande av Transcatabs prekära finansiella situation och riskerna för dess fortsatta verksamhet. Under perioden från år 1995 till år 2002 kumulerade nämligen Transcatab betydande förluster och det tvingades till avveckling till följd av de böter som ålagts av kommissionen. Vidare finns Transcatab inte längre på den italienska marknaden och var inte verksamt på marknaden vid tidpunkten för det angripna beslutet, varför det inte längre finns någon anledning till avskräckande vad detta företag beträffar. Det finns inte heller, i förevarande fall, något ytterligare krav på avskräckande bundet till någon så kallad ”multiprodukt-tillverkning”. Slutligen hänvisar till och med 2006 års riktlinjer till företagets kapacitet att betala böterna, och beaktar således risken att äventyra dess ekonomiska överlevnad.

215 Kommissionen har anfört att Transcatabs argument i denna del inte kan godtas.

Tribunalens bedömning

216 Det framgår av rättspraxis att sanktionsåtgärderna i artikel 23 i förordning nr 1/2003 syftar både till att bestraffa olagliga beteenden och att förebygga en upprepning. Härav följer att den avskräckande verkan är ett av syftena med böter för överträdelse av konkurrensreglerna (se, för ett liknande resonemang, förstainstansrättens dom av den 15 mars 2006 i mål T-15/02, BASF mot kommissionen, REG 2006, s. II-497, punkterna 218 och 219 och där angiven rättspraxis, och av den 30 september 2009 i det ovan i punkt 103 nämnda målet Akzo Nobel m.fl. mot kommissionen, punkt 150).

217 Behovet att säkerställa att böterna får en tillräckligt avskräckande effekt kräver att bötesbeloppet anpassas med hänsyn till den eftersträvade inverkan på det företag som åläggs böterna. Detta för att böterna inte ska bli försumbara eller, tvärtom, orimligt höga, bland annat med hänsyn till det berörda företagets ekonomiska kapacitet, i enlighet med kravet på att böternas effektivitet ska säkerställas, å ena sidan, och kravet på att proportionalitetsprincipen ska beaktas, å andra sidan (förstainstansrättens dom av den 5 april 2006 i mål T-279/02, Degussa mot kommissionen, REG 2006, s. II-897, punkt 283, av den 18 juni 2008 i mål T-410/03, Hoechst mot kommissionen, REG 2008, s. II-881, punkt 379, och av den 30 september 2009 i domen i det ovan i punkt 103 nämnda målet Akzo Nobel mot kommissionen, punkt 154). Även om behovet att säkerställa att böterna får en tillräckligt avskräckande effekt är ett legitimt syfte som kommissionen har rätt att eftersträva vid fastställandet av bötesbeloppet, är kommissionen således icke desto mindre skyldig att respektera allmänna rättsprinciper, i synnerhet proportionalitetsprincipen. Detta gäller inte bara vid fastställandet av utgångsbeloppet utan även när detta belopp höjs i syfte att säkerställa att böterna får en tillräckligt avskräckande effekt (se domen i det ovannämnda målet Degussa mot kommissionen, punkt 316).

218 I riktlinjerna nämns det avskräckande syftet i punkt 1 A, vilken avser överträdelsernas allvar. Närmare bestämt anges det i fjärde stycket i denna punkt att det är nödvändigt att ”fastställa bötesbeloppet till en nivå som säkerställer att böterna är tillräckligt avskräckande”. Kommissionen motiverade i förevarande fall, i skälen 374 och 375 i det angripna beslutet, behovet av att tillämpa en multiplikationskoefficient på 1,25 med viljan att säkerställa en tillräckligt avskräckande verkan med de böter som ålagts Transcatab genom att beakta att detta företag ingick i en multinationell koncern med

ett stort ekonomiskt och finansiellt inflytande, bland de främsta tobakshandlarna i världen, med verksamhet på olika nivåer inom tobaksindustrin och på olika geografiska marknader.

219 När det för det första gäller argumentet rörande premissen för tillämpningen av multiplikationskoefficienten, det vill säga att moderbolaget, Alliance One, hölls ansvarigt för överträdelsen, räcker det att påpeka att tribunalen, inom ramen för prövningen av den första grunden, har konstaterat att kommissionen gjorde en riktig bedömning när den höll Alliance One ansvarigt för den överträdelse som Transcatab begått (se den första delen av den första grunden). Tribunalen finner således att Transcatab inte kan vinna framgång med detta argument.

220 Vad för det andra avser Transcatabs argument att utgångsbeloppet på 10 miljoner euro redan var av tillräckligt avskräckande, kan det konstateras att Transcatab inte på något sätt har styrkt sitt påstående att, om storleken på böterna hade bestämts utan tillämpning av multiplikatorn avseende avskräckande verkan, böternas storlek ändå hade räckt för att åstadkomma att de fick en sådan verkan (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovan i punkt 201 nämnda målet Lafargue mot kommissionen, punkt 107).

221 För det tredje, beträffande invändningen att kommissionen inte beaktat Transcatabs prekära finansiella situation och således åsidosatt proportionalitetsprincipen genom att tillämpa multiplikationskoefficienten, ska det inledningsvis påpekas att den avskräckande effekt som tar sikte på företagens agerande inom unionen enligt rättspraxis bestäms på grundval av ett antal omständigheter och inte bara det berörda företagets specifika situation (förstainstansrättens dom av den 30 april 2009 i mål T-12/03, Itochu mot kommissionen, REG 2009, s. II-883, punkt 93; se även, för ett liknande resonemang, domstolens dom av den 29 juni 2006 i mål C-289/04 P, Showa Denko mot kommissionen, REG 2006, s. I-5859, punkt 23, och domen i det ovan i punkt 189 nämnda målet Jungbunzlauer mot kommissionen, punkt 300).

222 Enligt fast rättspraxis är kommissionen, då den fastställer bötesbeloppet, heller inte skyldig att beakta det berörda företagets dåliga ekonomiska ställning. En sådan skyldighet skulle nämligen medföra att de företag som var minst anpassade till marknadsvillkoren gavs en oberättigad konkurrensfördel (se domstolens dom i det ovan i punkt 88 nämnda målet Dansk Rørindustri m.fl. mot kommissionen, punkt 327, och av den 29 juni 2006 i mål C-308/04 P, SGL Carbon mot kommissionen, REG 2006, s. I-5977, punkt 105 och där angiven rättspraxis, samt tribunalens dom av den 28 april 2010 i mål T-452/05, BST mot kommissionen, REU 2010, s. II-1373, punkt 95).

223 Transcatab kan således inte med framgång bestrida tillämpningen av multiplikationskoefficienten i avskräckande syfte med hänvisning till den omständigheten att Transcatab hade förluster under perioden för genomförandet av kartellen, vilka medförde att det inte längre var verksamt på den marknad som kartellen avsåg efter det att förfarandet hade inletts. Eftersom Transcatab tillhör en multinationell koncern med ett stort ekonomiskt och finansiellt inflytande och dess moderbolag hållits ansvarigt för överträdelsen, kan heller inte tillämpningen av multiplikationskoefficienten på ett belopp som fastställts i förhållande till koncernens totala omsättning anses göra böterna oproportionerliga.

224 Det kan vidare konstateras att Transcatab, i förevarande fall, varken under det administrativa förfarandet eller inför tribunalen har styrkt sitt påstående att det har tvingats i likvidation på grund av att kommissionen inledde den aktuella utredningen och på grund av de kommande böterna. Det ska även erinras om att den omständigheten att en åtgärd som vidtas av en institution medför konkurs eller likvidation för ett visst företag inte i sig är förbjuden enligt unionsrätten. Om ett företag likvideras i dess aktuella rättsliga form, kan det visserligen skada ägarnas, aktieägarnas eller andelsägarnas ekonomiska intressen, men det betyder likväl inte att de personliga, materiella och immateriella tillgångarna också förlorar sitt värde (se förstainstansrättens dom av den 29 april 2004 i målen T-236/01, T-239/01, T-244/01-T-246/01 och T-251/01, Tokai Carbon m.fl. mot kommissionen, REG 2004, s. II-1181, punkt 372 och där angiven rättspraxis).

225 Vad gäller argumentet avseende det högre krav på avskräckande som gäller för företag med en så kallad ”multiprodukt-tillverkning”, kan det konstateras att det angripna beslutet inte innehåller någon hänvisning till ett sådant krav, varför detta argument är utan relevans i förevarande mål. Slutligen har tribunalen, vad gäller argumentet om 2006 års riktlinjer, redan påpekat att dessa inte var tillämpliga på de omständigheter som ligger till grund för förevarande mål (se punkt 201 ovan).

226 Mot bakgrund av det ovan anförda kan den andra grundens tredje del inte godtas. Talan kan således inte vinna bifall såvitt avser den andra grunden i dess helhet.

3. *Den tredje grunden, avseende fastställande av böternas grundbelopp*

Den första delen av den tredje grunden, avseende felaktig ökning av bötesbeloppet med hänsyn till överträdelsens varaktighet

Parternas argument

227 Inledningsvis har Transcatab bestritt ökningen med 60 procent av böternas utgångsbelopp på grundval av konstaterandet att beredningsföretagen hade deltagit i en enda överträdelse med en varaktighet på sex år och fyra månader. Kommissionen beaktade nämligen inte, enligt Transcatab, den omständigheten att de avtal som slöts på den italienska råtobaksmarknaden, under perioden 1999–2002 till stor del var branschavtal mellan Unitab och APTI. Kommissionen borde således, vid fastställandet av

böterna, ha skiljt mellan de handlanden som inträffade mellan 1995 och 1998 och dem som inträffande mellan 1999 och 2002, för vilka ansvaret uteslutande låg på APTI. Kommissionen har i övrigt själv påpekat att APTI var ensamt ansvarigt för dessa beslut (skäl 253 i det angripna beslutet). Således borde kommissionen åtminstone inte ha höjt böterna för de tre ifrågavarande åren.

228 Det framgår i synnerhet av skälen 152 och 154 i det angripna beslutet och av vissa handlingar i målet att kontakterna mellan beredningsföretagen ägde rum i samband med branschavtalen och i syfte att förbereda dem. Dessa möten mellan beredningsföretagen fortsatte sedan under hela den period under vilken APTI skötte förhandlandet av branschavtal med Unitab. Transcatab har specifikt hänvisat till skälen 104, 143, 151–153, 158 och 165 i det angripna beslutet. Beträffande år 1999 var det endast skälen 158 och 159 i det angripna beslutet som inte direkt gällde branschavtalen. De gällde emellertid indirekt dessa. Även efter 1999 skedde kontakterna mellan beredningsföretagen alltid inom ramen för bestämmandet av vilken gemensam ståndpunkt som skulle intas inom APTI. Transcatab har som exempel citerat skälen 199 och 212 i det angripna beslutet eller, inom ramen för de mål som eftersträvas genom Cogentab – den sammanslutning som bildats av APTI och Unitab, skälen 187–189, 191 och 208 i det angripna beslutet. Under alla omständigheter begränsades de kontakter som ägde rum mellan beredningsföretagen utanför branschavtalen till vissa aspekter av marknaden, och konkretiserades huvudsakligen genom vanliga informationsutbyten.

229 Vidare har Transcatab, inom ramen för den andra grunden, visat att kartellen inte hade någon påverkan på marknaden och att den inte kunde medföra någon skada för konsumenterna. Enligt riktlinjerna är emellertid det exakta syftet med ökningarna av böterna för överträdelser med lång varaktighet att ”med eftertryck sanktionera begränsningar som varaktigt har medfört skadliga effekter för konsumenterna”. Härav

följer att kommissionen, genom att automatiskt tillämpa en ökning med 10 procent per år utan att beakta situationen i det konkreta fallet, har gjort en felaktig tillämpning av de kriterier som den själv hade fastställt för beräkningen av böterna.

230 Kommissionen har anfört att Transcatabs argument i denna del inte kan godtas.

Tribunalens bedömning

— Ökning av böterna med hänsyn till avtalets varaktighet

231 Det ska erinras om att en överträdelse av artikel 81.1 EG, enligt rättspraxis, kan åsidosättas inte bara genom en enstaka handling utan även genom en serie handlingar eller genom ett fortlöpande beteende (domen i det ovan i punkt 90 nämnda målet kommissionen mot Anic Partecipazioni, punkt 81). När de olika handlingarna ingår i en samlad plan, på grund av deras identiska syfte som innebär en snedvridning av konkurrensen inom den gemensamma marknaden, får kommissionen tillskriva företag ansvar för dessa handlingar utifrån deltagandet i överträdelsen som helhet betraktad (domen i de ovan i punkt 88 nämnda målen Aalborg Portland m.fl. mot kommissionen, punkt 258).

232 Om de avtal och samordnade förfaranden, som konstaterats, på grund av identiska syften ingår i system med regelbundna möten för fastställande av målpriser och kvoter, och dessa system, i sin tur, ingår i en serie bemödanden från de ifrågavarande företagens sida varigenom ett enda ekonomiskt mål eftersträvas, nämligen att snedvrida prisutvecklingen, skulle det vidare vara onaturligt att dela upp detta fortlöpande beteende, som karakteriseras av ett enda syfte, genom att behandla det som ett antal

separata överträdelser, trots att det tvärtom rör sig om en enda överträdelse, vilken successivt konkretiserats genom såväl avtal som samordnade förfaranden (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovan i punkt 222 nämnda målet BST mot kommissionen, punkt 33 och där angiven rättspraxis).

233 I förevarande fall ansåg kommissionen, i det angripna beslutet, vilket Transcatab inte har bestritt, att beredningsföretagens beteenden medförde en enda fortgående överträdelse av artikel 81.1 EG, eftersom dessa beteenden ingick i en övergripande plan som definierade beteendet på marknaden beträffande inköp, med ett identiskt konkurrensbegränsande syfte och ett och samma ekonomiska mål, nämligen att snedvrida den normala prisutvecklingen på råtobaksmarknaden och att kontrollera leveranserna genom en fördelning av desamma. Kommissionen påtalade särskilt, vilket Transcatab inte har bestritt, att kartellen hade samma syften under hela dess varaktighet och uppvisade samma struktur allteftersom tiden gick, samt samma funktionssätt (se skälen 264–269 i det angripna beslutet).

234 Kommissionen konstaterade även, vilket Transcatab inte har bestritt, att beredningsföretagen efter år 1999, parallellt med samverkan utanför branschavtalen, samverkade i syfte att bestämma APTI:s beteende och att denna samverkan, under dessa år, utgjorde en betydande faktor i beredningsföretagens kartellstrategi (se skäl 244 i det angripna beslutet). Förberedandet inför APTI:s möten eftersträvade samma konkurrensbegränsande mål som det som eftersträvades med slutandet av avtal mellan beredningsföretagen, nämligen att snedvrida den normala prisutvecklingen på råtobaksmarknaden.

235 Eftersom dessa bedömningar inte har ifrågasatts, kunde kommissionen emellertid, även för det fall mötena mellan beredningsföretagen, såsom Transcatab har påstått, från och med år 1999, endast var preliminära och förberedande inför APTI:s möten,

med rätta anse att deltagandet i dessa möten ingick i en och samma fortgående överträdelse, då den konstaterade att beredningsföretagens samverkan i syfte att bestämma APTI:s beteende var en del av kartellstrategin och eftersträvade det enda mål som beredningsföretagen hade före år 1999.

236 Även om beredningsföretagens beteende, såsom Transcatab har gjort gällande, uteslutande var preliminära och förberedande inför APTI:s möten, kan denna omständighet följaktligen inte ha någon inverkan på överträdelsens varaktighet, varför kommissionen, även i detta hypotetiska fall, ändå skulle ha kunnat anse att den överträdelse som beredningsföretagen hade begått hade varat cirka sex år och fyra månader. Transcatabs invändning att beredningsföretagens beteende under perioden från år 1999 till år 2002 endast varit förberedande inför slutandet av branschavtal kan således inte påverka frågan huruvida det angripna beslutet är rättsenligt, varför denna invändning ska underkännas.

237 Detta konstaterande kan inte ifrågasättas med argumentet att kommissionen angav att det var APTI, och inte dess medlemmar, som skulle hållas ansvarig för sitt beteende (se skäl 253 i det angripna beslutet). APTI:s beteende utgjorde en annan överträdelse än den som hade begåtts av beredningsföretagen, vilka eftersträvade ett eget konkurrensbegränsande mål, även om det delvis sammanföll med det konkurrensbegränsande mål som eftersträvades av beredningsföretagen (se skälen 270–273 i det angripna beslutet). Detta konstaterande har inte bestritts av Transcatab.

238 Det ska under alla omständigheter påpekas att denna invändning även är oriktig i sak.

239 För det första har Transcatab självt i sina skrivelser uttryckligen erkänt att det, under den berörda perioden, hade förekommit kontakter mellan beredningsföretaget ”utöver branschavtalen”, som rörde ”vissa aspekter av marknaden”, och inom ramen för vilka det förekommit utbyte av känslig information. Transcatab har även påstått att ”merparten” av de avtal som ingåtts på den italienska råtobaksmarknaden under nämnda period var branschavtal som ingåtts mellan Unitab och APTI, ett påstående som antyder att det under denna period även förekom andra avtal mellan beredningsföretagen utöver kontakterna avseende branschavtalen.

240 För det andra framgår det av det angripna beslutet och av handlingarna i målet att kontakterna mellan beredningsföretagen under denna period gick mycket längre än enkla preliminära sammanträffanden i syfte att anta en gemensam riktlinje inom APTI för förhandlingen av branschavtalen. Det ska i detta hänseende erinras om att branschavtalen, i enlighet med lag nr 88 om en reglering av branschavtal och avtal om odling och försäljning av jordbruksprodukter (legge nr 88 sulle norme sugli accordi interprofessionali e sui contratti di coltivazione e vendita dei prodotti agricoli), av den 16 mars 1988 (GURI nr 69, av den 23 mars 1988) (nedan kallad lag nr 88/88), gällde fastställandet av minimipriser att infoga i odlingsavtal (se skälen 68 och 253 i det angripna beslutet), medan föremålet för avtalen mellan beredningsföretagen var mycket bredare, eftersom kartellen bland annat föreskrev fastställande av högsta eller genomsnittliga leveranspriser och mängder tobak att köpa för varje beredningsföretag och deras motsvarande leveranskällor (skäl 363 i det angripna beslutet).

241 Det framgår emellertid av flera uppgifter i det angripna beslutet och i handlingarna i målet att kontakterna mellan beredningsföretagen, redan från och med 1999, hade ett mer omfattande syfte än en enkel överenskommelse om APTI:s ställning inför slutandet av branschavtal.

242 Således framgår det exempelvis av skäl 186 i det angripna beslutet att beredningsföretagen, enligt kommissionen, i oktober 1999 slöt ett hemligt avtal som till innehåll och form var mycket likt Villa Grazioli-avtalet i september månad 1998 (se skäl 142 i det angripna beslutet). Detta beslut, som utgör bilaga till svarsinlagan, hade som främsta syfte att fastställa inköpspriserna för råtobaken (Burley och Bright) hos ”tredje förpackningsföretagen”, att förse ”tredje förpackningsföretagen” med kvantiteter fastställda för varje beredningsföretag och att bojkotta de ”tredje förpackningsföretag” som inte hade slutit sig till Cogentab (se skäl 186 i det angripna beslutet).

243 Det följer vidare av skälen 202–204 i det angripna beslutet att samverkan mellan beredningsföretagen var fortgående år 2000. Transcatab har emellertid inte på något sätt visat att denna samverkan uteslutande avsåg ståndpunkter att anta inom APTI. Däremot framgår det av skäl 204 i det angripna beslutet att beredningsföretagen hade träffats den 21 september 2000 för att skapa en mekanism för samverkan mellan beredningsföretag på inköpschefsnivå.

244 Det framgår även av skäl 212 i det angripna beslutet att ett möte hållits den 14 september 2001 mellan verkställande direktörerna och inköpscheferna i Deltafina, Dimon och Transcatab, vid vilket den föreslagna dagordningen omfattade, inte bara branschavtalet mellan APTI och Unitab, utan också de ömsesidiga relationerna mellan dessa företag, inköpen hos ”tredje förpackningsföretagen”, relationerna med Romana Tabacchi och strategier att anta för framtiden.

245 Alla dessa exempel visar att kontakterna mellan beredningsföretagen, under perioden från 1999 till 2002 inte, såsom Transcatab har påstått, uteslutande hade branschavtalen som föremål, och att beredningsföretagens kartell tvärtom under denna period fortsatte att fungera parallellt med branschavtalen. För övrigt har Transcatab inte på

något sätt visat att kommissionen gjorde en felaktig bedömning genom att anse att beredningsföretagens beteenden, under perioden från 1999 till 2002, inte hade varit uteslutande förberedande inför slutandet av branschavtal.

246 Mot bakgrund av vad som ovan anförts, ska den första invändning som Transcatab har gjort inom ramen för denna delgrund underkännas.

— Huruvida det har uppkommit skada för konsumenterna

247 Transcatabs argument – att kommissionen har gjort en felaktig bedömning då den beslutat om en höjning på 10 procent per år, eftersom överträdelsen inte hade medfört någon skada för konsumenterna – har brister såväl i rättsligt som i sakligt hänseende.

248 För det första kan det varken av artikel 23 i förordning nr 1/2003 eller av punkt 1 B, tredje stycket, i riktlinjerna, som Transcatab har åberopat, anses följa att en ökning av bötesbeloppet förutsätter att överträdelser med lång varaktighet har medfört varaktiga skadliga effekter för konsumenterna. Den del i riktlinjerna som Transcatab har hänvisat till har till syfte att i allmänna termer rättfärdiga den bötespolitik som framställs i riktlinjerna, och särskilt ändringarna i förhållande till tidigare praxis. Transcatab kan således inte grunda sitt argument på denna bestämmelse i riktlinjerna.

249 För det andra har det inte, i motsats till vad Transcatab har påstått, fastställts att kartellen inte har haft någon påverkan på marknaden, och än mindre att den inte har medfört negativa effekter för konsumenterna. De uppgifter som Transcatab har åberopat inom ramen för den andra grunden bevisar inte att sådana effekter inte har

uppkommit, eftersom dessa uppgifter kan ha påverkats av andra faktorer (se, bland annat, punkt 168 ovan). Den omständigheten att kartellen varade flera år visar i övrigt att beredningsföretagen inte ansåg att kartellen var onödig och verkningslös. Premissen för Transcatabs argument är således felaktig.

250 Mot bakgrund av det ovan anförda ska således den första delen av den tredje grunden underkännas i sin helhet.

Den andra delen av den tredje grunden, avseende åsidosättande av principen om ne bis in idem och avsaknad av motivering

Parternas argument

251 Transcatab har gjort gällande att kommissionen har åsidosatt principen om *ne bis in idem*. Kommissionen angav i det angripna beslutet att APTI skulle hållas ensam ansvarig för slutandet av branschavtalen under perioden från 1999 till 2001. Eftersom kommissionen inte gjorde någon åtskillnad mellan perioden från 1995 till 1998 och perioden från 1999 till 2001, höll den beredningsföretagen ansvariga för de beteenden som inträffat inom ramen för branschavtalen, vilka beteenden den redan hade hållit APTI ensam ansvarig för.

252 I förevarande fall var de faktiska omständigheter som lagts APTI till last identiska med dem som lagts Transcatab till last för perioden från 1999 till 2002, eftersom mötena mellan beredningsföretagen under denna period var förberedande inför APTI:s

möten. Vidare var det fråga om en och samma regelöverträdare, eftersom det är allmänt känt att yrkesorganisationer är ett uttryck för medlemmarnas önskemål. Kommissionen vidtog således sanktionsåtgärder mot beredningsföretagen två gånger för en och samma överträdelse. Sanktionsåtgärder vidtogs mot företagen först en gång i deras egenskap av medlemmar i APTI och därefter individuellt. Härav följer att beredningsföretagen ålades orimligt höga böter och att motivering saknas i det angripna beslutet i detta hänseende.

253 Kommissionen har anfört att Transcatabs argument i denna del inte kan godtas.

Tribunalens bedömning

254 Det ska inledningsvis erinras om att principen om *ne bis in idem*, vilken även följer av artikel 4 i tilläggsprotokoll nr 7 till i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, undertecknad i Rom den 4 november 1950, är en allmän princip i unionsrätten vars efterlevnad unionsdomstolarna ska säkerställa. Inom konkurrensrätten innebär denna princip ett förbud mot att ett företag på nytt hålls ansvarigt eller att kommissionen på nytt inleder ett förfarande mot företaget avseende ett konkurrensbegränsande uppträdande som företaget redan har bötfällts för, eller som företaget har frikänts från ansvar för genom ett tidigare beslut av kommissionen som inte längre kan överklagas (förstainstansrättens dom av den 9 juli 2003 i mål T-244/00, Archer Midland och Archer Midlands Ingredients mot kommissionen, REG 2003, s. II-2597, punkterna 85 och 86, samt domen i det ovan i punkt 224 nämnda målet Tokai Carbon m.fl. mot kommissionen, punkterna 130 och 131). Tillämpningen av principen *ne bis in idem* underkastas ett tredubbelt krav på identitet mellan de faktiska omständigheterna att det är fråga om en och samma regelöverträdare och att det är ett och samma rättsliga intresse som skyddas. Denna princip innebär alltså ett förbud mot att sanktionsåtgärder vidtas mot samma person mer än en gång för samma rättsstridiga beteende i syfte att skydda samma rättsliga intresse (domen i det ovan i punkt 88 nämnda målet Aalborg Portland m.fl. mot kommissionen, punkt 338, och förstainstansrättens dom av den 13 december 2006 i målen T-217/03 och T-245/03, FNCBV m.fl. mot kommissionen, REG 2006, s. II-4987, punkt 340).

255 I förevarande fall är inte det första villkoret, det vill säga identitet mellan de faktiska omständigheterna, uppfyllt. Även om det antas att det förelåg en viss överlappning mellan en del av de olika konkurrensbegränsande beteenden som lades beredningsföretagen till last, bland annat samverkan för att fastställa APTI:s beteende (skäl 244 i det angripna beslutet), och det beteende som lades APTI till last, nämligen bestämmandet av vilken ståndpunkt den skulle anta i förhandlingarna om priser inför slutandet av branschavtalen med Unitab (skälen 253 och 254 i det angripna beslutet), kan det konstateras att det rör sig om två olika beteenden. Samverkan inför antagandet av ett beslut skiljer sig nämligen från själva antagandet av beslutet.

256 Vidare ingick samverkan mellan beredningsföretagen i syfte att bestämma APTI:s beteende i den bredare strategin för beredningsföretagens kartell, i vilken den utgjorde en viktig del (se skäl 244 i det angripna beslutet). Det ska i detta hänseende även påpekas att kommissionen, i det angripna beslutet, klart och tydligt angav att sanktionsåtgärder hade vidtagits mot APTI och beredningsföretagen för olika överträdelser (se, beträffande APTI, skälen 253, 254 och 270–273, och beträffande beredningsföretagen, skälen 240–252 och 264–269 i det angripna beslutet).

257 Således kan inte Transcatab göra gällande att det i förevarande fall förelåg någon identitet mellan de faktiska omständigheter som lagts beredningsföretagen respektive APTI till last.

258 När det gäller det andra villkoret, att det ska vara fråga om en och samma regelöverträdare, kan det konstateras att inte heller detta är uppfyllt i förevarande fall. Det rör sig nämligen, även om Transcatab är medlem i APTI, om två olika enheter, eftersom APTI är en juridisk person, har ett eget verksamhetsområde och egna mål, oberoende och åtskilda från Transcatabs (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovan i punkt 254 nämnda målet FNCBV m.fl. mot kommissionen, punkt 128).

259 Härav följer att det i förevarande fall inte föreligger någon identitet vare sig mellan de faktiska omständigheterna eller mellan regelöverträdarna, eftersom sanktionsåtgärder inte vidtagits i det angripna beslutet mot samma enheter eller personer mer än en gång för samma faktiska omständigheter. Tribunalen finner således att principen *ne bis in idem* inte har åsidosatts.

260 När det gäller invändningen om en bristande motivering, ska det påpekas att kommissionen, eftersom de beteenden som har lagts beredningsföretagen till last och de som har lagts APTI till last var olika beteenden som genomförts av olika juridiska enheter, inte har skyldighet att lämna motiveringar beträffande tillämpningen av principen *ne bis in idem*. Vidare har kommissionen inte i det angripna beslutet på något sätt förväxlat APTI:s respektive beredningsföretagens ansvar. I synnerhet visar de ovan i punkt 256 nämnda skälen, i enlighet med ovan i punkt 174 nämnda rättspraxis, klart och otvetydigt kommissionens resonemang i detta hänseende, vilket således gör det möjligt för Transcatab att få kännedom om skälen för den åtgärd som vidtagits gentemot detta företag och för tribunalen att utföra sin prövning.

261 Av vad ovan anförts följer att denna delgrund ska underkännas i sin helhet.

Den tredje delen av den tredje grunden, avseende åsidosättande av likabehandlingsprincipen

Parternas argument

262 Transcatab har i andra hand gjort gällande att beredningsföretagen, när de slöt avtal med jordbrukarna, var övertygade om att de höll sig inom ramarna för den nationella lagstiftningen och särskilt lag nr 88/88 och branschavtalen. När det gäller

branschavtalen har kommissionen, enligt Transcatab, erkänt att de tillämpliga bestämmelserna kunde medföra en betydande osäkerhet avseende huruvida APTI:s handlande var lagligt. Kommissionen ålade därför APTI symboliska böter på endast 1 000 euro. Transcatab har frågat sig varför detta resonemang inte tillämpades för det företaget, trots flertalet bevis till stöd för att beredningsföretagens ifrågasatta beteende under åren 1999–2002 nästan uteslutande avser förhandsavtal i syfte att fastställa en gemensam ståndpunkt inom APTI. Den olika bedömning som kommissionen gjort av APTI:s respektive Transcatabs beteende innebär ett åsidosättande av principen om likabehandling.

263 Kommissionen har anfört att Transcatabs argument i denna del inte kan godtas.

Tribunalens bedömning

264 Det ska erinras om att principen om likabehandling, som framgår av ovan i punkt 202 nämnda rättspraxis, endast åsidosätts i de fall då lika situationer behandlas olika eller då olika situationer behandlas lika, såvida det inte finns sakliga skäl för en sådan behandling

265 I förevarande fall ska det inledningsvis påpekas att beredningsföretagen och APTI, såsom redan har konstaterats inom ramen för den andra delen av denna grund (se punkt 256 ovan), drabbades av sanktionsåtgärder för olika överträdelser (se skälen 240–252 samt 253 och 254 i det angripna beslutet).

266 När det specifikt gäller perioden från och med 1999, framgår det av det angripna beslutet att sanktionsåtgärder vidtogs mot beredningsföretagen för en serie konkurrensbegränsande beteenden som ingick i en och samma kartellstrategi, vilken hade inletts långt före 1999. Sanktionsåtgärderna vidtogs således mot beredningsföretagen såväl för deras samordning av priser utanför branschavtalen som för den parallella samverkan i syfte att bestämma APTI:s beteende (se, bland annat, skäl 244 i det angripna beslutet).

267 Däremot hölls APTI endast ansvarig för beteendena i samband med slutandet av branschavtal. Kommissionen ansåg att APTI inte kunde hållas ansvarig för beredningsföretagens enda och fortgående överträdelse, eftersom kommissionens handlingar inte innehöll något som visade att denna organisation hade anslutit sig till den övergripande plan som beredningsföretagen inrättat i syfte att samordna sitt samlade beteende avseende inköp eller att den hade kännedom om denna plan (se skälen 270 och 271 i det angripna beslutet).

268 För det andra framgår det av det angripna beslutet att omfattningen av kartellen av beredningsföretag gick långt utöver tillämpningsområdet för lag nr 88/88 (se även punkterna 240–245 ovan). Transcatab kan således inte med framgång göra gällande att de tillämpliga bestämmelserna motiverade att beredningsföretagen ålades sådana symboliska böter som dem som ålagts APTI (se, i detta hänseende, övervägandena i punkterna 298–311 nedan).

269 Under dessa omständigheter kan den slutsatsen dras att beredningsföretagens, särskilt Transcatabs, och APTI:s situationer när det gäller överträdelserna avseende perioden från 1999–2002 inte är jämförbara. Följaktligen kan Transcatab inte med framgång göra gällande att kommissionen har åsidosatt principen om likabehandling.

270 Mot bakgrund av dessa överväganden ska den tredje grunden ogillas i sin helhet.

4. *Den fjärde grunden, avseende vissa förmildrande omständigheter*

Den första delen av den fjärde grunden, avseende den förmildrande omständigheten att kartellen inte genomfördes

Parternas argument

271 Transcatab har för det första kritiserat kommissionen för att inte ha låtit företaget komma i åtnjutande av den förmildrande omständighet som föreskrivs i punkt 3, andra strecksatsen, i riktlinjerna och som avser att företaget i praktiken inte har tillämpat avtal eller förfaranden som utgör överträdelser. Transcatab har gjort gällande att det redan, inom ramen för den första delen av den andra grunden, har visat att beredningsföretagen inte hade genomfört större delen av sina avtal. Detta konstaterande framgår av den omständigheten att avtalen inte hade någon påverkan på marknaden.

272 Kommissionen har anfört att Transcatabs argument i denna del inte kan godtas.

Tribunalens bedömning

273 Det ska för det första erinras om att den förmildrande omständighet som anges i punkt 3, andra strecksatsen, i riktlinjerna, avseende att företaget i praktiken inte har tillämpat avtal eller förfaranden som utgör överträdelser, enligt rättspraxis grundar sig på varje företags eget beteende. Härav följer att det vid avgörandet av huruvida

förmildrande omständigheter föreligger inte är verkningarna av hela överträdelsen som ska prövas, när överträdelsens konkreta påverkan på marknaden beaktas vid bedömningen av överträdelsens allvar (punkt 1 A första stycket i riktlinjerna), utan det enskilda företagets uppförande, där allvaret i varje företags deltagande i överträdelsen ska prövas (domen i det ovan i punkt 148 nämnda målet Groupe Danone mot kommissionen, punkt 384, och domen i det ovan i punkt 146 nämnda målet Gütermann och Zwicky mot kommissionen, punkt 178).

274 Härav följer att Transcatab inte kan göra gällande att kommissionen gjort en felaktig tillämpning av den aktuella förmildrande omständigheten med hänvisning till att överträdelserna inte har haft någon konkret påverkan på priserna.

275 För det andra, och under alla omständigheter, ska det även erinras om att det framgår av rättspraxis att de som har gjort sig skyldiga till en överträdelse, för att kunna dra fördel av punkt 3 andra strecksatsen i riktlinjerna, ska visa att de har uppträtt korrekt i konkurrenshänseende eller, i vart fall, att de på ett så tydligt och omfattande sätt har underlåtit att uppfylla skyldigheterna att genomföra kartellen att dess funktion rubbats, och att de inte har gett intryck av att ha följt avtalet och, på så sätt, påverkat andra företag att genomföra kartellen i fråga (förstainstansrättens dom av den 8 juli 2004 i mål T-50/00, Dalmine mot kommissionen, REG 2004, s. II-2395, punkt 292, och, för ett liknande resonemang, av den 15 mars 2006 i mål T-26/02, Daiichi Pharmaceutical mot kommissionen, REG 2006, s. II-713, punkt 113).

276 I förevarande fall har Transcatab emellertid inte påstått att det på ett så tydligt och omfattande sätt har motsatt sig genomförandet av kartellen att dess funktion rubbats. Följaktligen kan Transcatab inte med framgång göra gällande att kommissionen gjorde en felaktig bedömning genom att inte bevilja att den förmildrande omständigheten i fråga skulle beaktas.

277 Slutligen kan det även konstateras dels att kommissionen i skäl 383 i det angripna beslutet fastställde att kartellen hade genomförts, dels att Transcatab, genom att självt ange att ”merparten” av avtalen inte hade genomförts, erkänner att kartellerna i fråga, åtminstone delvis, har genomförts (se punkt 239 ovan).

278 Mot bakgrund av det ovan anförda kan talan inte vinna bifall såvitt avser denna delgrund.

Den andra delen av den fjärde grunden, avseende den förmildrande omständigheten att de rättsstridiga verksamheterna upphört före kommissionens ingripande

Parternas argument

279 Transcatab har kritiserat kommissionen för att inte ha låtit företaget dra fördel av en förmildrande omständighet i enlighet med punkt 3, tredje strecksatsen, i riktlinjerna, avseende den omständigheten att överträdelserna upphört vid kommissionens första ingripanden.

280 För det första binder inte riktlinjerna på något sätt tillämpningen av denna förmildrande omständighet till hur allvarlig överträdelsen är, varför denna förmildrande omständighet har tillämpats även vid allvarliga och mycket allvarliga överträdelser. För det andra hade Transcatab, efter kommissionens första ingripanden, inte visat något beteende som kunde utgöra ett åsidosättande av konkurrensreglerna. För det tredje bortsåg kommissionen från råtobaksmarknadens särdrag. För det fjärde är icke-tillämpningen av denna förmildrande omständighet resultatet av en förändring av rättspraxis på bötesområdet som skedde genom förstainstansrättens dom av den

15 juni 2005 i målen T-71/03, T-74/03, T-87/03 och T-91/03, Tokai Carbon m.fl. mot kommissionen (ej publicerad i rättsfallssamlingen). Denna förändring av rättspraxis, som inträffade efter förfarandets början, kränkte Transcatabs berättigade förväntningar, då det förväntade sig att erhålla en nedsättning av böterna genom att ha upphört med sitt rättsstridiga beteende vid kommissionens första ingripanden.

281 Kommissionen har anfört att Transcatabs argument i denna del inte kan godtas.

Tribunalens bedömning

282 Tribunalen påpekar att det i punkt 3, tredje strecksatsen, i riktlinjerna anges att det grundbelopp som kommissionen fastställer kan minskas, när det klandrade företaget har upphört med överträdelsen vid kommissionens första ingripanden.

283 Enligt rättspraxis är emellertid en nedsättning till följd av att överträdelsen upphört vid kommissionens första ingripanden inte obligatorisk, utan avgörs efter kommissionens bedömning av omständigheterna i det enskilda fallet inom ramen för dess utrymme för skönsmässig bedömning (se domen i det ovan i punkt 147 nämnda målet Carbone-Lorraine mot kommissionen, punkt 228 och där angiven rättspraxis). Kommissionen kan således mot bakgrund av omständigheterna i det enskilda fallet komma fram till att ett företag som är part i ett rättsstridigt avtal inte har rätt till en sådan minskning (dom av den 19 mars 2009 i det ovan i punkt 162 nämnda målet Archer Daniels Midland mot kommissionen, punkt 148).

284 Domstolen har således angett att om det slogs fast att förmildrande omständigheter ska beaktas när ett företag deltagit i en överenskommelse som är uppenbart rättsstridig, och företaget kände till eller borde ha känt till att överenskommelsen innebar en överträdelse, skulle företag ges incitament att hålla fast vid hemliga avtal så länge som möjligt, i hopp om att deras beteende aldrig skulle upptäckas och med vetskap om att de, om beteendet upptäcktes, skulle kunna få sina böter nedsatta genom att då upphöra med överträdelsen. En sådan lösning skulle undanröja böternas avskräckande verkan och skada den ändamålsenliga verkan med artikel 81.1 EG (se domen av den 19 mars 2009 i det ovan i punkt 162 nämnda målet Archer Daniels Midland mot kommissionen, punkt 149). Vidare har förstainstansrätten redan uttryckligen fastslagit att den omständigheten att en uppsåtlig överträdelse har upphört inte kan anses vara en förmildrande omständighet när det sker på grund av kommissionens ingripande (förstainstansrättens dom av den 11 mars 1999 i mål T-157/94, Ensidesa mot kommissionen, REG 1999, s. II-707, punkt 498, och domen i det ovan i punkt 180 nämnda målet Wieland-Werke m.fl. mot kommissionen, punkt 229).

285 I förevarande fall är överträdelsen en hemlig kartell som, bland annat, hade till syfte att fastställa priser och fördela leverantörer och inköpskvantiteter. Som har påpekats i punkt 137 ovan är denna typ av kartell uttryckligen förbjuden enligt artikel 81.1 a och b EG och utgör en överträdelse som i rättspraxis betecknas som särskilt allvarlig, eftersom den har en direkt påverkan på de väsentliga parametrarna för konkurrensen på den relevanta marknaden. Vidare genomförde beredningsföretagen i förevarande fall, såsom har angetts i punkt 170 ovan, medvetet det konkurrensbegränsande handlandet för vilket de bestraffats och kom vid flera tillfällen överens om åtgärder avsedda att säkerställa ett faktiskt genomförande av kartellen.

286 Under dessa omständigheter kan Transcatab, mot bakgrund av ovan i punkt 283 och 284 nämnda rättspraxis, inte med framgång göra gällande att kommissionen har gjort en felbedömning genom att inte beakta den åberopade förmildrande omständigheten i detta företags fall.

287 Slutsatsen påverkas inte av de specifika argument som Transcatab har anfört.

288 Mot bakgrund av ovannämnda rättspraxis innebär nämligen inte den omständigheten att Transcatab inte gjort sig skyldigt till något rättsstridigt beteende efter kommissionens första ingripanden att kommissionen måste beakta den aktuella förmildrande omständigheten. Inte heller utgör branschens särdrag, såsom den avsaknad av tidigare likartade fall som Transcatab har gjort gällande och den lagstiftning som gäller för branschen, även om de möjligen kan spela en roll vid bedömningen av andra förmildrande omständigheter (se, bland annat, de tredje och femte delarna i denna grund), relevanta omständigheter vid beaktandet av den aktuella förmildrande omständigheten.

289 Vad slutligen gäller det påstådda åsidosättandet av principen om skydd för berättigade förväntningar, ska det erinras om, såsom skett i punkt 208 ovan, att rätten att åberopa denna princip enligt rättspraxis kräver att tre villkor är uppfyllda. Det ska för det första föreligga tydliga försäkringar som är ovillkorliga och samstämmiga och som härrör från behöriga och tillförlitliga källor och som meddelats den berörde av institutionerna. Försäkringarna ska för det andra vara av sådant slag att de ger upphov till en berättigad förväntan hos mottagaren. De lämnade försäkringarna ska för det tredje vara förenliga med gällande bestämmelser (se ovan i punkt 208 nämnda rättspraxis).

290 Det räcker i detta hänseende att påpeka att det första av dessa villkor inte är uppfyllt i förevarande fall, eftersom Transcatab inte kan göra gällande någon tydlig, ovillkorlig och samstämmig försäkran från kommissionens sida att det skulle beviljas en nedsättning av böterna om det upphörde med sitt rättsstridiga beteende vid kommissionens första ingripanden.

291 Vidare ska det erinras om att det faktum att kommissionen i sin tidigare beslutspraxis har ansett vissa omständigheter utgöra förmildrande omständigheter vid fastställandet av bötesbeloppets storlek inte innebär att kommissionen är skyldig att göra samma bedömning i ett senare beslut (dom av den 14 maj 1998 i mål T-347/94, Mayr-Melnhof mot kommissionen, REG 1998, s. II-1751, punkt 368, och domen i det ovan i punkt 180 nämnda målet LR AF 1998 mot kommissionen, punkt 337). Transcatab kan således inte åberopa det förhållandet att denna förmildrande omständighet har tillämpats i andra fall av överträdelser. Vidare utgör inte domen av den 15 juni 2005 i det ovan i punkt 280 nämnda målet Tokai Carbon m.fl. mot kommissionen, som kommissionen har hänvisat till i skäl 382 i det angripna beslutet, någon förändring av rättspraxis, eftersom förstainstansrätten redan, som kommissionen med rätta har påpekat, uttryckligen hade angett, redan innan dom meddelades i det målet, att upphörandet av en uppsåtlig överträdelse under alla omständigheter inte kan anses vara en förmildrande omständighet när det sker på grund av kommissionens ingripande (förstainstansrättens dom av den 11 mars 1999 i mål T-156/94, Aristrain mot kommissionen, REG 1999, s. II-645, punkt 138, och domen i det ovan i punkt 284 nämnda målet Ensidesa mot kommissionen, punkt 498). Härav följer att Transcatab inte kan göra gällande att det hade berättigade förväntningar i detta hänseende.

292 Med hänsyn till det ovan anförda kan talan således inte bifallas på den fjärde grundens andra del.

Den tredje delen av den fjärde grunden, avseende den förmildrande omständigheten att det förelåg ett rimligt tvivel angående det ifrågasatta beteendets karaktär av överträdelse

293 Transcatab har, inom ramen för denna delgrund, i huvudsak anfört två invändningar. För det första har Transcatab gjort gällande att kommissionen har gjort en felaktig bedömning genom att inte beakta den förmildrande omständigheten att det förelåg ett rimligt tvivel beträffande det ifrågasatta beteendets karaktär av överträdelse. Transcatab har vidare gjort gällande att likabehandlingsprincipen har åsidosatts i förhållande till ärendet Råtobak – Spanien.

Huruvida det föreligger ett rimligt tvivel angående det ifrågasatta beteendets rättsstridiga karaktär

— Parternas argument

294 Transcatab har gjort gällande att ett förvirrande europeiskt och nationellt juridiskt sammanhang skapade ett rimligt tvivel angående huruvida beredningsföretagens och APTI:s beteenden i Italien var av rättsstridig karaktär. Kommissionen borde följaktligen ha beaktat den förmildrande omständighet som föreskrivs i punkt 3, fjärde strecksatsen, i riktlinjerna och, åtminstone, nedsätta de böter som de individuella beredningsföretagen ålagts. Kommissionen motiverade inte varför den inte beviljade Transcatabs begäran att denna förmildrande omständighet skulle beaktas.

295 Transcatab har i synnerhet gjort gällande att rådets förordning nr 26, av den 4 april 1962, om tillämpning av vissa konkurrensregler på produktion av och handel med jordbruksvaror (EGT 1962, 30, s. 993; svensk specialutgåva, område 4, volym 1, s. 3) på vissa villkor föreskriver ett undantag för avtal som är nödvändiga för att förverkliga de mål som anges i artikel 33 EG. Avtalen mellan beredningsföretagen ansågs emellertid nödvändiga för att förverkliga de mål som anges i artikel 33 EG. Dessa avtal var nämligen nödvändiga för att säkerställa en rationell utveckling av jordbruket och för att stabilisera den italienska marknaden och hålla den vid liv. De tjänade till att begränsa mellanhändernas intäkter utan att minska, utan tvärtom öka, jordbrukarnas. Transcatab påstår sig ha visat att avtalen mellan beredningsföretagen, med beaktande av de särskilda omständigheterna i fallet, hade till syfte att förverkliga de mål som anges i artikel 33 EG. Dessa överväganden och unionens övriga ingripanden inom tobaksbranschen gav upphov till ett rimligt tvivel hos beredningsföretagen angående huruvida de ifrågasatta beteendena var förenliga med konkurrensreglerna.

296 Enligt Transcatab var den nationella lagstiftningen, bland annat lag nr 88/88, sådan att den genererade en hög grad av osäkerhet angående huruvida de ifrågasatta beteendena var rättsstridiga. Kommissionen borde, i det angripna beslutet, ha erkänt denna omständighet avseende beredningsföretagen liksom den gjort avseende APTI och Unitab, vilka den ålade symboliska böter på 1 000 euro.

297 Kommissionen har anfört att Transcatabs argument i denna del inte kan godtas.

— Tribunalens bedömning

298 Det ska inledningsvis påpekas att förevarande mål gäller deltagandet i en horisontell kartell som medlemmarna under flera år har hållit hemlig och som, bland annat, gäller fastställandet av priser. Det rör sig således om en uppenbar och mycket allvarlig överträdelse av artikel 81 EG. Vidare rör det sig, när det gäller företaget i fråga, om ett av de främsta italienska företagen för beredning av råtobak, som tillhör en av de största koncernerna för oberoende tobaksbladshandlare i världen. Det rör sig således om ett företag som förfogade över materiella och intellektuella tillgångar vilka gjorde det möjligt för det att bedöma det omgivande regelverket och de konsekvenser som dess beteende mot den bakgrunden kunde få med avseende bland annat på konkurrensreglerna. Under dessa omständigheter är det inte rimligt att hävda att Transcatab kunde hysa tvivel angående huruvida dess beteende var av rättsstridigt slag (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovan i punkt 148 nämnda målet Groupe Danone mot kommissionen, punkt 406, och i det ovan i punkt 147 nämnda målet Carbone-Lorraine mot kommissionen, punkt 229).

299 När det specifikt gäller, för det första, den förordning nr 26 som Transcatab har åberopat, ska det påpekas att det i nämnda förordning, bland annat i dess artikel 2, föreskrivs ett undantag från tillämpningen av artikel 81.1 EG, för sådana avtal, beslut och förfaranden som avser produktion eller handel med sådana varor som är upptagna i

bilaga I till EG-fördraget, däribland råtobak, som utgör en integrerad del av en nationell marknadsorganisation eller som är nödvändiga för att förverkliga de mål som anges i artikel 33 EG.

300 Det följer av rättspraxis att artikel 2 i förordning nr 26, eftersom det är fråga om ett undantag från den allmänt tillämpliga regeln i artikel 81.1 EG, ska tolkas restriktivt. Det följer dessutom av fast rättspraxis att artikel 2.1 första meningen i förordning nr 26, där det åberopade undantaget föreskrivs, endast är tillämplig om avtalet i fråga främjar förverkligandet av alla målen i artikel 33 EG. Slutligen ska, såsom framgår av själva lydelsen av artikel 2.1 första meningen i förordning nr 26, avtalet i fråga vara ”nödvändigt” för att förverkliga nämnda mål (se domen i det ovan i punkt 254 nämnda målet FNCBV m.fl. mot kommissionen, punkt 199 och där angiven rättspraxis).

301 Det kan i detta hänseende inledningsvis konstateras att kommissionen, i skälen 303–313 i det angripna beslutet, uttryckligen uteslöt tillämpningen i förevarande fall av de undantag från artikel 81.1 EG som föreskrivs i artikel 2 i förordning nr 26. Transcatab har varken bestritt denna bedömning eller kommissionens slutsats, utan har nöjt sig med att göra gällande att den aktuella förordningen hade gett upphov till ett rimligt tvivel hos detta företag som kommissionen borde ha beaktat.

302 Vidare ska det påpekas att det i artikel 2.2 och 2.3 i förordning nr 26 föreskrivs ett särskilt förfarande som gör det möjligt för kommissionen att slå fast på vilka avtal undantaget enligt punkt 2 kan tillämpas. Detta förfarande föreskriver, bland annat, att kommissionen ska samråda med medlemsstaterna och de berörda företagen eller företagssammanslutningarna.

303 Det finns emellertid ingenting i handlingarna som visar att avtalen mellan beredningsföretagen meddelades kommissionen för beviljande av undantag inom ramen för detta särskilda förfarande. Transcatab har för övrigt inte gjort gällande att dessa avtal hade meddelats kommissionen. Däremot framgår det uttryckligen av vissa anteckningar från APTI:s möte den 4 april 2002 (se punkt 4 ovan), som representanterna för Dimon Italia gjort, att nämnda avtal inte hade meddelats kommissionen, en omständighet som Transcatab inte har bestritt. Transcatab kan inte, i avsaknad av meddelande och formellt förfarande, med framgång göra gällande att beredningsföretagen hyste tvivel beträffande möjligheten att deras avtal omfattades av tillämpningsområdet för det i förordning nr 26 föreskrivna undantaget. Vidare är det, i ett sådant system som det som föreskrivs i förordning nr 26, uteslutet att privata aktörer kan ersätta kommissionens bedömning med sin egen avseende vilka medel som är lämpligast för att förverkliga de mål som anges i artikel 33 EG och på detta sätt ta rättsstridiga initiativ som skulle vara motiverade av den omständigheten att de eftersträvar dessa mål.

304 För det tredje framgår det av det angripna beslutet att syftet med kartellen, redan från början, var klart konkurrensbegränsande (se exempelvis skäl 111 i det angripna beslutet). Det framgår inte av omständigheterna i målet, och Transcatab har för övrigt inte heller visat detta, att beredningsföretagen, genom rättsstridiga avtal, strävade efter att förverkliga de mål som uppställs i artikel 33 EG.

305 Domstolen har i detta hänseende slagit fast att upprätthållandet av en effektiv konkurrens på marknaden för jordbruksprodukter utgör en av målsättningarna för den gemensamma jordbrukspolitiken och den gemensamma organisationen av marknaderna i fråga (se skäl 311 i det angripna beslutet och domstolens dom av den 9 september 2003 i mål C-137/00, Milk Marque och National Farmers' Union, REG 2003, s. I-7975, punkt 57). Transcatab kan således inte göra gällande att uppenbart konkurrensbegränsande avtal, såsom kartellen av beredningsföretagen i förevarande fall, eftersträvade de mål som uppställs i artikel 33.1 EG.

306 Mot denna bakgrund ska den slutsatsen dras att Transcatab inte rimligen kan göra gällande att förordning nr 26 har gett upphov till rimliga tvivel hos detta företag beträffande huruvida den aktuella kartellen utgjorde en överträdelse.

307 Vad för det andra avser den nationella lagstiftningen, ska det påpekas att kommissionen, i skäl 323 i det angripna beslutet, konstaterade att beredningsföretagens kartell inte omfattas av tillämpningsområdet för bestämmelserna i lag nr 88/88, eftersom den främst syftade till att fastställa högsta eller genomsnittliga leveranspriser och fördela kvantiteter och leverantörer, medan nämnda lag hade till syfte att säkerställa minimipriser för jordbrukarna.

308 Eftersom kartellens verksamhet inte omfattades av den nationella lagstiftningen, kunde beredningsföretagen således inte, med stöd av nämnda lagstiftning, hysa tvivel beträffande avseende huruvida deras beteenden var av rättsstridigt slag.

309 Under dessa förhållanden, och mot bakgrund av övervägandena i punkt 298 ovan, drar tribunalen slutsatsen att kommissionen inte har gjort någon felaktig bedömning genom att inte bevilja nedsättning av böterna med beaktande av den förmildrande omständigheten i fråga.

310 När det gäller den i repliken anförda invändningen, avseende frånvaron av en motivering till underkännandet av den förmildrande omständigheten i fråga, ska det erinras om att även om kommissionen enligt artikel 253 EG är skyldig att ange de omständigheter som beslutet grundas på och de överväganden som föranlett kommissionen att fatta beslutet, ska, enligt fast rättspraxis, denna bestämmelse dock inte anses innebära att kommissionen måste kommentera samtliga sak- och rättsfrågor som behandlats under det administrativa förfarandet (domen i det ovan i punkt 173 nämnda målet Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin mot kommissionen, punkterna 14 och 15, och förstainstansrättens dom av den 14 maj 1998 i mål T-319/94, Fiskeby Board mot kommissionen, REG 1998, s. II-1331, punkt 127).

311 Följaktligen går det inte att som argument använda den omständigheten att kommissionen, i den del av det angripna beslutet som avsåg förmildrande omständigheter, inte gav någon förklaring till varför den inte ansåg sig behöva beakta vissa av de omständigheter som Transcatab åberopat i sitt svar på meddelandet om invändningar. Vidare kan det konstateras att kommissionen, i skälen 303–324 i det angripna beslutet, prövade verkningarna såväl av förordning nr 26 som av den nationella lagstiftningen.

Skillnad i behandling i förhållande till ärendet Råtobak – Spanien

— Parternas argument

312 Transcatab har gjort gällande att den omständigheten att kommissionen inte beaktade den förmildrande omständigheten i fråga i ett så förvirrat rättsläge som det som var aktuellt i förevarande fall medförde en stor skillnad i behandlingen av de italienska respektive de spanska beredningsföretagen. Motiveringen i det angripna beslutet i detta hänseende är uppenbart ologisk såtillvida att kommissionen inte beaktade vissa överväganden som den gjort i ärendet Råtobak – Spanien, vilket är mycket likt förevarande fall. I synnerhet angav kommissionen i det spanska ärendet att både rättsläget och regeringens beteende i sig skapade en osäkerhet som motiverade en nedsättning med 40 procent av bötesbeloppet, inte bara för branschorganisationerna, utan också för de individuella beredningsföretagen.

313 Däremot ansåg kommissionen i förevarande fall, i en nästan identisk situation, att beredningsföretagens kartell helt omfattades av artikel 81 EG, eftersom den främst hade till syfte att fastställa högsta eller genomsnittliga leveranspriser, medan lag nr 88/88 fastställde minimipriser. Även i ärendet Råtobak – Spanien fastställde emellertid lagstiftningen endast minimipriser.

314 Kommissionen har anfört att Transcatabs argument i denna del inte kan godtas.

— Tribunalens bedömning

315 Transcatab har med denna invändning gjort gällande att likabehandlingsprincipen har åsidosatts, genom att kommissionen i ett fall som är analogt med det aktuella fallet, ärendet Råtobak – Spanien, beaktade den förmildrande omständigheten i fråga med avseende på beredningsföretagen.

316 I detta hänseende har det redan i punkterna 202 och 264 ovan erinrats om att, enligt fast rättspraxis, likabehandlingsprincipen endast åsidosätts i de fall då jämförbara situationer behandlas olika eller då olika situationer behandlas lika, såvida det inte finns sakliga skäl för en sådan behandling.

317 I förevarande fall visar en jämförelse av de båda aktuella besluten avseende den nationella lagstiftningens verkningar på de klandrade förfarandena att avsevärda skillnader förelåg mellan de båda situationerna. Det framgår särskilt av skälen 52 och följande skäl, 349 och följande skäl, 426–429, 437 och 438 i beslutet i ärendet Råtobak – Spanien att de offentliga myndigheterna i Spanien hade spelat en viktig roll i

förhandlingarna av avtalen mellan producenter och beredningsföretag. Det rörde sig om förhandlingar betecknade som ”offentliga”. I Spanien fanns det till och med ”en ministeriell praxis [som syftade till] att tillåta och uppmuntra parterna att kollektivt förhandla villkoren för inköp och försäljning av tobak, inbegripet priserna” (skäl 60 i det beslutet i ärendet Råtobak – Spanien). Kommissionen drog därav slutsatsen att ”de offentliga förhandlingarna mellan producentföreträdarna och beredningsföretagen …, i vart fall i någon mån, [hade] bestämt den materiella ramen (i synnerhet avseende tillfällen för samordning och antagande av en gemensam hållning) inom vilken beredningsföretagen, utöver den gemensamma hållning de antagit inom ramen för offentliga förhandlingar, kunnat utforma sin hemliga strategi angående (högsta) genomsnittliga leveranspriser och kvantiteter” (skäl 438 i beslutet i ärenden Råtobak – Spanien). Det var främst av denna anledning som kommissionen beviljade en nedsättning med 40 procent av grundbeloppet för de böter som de spanska beredningsföretagen ålagts.

318 Det kan emellertid konstateras att de offentliga myndigheterna inte har spelat någon sådan roll i förhandlingarna mellan beredningsföretag och producenter i förevarande mål.

319 Transcatab kan således inte göra gällande att kommissionen, genom att inte beakta den förmildrande omständigheten i fråga, har åsidosatt likabehandlingsprincipen.

320 Slutligen kan det, när det gäller argumentet att motiveringen är ologisk, konstateras att Transcatab har nöjt sig med att göra en mycket allmänt hållen hänvisning till beslutet i ärendet Råtobak – Spanien, utan att precisera vilka överväganden som inte beaktades i det angripna beslutet och som skulle göra motiveringen av det beslutet ologisk.

321 Talan kan därför inte bifallas i någon del av den fjärde grundens tredje del.

Den fjärde delen av den fjärde grunden, avseende den förmildrande omständigheten att Transcatab samarbetat effektivt under förfarandet

Parternas argument

322 Transcatab har inledningsvis gjort gällande att kommissionen i dess fall borde ha beaktat den förmildrande omständighet som föreskrivs i punkt 3, sjätte strecksatsen, i riktlinjerna om företags effektiva samarbete i förfarandet utanför tillämpningsområdet för meddelandet om samarbete. Transcatab har hävdat att det till fullo samarbetade med kommissionen under hela förfarandet och att samarbetet gick längre än vad som krävs inom ramen för meddelandet om samarbete. Företaget har särskilt hänvisat till spontana förklaringar från dess verkställande direktör och dess inköpschef angående kartellens funktionssätt och till den positiva utvärdering av dess samarbete som de tjänstemän på kommissionen som utfört kontrollen gjort. Dessutom har kommissionen redan, i flera tidigare beslut, nedsatt det ursprungliga beloppet för de böter den avsåg ålägga, med beaktande av företagets samarbetsvilja.

323 Transcatab har vidare gjort gällande att kommissionen, genom att inte tillämpa nämnda förmildrande omständighet i Transcatabs fall, men däremot med avseende på Deltafina, åsidosatte likabehandlingsprincipen. Kommissionen beviljade Deltafina en nedsättning med 50 procent för dess samarbete, med beaktande av att ingen nedsättning av böterna hade beviljats enligt meddelandet om samarbete. Det framgår emellertid av det angripna beslutet att Deltafina inte hade iakttagit sina samarbetsskyldigheter till följd av tillämpningen av meddelandet om samarbete. Således erhöll ett företag som inte hade iakttagit sin samarbetsskyldighet en mer omfattande nedsättning av sina böter än den som beviljades Transcatab, som tvärtom hade samarbetat fortlöpande och på ett mer omfattande sätt än vad som var strikt nödvändigt. En sådan attityd omintetgör den lust att ta initiativ som meddelandet om samarbete ska ge.

324 Enligt Transcatab gör inte den omständigheten att Deltafina uppsåtligen åsidosatt sin samarbetsskyldighet dess situation till ett undantag. Enligt Transcatab finns nämligen två möjligheter. Antingen kan systemet med meddelandet om samarbete och den förmildrande omständigheten avseende samarbete samexistera, och i så fall gjorde kommissionen en riktig bedömning när den nedsatte Deltafinas böter. Men kommissionen skulle i det fallet, enligt rättvisans regler, ha gett samma behandling åt Transcatab, som samarbetat åtminstone i samma utsträckning som Deltafina. Eller så kan de båda systemen inte samexistera och i så fall är beaktandet av den förmildrande omständigheten för Deltafina i förevarande fall uteslutet, eftersom det var det första företaget som åberopade meddelandet om samarbete.

325 Transcatab har i andra hand begärt att tribunalen ska bevilja det en ytterligare nedsättning av böterna, åtminstone likvärdig den som beviljades Deltafina, med hänsyn till Transcatabs totala samarbete, utanför systemet enligt meddelandet om samarbete.

326 Kommissionen har anfört att Transcatabs argument i denna del inte kan godtas.

Tribunalens bedömning

327 När det gäller Transcatabs första invändning ska det erinras om att böternas grundbelopp, enligt punkt 3, sjätte strecksatsen, i riktlinjerna, kan nedsättas med anledning av att företaget har samarbetat effektivt i förfarandet utanför tillämpningsområdet för meddelandet om samarbete.

328 Av rättspraxis följer att denna särskilda förmildrande omständighet endast är tillämplig på överträdelser som inte omfattas av tillämpningsområdet för meddelandet om samarbete (domen i det ovan i punkt 88 nämnda målet Dansk Rørindustri m.fl. mot kommissionen, punkt 380).

329 Det ska i detta hänseende påpekas att tillämpningen av punkt 3, sjätte strecksatsen, i riktlinjerna inte får leda till att meddelandet om samarbete fråntas sin ändamålsenliga verkan. Det kan nämligen konstateras att meddelandet om samarbete föreskriver ett system som gör det möjligt att kompensera företag – som deltar eller har deltagit i hemliga karteller som påverkar unionen – för deras samarbete vid kommissionens utredning. Det framgår således av ordalydelsen och systematiken i nämnda meddelande att företagen i princip endast kan beviljas en nedsättning av böterna till följd av deras vilja till samarbete, om de uppfyller de strikta villkor som uppställs i nämnda meddelande.

330 Således kan kommissionen, i syfte att bevara den ändamålsenliga verkan av meddelandet om samarbete, endast bevilja ett företag nedsättning av böterna på grundval av punkt 3, sjätte strecksatsen, i riktlinjerna, i undantagsfall. Så är exempelvis fallet när ett företags samarbete, samtidigt som det går utöver företagets rättsliga skyldighet att samarbeta, dock utan att ge det rätt till en nedsättning av böterna med stöd av meddelandet om samarbete, är objektivt sett användbart för kommissionen.

331 Det framgår i förevarande mål av skälen 493–498 i det angripna beslutet att kommissionen, inom ramen för meddelandet om samarbete, prövade de bevis som Transcatab ingett samt företagets attityd och varaktigheten av dess samarbete under förfarandet. Det ska i detta hänseende erinras om att kommissionen har ett stort utrymme att skönsmässigt bedöma kvaliteten och användbarheten av det samarbete som erbjuds av ett företag (domstolens dom av den 10 maj 2007 i mål C-328/05 P, SGL Carbon mot kommissionen, REG 2007, s. I-3921, punkt 88).

332 Då Transcatab var det andra företaget, efter Mindo, som uppfyllde de villkor som föreskrivs i meddelandet om samarbete för nedsättning av böterna, beviljade kommissionen företaget – på grundval av utvärderingen av det samarbete som erbjudits – en nedsättning av böterna med 30 procent med stöd av nämnda meddelande, det vill säga en nedsättning på den högsta nivån på den skala som föreskrivs i meddelandet om samarbete för det andra företag som uppfyller de villkor som uppställs för en nedsättning.

333 Det ska således konstateras att kommissionen beaktade det samarbete som Transcatab erbjudit inom ramen för meddelandet om samarbete. Det står vidare klart att det i förevarande fall är fråga om en kartell och följaktligen om en överträdelse som omfattas av tillämpningsområdet för nämnda meddelande (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovan i punkt 88 nämnda målet Dansk Rørindustri m.fl. mot kommissionen, punkt 381).

334 I övrigt har Transcatab på intet sätt visat att det i förevarande fall skulle föreligga någon undantagssituation som motiverar beaktandet av detta företags samarbete utanför tillämpningsområdet för meddelandet om samarbete och, således, ett beaktande av den förmildrande omständighet som föreskrivs i punkt 3, sjätte strecksatsen, i riktlinjerna. De omständigheter som Transcatab har gjort gällande, såsom de spontana förklaringarna och den positiva utvärderingen av dess samarbete, utgör inte omständigheter som kan motivera ett beaktande av nämnda förmildrande omständighet i förevarande fall.

335 När det gäller Transcatabs andra invändning, avseende det påstådda åsidosättandet av likabehandlingsprincipen med hänsyn till beaktandet av nämnda förmildrande omständighet i Deltafinas fall, kan detta inte godtas.

336 Tribunalen har redan erinrat om att det följer av fast rättspraxis att principen om likabehandling endast åsidosätts i de fall då lika situationer behandlas olika eller då olika situationer behandlas lika, såvida det inte finns sakliga skäl för en sådan behandling (se punkterna 202, 264 och 316).

337 Det kan emellertid i förevarande fall konstateras att Deltafinas situation inte är jämförbar med Transcatabs situation. Deltafina var nämligen det första företag som tog kontakt med kommissionen och begärde immunitet med stöd av meddelandet om samarbete, medan Transcatab var det tredje företaget som inkom till kommissionen med en begäran, med stöd av detta meddelande. Således beslutade kommissionen – efter att ha beviljat Deltafina villkorlig immunitet med stöd av nämnda meddelande, sedan den konstaterat att företaget åsidosatt den skyldighet att samarbeta som det var underställt genom att ha ansökt om immunitet – vid slutet av detta förfarande att inte bevilja det någon definitiv immunitet. Kommissionen ansåg att Deltafina inte skulle beviljas någon nedsättning av böterna med stöd av meddelandet om samarbete, vilket enligt kommissionen inte längre var tillämpligt på detta företag. Det var av denna anledning som kommissionen ansåg att Deltafinas situation var av undantagskaraktär, vilket motiverade att det beviljades en nedsättning med hänsyn till den förmildrande omständigheten i fråga.

338 Av dessa överväganden följer att Deltafinas situation och Transcatabs situation var mycket olika beträffande bedömningen av deras samarbete, varför Transcatab inte kan göra gällande ett åsidosättande av likabehandlingsprincipen med hänsyn till att kommissionen inte beaktade den förmildrande omständigheten avseende dess effektiva samarbete under det administrativa förfarandet.

339 Talan kan därför inte bifallas såvitt avser den fjärde grundens fjärde del.

Den femte delen av den fjärde grunden, avseende den förmildrande omständigheten att det inte fanns något tidigare fall på råtobaksmarknaden vid den tidpunkt då kommissionen påbörjade sina kontroller

Parternas argument

340 Transcatab har gjort gällande att kommissionen borde som förmildrande omständighet ha beaktat det förhållandet att det vid den tidpunkt då den inledde det aktuella förfarandet inte fanns något tidigare beslut avseende råtobaksmarknaden. Kommissionen avvisade beaktandet av denna förmildrande omständighet utan att lämna någon angivelse i det angripna beslutet och åsidosatte därmed sin motiveringsskyldighet. Till stöd för sitt argument har Transcatab nämnt flera tidigare beslut.

341 Kommissionen har anfört att Deltafinas argument i denna del inte kan godtas.

Tribunalens bedömning

342 Riktlinjerna föreskriver inte uttryckligen någon förmildrande omständighet avseende avsaknaden av tidigare fall på den marknad som berörs av överträdelsen. Den sista streckpunkten i punkt 3 i riktlinjerna föreskriver emellertid en möjlighet för kommissionen att beakta andra omständigheter än de som anges i de föregående streckpunkterna för att bevilja en nedsättning av grundbeloppet för böterna.

343 Det ska i detta hänseende erinras om att kommissionen har ett utrymme för skönsmässig bedömning såvitt avser tillämpningen av förmildrande omständigheter (domen i det ovan i punkt 143 nämnda målet Mannesmannröhren-Werke mot kommissionen, punkt 307). Vidare har förstainstansrätten slagit fast att kommissionen inte är skyldig att mildra böterna när den ingriper i en viss sektor för första gången (förstainstansrättens dom av den 20 november 2005 i mål T-52/02, SNCZ mot kommissionen, REG 2005, s. II-5005, punkt 84).

344 Det kan emellertid konstateras att Transcatab inte har visat varför kommissionen skulle ha gjort fel genom att inte anse att avsaknaden av tidigare beslut avseende tobakssektorn skulle leda till en nedsättning av Transcatabs böter. Transcatab har nöjt sig med att hänvisa till en rad beslut i vilka kommissionen som förmildrande omständighet ska ha beaktat att artikel 81 EG aldrig ännu hade tillämpats inom den sektor som var föremål för böterna.

345 Det ska emellertid i detta hänseende erinras om att det faktum att kommissionen i sin tidigare beslutspraxis har ansett vissa omständigheter utgöra förmildrande omständigheter vid fastställandet av bötesbeloppets storlek inte innebär att kommissionen är skyldig att göra samma bedömning i ett senare beslut (se domen i det ovan i punkt 291 nämnda målet Mayr-Melnhof mot kommissionen, punkt 368 och i det ovan i punkt 180 nämnda målet LR AF 1998 mot kommissionen, punkt 337).

346 När det gäller invändningen att motivering saknas har det redan i punkterna 310 och 311 ovan erinrats om att artikel 253 EG inte ska anses innebära att kommissionen måste kommentera samtliga sak- och rättsfrågor som behandlats under det administrativa förfarandet och att det följaktligen inte kan utläsas något argument av den omständigheten att kommissionen, i den del av det angripna beslutet som avsåg förmildrande omständigheter, inte gav någon förklaring till varför den inte ansåg sig behöva beakta vissa av de omständigheter som Transcatab åberopat i detta hänseende.

347 Mot bakgrund av dessa överväganden ska även den femte delen av den fjärde grunden ogillas.

Den sjätte delen av den fjärde grunden, avseende den socio-ekonomiska karaktären av råtobaksmarknaden i Italien samt krisen inom denna sektor

Parternas argument

348 Transcatab har gjort gällande att kommissionen borde ha satt ned böterna med tillämpning av punkt 5 b i riktlinjerna, med beaktande av krissituationen på den italienska marknaden och den press som beredningsföretagen utsattes för genom mellanhänder, inbegripet genom olaglig verksamhet. Ett så speciellt ekonomiskt och socialt sammanhang gjorde det nödvändigt att vidta åtgärder för beredningsföretagens överlevnad. Flera handlingar påvisar den enorma press som beredningsföretagen utsattes för och ”den väldiga skrämsel och de hot” som de utsattes för. Vidare var beredningsföretagens beteende ett svar på kravet att bemästra mellanhändernas makt. Beredningsföretagen kunde endast stå emot denna situation med hjälp av karteller med en verkligt avskräckande verkan. Kommissionen borde ha beaktat denna situation och beviljat en nedsättning av böterna.

349 Dessutom led Transcatab, under denna period, liksom för övrigt andra i Italien verksamma beredningsföretag, bestående och betydande förluster och försattes i likvidation. Dessa konstateranden visar att kartellerna endast hade till syfte att avhjälpa krisen inom sektorn och säkerställa dess överlevnad.

350 Transcatab har gjort gällande att kommissionen i sitt beslut nr 2003/600/EG av den 2 april 2003 om ett förfarande enligt artikel 81 [EG] (ärende COMP/C.38.279/F3 – Franskt nötkött) (EUT L 209, s. 12, skälen 180–185) angav att krisen inom sektorn motiverade en nedsättning av böterna med 60 procent. Den aktuella marknadens särdrag har vidare beaktats i rättspraxis och i tidigare beslut. Enligt Transcatab kan

i övrigt punkt 5 b i riktlinjerna endast tillämpas i undantagsfall. Uttrycket ”är det … nödvändigt att beakta” visar nämligen att kommissionen inte har något utrymme för skönsmässig bedömning när det gäller beaktandet av de omständigheter som nämns i denna bestämmelse.

351 Kommissionen har anfört att Transcatabs argument i denna del inte kan godtas.

Tribunalens bedömning

352 Det följer av fast rättspraxis att kommissionen inte är skyldig att betrakta den svåra ekonomiska situationen i den aktuella sektorn som en förmildrande omständighet (se domen av den 29 april 2004 i det ovan i punkt 224 nämnda målet Tokai Carbon mot kommissionen, punkt 345 och där angiven rättspraxis, förstainstansrättens dom av den 29 november 2005 i mål T-64/02, Heubach mot kommissionen, REG 2005, s. II-5137, punkt 139, och domen i det ovan i punkt 180 nämnda målet Wieland-Werke m.fl. mot kommissionen, punkt 227). Det har nämligen framkommit att karteller i allmänhet uppstår när en sektor drabbas av svårigheter. Om man följde Transcatabs resonemang skulle böterna sättas ned i nästan samtliga fall av karteller (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovan i punkt 141 nämnda målet Raiffeisen Zentralbank Österreich m.fl. mot kommissionen, punkt 510, av den 12 september 2007 i det ovan i punkt 188 nämnda målet Prym och Prym Consumer mot kommissionen, punkt 207, och det ovan i punkt 180 nämnda målet Wieland-Werke m.fl. mot kommissionen, punkt 227).

353 Visserligen har strukturella kriser i kommissionens beslutspraxis ibland betraktats som förmildrande omständigheter. Enligt i föregående punkt citerad rättspraxis, innebär emellertid inte kommissionens beaktande, i tidigare ärenden, av den ekonomiska situationen inom sektorn som förmildrande omständighet att den nödvändigtvis måste fortsätta att anta denna ståndpunkt (dom av den 12 september 2007 i det ovan i punkt 188 nämnda målet Prym och Prym Consumer mot kommissionen,

punkt 208, och domen i det ovan i punkt 180 nämnda målet Wieland-Werke m.fl. mot kommissionen, punkt 227).

354 Transcatab kan således inte göra gällande att kommissionen hade skyldighet att sätta ned böterna på grund av krissituationen på den italienska marknaden för råtobak.

355 Vidare finner tribunalen, med tillämpning av ovan i punkterna 352 och 353 nämnda rättspraxis samt den som nämns ovan i punkterna 162 och 346, att hänvisningen till beslut 2003/600 inte är relevant. Det ska under alla omständigheter påpekas att kommissionen väl förklarade att den situation i vilken detta beslut antogs skilde sig avsevärt från förevarande fall, eftersom det klandrade beteendet, i fallet franskt nötkött, var en reaktion på en oväntad kris, som följde av en dramatisk nedgång av efterfrågan på grund av omständigheter som var helt oberoende av den ekonomiska situationen inom sektorn, medan svårigheterna inom sektorn i förevarande fall existerade sedan länge och till stor del var strukturella.

356 När det gäller argumentet att beredningsföretagens hållning skulle ha varit ett svar på kravet att bemästra mellanhändernas makt, angav kommissionen i skälen 289 och 290 i det angripna beslutet skälen till varför den underkände detta argument. I synnerhet angav kommissionen, i skäl 289 i det angripna beslutet, med rätta, att det inte ankom på företagen att vidta åtgärder i strid med artikel 81.1 EG för att kompensera förfaranden som den, med rätt eller orätt, ansåg vara rättsstridiga.

357 Det kan vidare konstateras att Transcatab inte har bevisat ”den väldiga skrämsel och de hot” som det påstår sig har utsatts för. Som kommissionen har påpekat är nämligen dokument nr 2573 i målet, vilket Transcatab har åberopat, ingenting annat än ett protokoll som upprättats av representanter för Dimon Italia vid ett möte som ägde

rum 1997 mellan, bland annat, Deltafina, Transcatab och APTI, angående utomkvottillverkad tobak och behovet för myndigheterna att ta lämpliga initiativ för att säkerställa avsättningen av denna. Detta dokument visar endast att det fanns en möjlighet att det skulle komma protester från jordbrukarna på grund av svårigheterna inom deras sektor. Det framgår emellertid inte av detta dokument att de eventuella protesterna, beträffande vilka det inte finns några bevis för att de faktiskt har förekommit, nödvändigtvis varit riktade mot beredningsföretagen. Själva möjligheten till att sådana protester kunde förekomma kan emellertid inte utgöra en exceptionell krissituation som motiverar beteenden i strid med artikel 81 EG. Vidare hänvisar inte den rapport från det parlamentariska utskottet för undersökning som Transcatab har åberopat till någon specifik omständighet avseende de rättsstridiga verksamheterna på tobaksmarknaden och är således inte relevant i detta sammanhang.

358 Slutligen har argumentet angående Transcatabs finansiella situation prövats och underkänts inom ramen för den tredje delen av den andra grunden.

359 Således ska även den sjätte delen av den fjärde grunden, och följaktligen denna grund i sin helhet, underkännas.

5. *Den femte grunden, avseende tillämpningen av meddelandet om samarbete*

Parternas argument

360 Transcatab har inledningsvis gjort gällande att kommissionen, eftersom den ansåg att meddelandet om samarbete inte var tillämpligt på Deltafina, borde ha behandlat Transcatab som det första företag som beviljades nedsättning av böterna.

361 Transcatab har vidare gjort gällande att det, med tillämpning av punkt 23, sista stycket, i meddelandet om samarbete, inte borde ha bestraffats för sitt beteende under perioden från 1999 till 2002. Det var nämligen det första företag som informerade kommissionen om existensen av de avtal som förekommit under denna period. Transcatabs bidrag var extremt detaljerat, avgörande och komplett. Innan Transcatab hade lämnat dessa upplysningar hade kommissionen till sitt förfogande endast några få upplysningar som lämnats av Deltafina och Dimon. Transcatab har nämnt flera exempel på upplysningar som lämnats angående varje år under perioden från 1999 till 2002.

362 Således lämnade Transcatab under denna period ”bevismaterial som gäller för kommissionen tidigare okända sakförhållanden” och dessa sakförhållanden hade ”ett direkt samband med den misstänkta kartellens betydelse och varaktighet”, i den mening som avses i punkt 23, sista stycket, i meddelandet om samarbete. Detta stycke har enligt företaget till syfte att kompensera den nedsättningsprocentsats som ett företag riskerar att inte beviljas på grund av att det lämnat upplysningarna för sent, jämfört med sina konkurrenter, med anledning av den tid som gått åt till upprättandet av en komplett förklaring.

363 Kommissionen har anfört att Transcatabs argument i denna del inte kan godtas.

Tribunalens bedömning

Egenskap av första företag att beviljas nedsättning av böterna

364 Det ska erinras om att bristande sakprövningsförutsättningar är ett rättegångshinder som inte kan avhjälpas, vilka unionsdomstolen i förekommande fall ska beakta

ex officio (se domen i det ovan i punkt 132 nämnda målet Honeywell mot kommissionen, punkt 53 och där angiven rättspraxis; se även, för ett liknande resonemang, domstolens dom av den 29 november 2007 i mål C-176/06 P, Stadtwerke Schwäbisch Hall m.fl. mot kommissionen, ej publicerad i rättsfallssamlingen, punkt 18).

365 Som tribunalen har erinrat om ovan i punkterna 131 och 132 ska, enligt artikel 21 i domstolens stadga och artikel 44.1 c i tribunalens rättegångsregler, ansökan bland annat innehålla uppgifter om ”föremålet för talan” och en ”kortfattad framställning av grunderna för denna”. Vidare anges det i artikel 48.2 i rättegångsreglerna att ”[n]ya grunder ... inte [får] åberopas under rättegången, såvida de inte föranleds av rättsliga eller faktiska omständigheter som framkommit först under förfarandet”. Av dessa bestämmelser framgår att talan inte kan prövas på en grund som inte är tillräckligt klart formulerad i den ansökan genom vilken talan anhängiggjorts. Vidare ska den kortfattade framställningen av sökandebolagets grunder vara tillräckligt klar och precis för att svaranden ska kunna förbereda sitt försvar och förstainstansrätten ska kunna pröva talan, i förekommande fall utan att ha tillgång till andra uppgifter (förstainstansrättens dom av den 24 februari 2000 i mål T-145/98, ADT Projekt mot kommissionen, REG 2000, s. II-387, punkt 66, och av den 16 mars 2004 i mål T-157/01, Danske Busvognmænd mot kommissionen, REG 2004, s. II-917, punkt 45). Liknande krav ställs när ett argument anförs till stöd för en grund (förstainstansrättens dom av den 14 maj 1998 i mål T-352/94, Mo och Domsjö mot kommissionen, REG 1998, s. II-1989, punkt 333).

366 I syfte att garantera rättssäkerheten och en god rättskipning krävs det vidare enligt fast rättspraxis, för att en talan ska kunna tas upp till sakprövning, att de väsentligaste faktiska och rättsliga omständigheter som talan grundas på åtminstone kortfattat, men på ett konsekvent och begripligt sätt, framgår av innehållet i själva ansökan (domen i det ovan i punkt 132 nämnda målet Honeywell mot kommissionen, punkt 56). Innehållet i en ansökan kan visserligen stödjas och kompletteras på särskilda punkter genom hänvisning till utdrag ur handlingar som bifogas ansökan, men en generell hänvisning till andra inlagor, även om de bifogas ansökan, kan inte avhjälpa det faktum att väsentliga delar av den rättsliga argumentationen saknas, vilka enligt de ovannämnda bestämmelserna ska återfinnas i själva ansökan (förstainstansrättens beslut av den 21 maj 1999 i mål T-154/98, Asia Motor France m.fl. mot kommissionen,

REG 1999, s. II-1703, punkt 49). Det ankommer inte heller på tribunalen att i bilagorna söka efter och identifiera de grunder och argument som, enligt den, skulle kunna utgöra grunden för talan, eftersom bilagorna enbart ska tjäna som bevismaterial och som ett medel för målets utredning (se förstainstansrättens dom av den 7 maj 2009 i mål T-151/05, NVV m.fl. mot kommissionen, REG 2009, s. II-1219, punkt 61 och där angiven rättspraxis).

367 I förevarande mål är framställningen av den aktuella invändningen ytterst summarisk, eftersom Transcatab endast ägnat den en enda mening i ansökan.

368 Vid förhandlingen förtydligade Transcatab innebörden av denna invändning och erkände att den framställts lakoniskt. Transcatab har i huvudsak gjort gällande att för det fall tribunalen skulle slå fast att meddelandet om samarbete inte var tillämpligt på Deltafina, och att Mindo således skulle anses vara det första företaget som beviljades bötesimmunitet i Deltafinas ställe, borde Transcatab – på grundval av ett slags ”dominoeffekt” ha betraktats som det första företaget som skulle komma att åtnjuta nedsättning av böterna i den mening som avses i punkt 23, första stycket, b i meddelandet om samarbete. Följaktligen borde Transcatab av kommissionen beviljas ytterligare nedsättning av böterna.

369 I detta hänseende kan det konstateras att det för att Transcatabs argument ska godtas för det första förutsätts att Mindo har väckt talan mot det angripna beslutet vid tribunalen, för det andra att det har anfört en grund avseende att det skulle anses åtnjuta bötesimmunitet i Deltafinas ställe med hänsyn till att meddelandet om samarbete inte var tillämpligt på Deltafina, och för det tredje att tribunalen godtar denna grund i målet avseende Mindo.

370 Transcatabs invändning grundar sig således på en underförstådd hänvisning till en grund som eventuellt gjorts gällande i ett annat mål och som inte ens uttryckligen omnämnts. Vidare kan en sådan invändning endast godtas om den av Mindo i det andra målet eventuellt åberopade grunden godtas av tribunalen.

371 Att tillåta att talan kan prövas på grunder som inte tillräckligt tydligt har angetts i ansökan på grund av att de hypotetiskt har åberopats av tredje part i ett annat mål, till vilket det underförstått har hänvisats i ansökan, skulle emellertid möjliggöra ett kringgående av de tvingande krav som uppställs i artikel 44.1 c i rättegångsreglerna och som angetts ovan i punkt 365 (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovan i punkt 132 nämnda målet Honeywell mot kommissionen, punkt 64).

372 Det följer under alla omständigheter av domstolens rättspraxis att tribunalen är skyldig att avvisa ett yrkande, om de väsentligaste faktiska och rättsliga omständigheter som yrkandet grundar sig på inte på ett konsekvent och begripligt sätt framgår av innehållet i själva ansökan och att frånvaron av sådana uppgifter i ansökan inte får avhjälpas genom att de framförs vid förhandlingen (se domstolens dom av den 18 juli 2006 i mål C-214/05 P, Rossi mot harmoniseringsbyrån, REG 2006, s. I-7057, punkt 37).

373 Mot bakgrund av dessa överväganden ska invändningen avvisas.

Punkt 23, sista stycket, i meddelandet om samarbete

374 När det gäller Transcatabs argument att det, med tillämpning av punkt 23, sista stycket, i meddelandet om samarbete, i egenskap av första företag som informerat kommissionen om existensen av de avtal som träffats under perioden 1999–2002, inte borde ha blivit föremål för sanktionsåtgärder på grund av sitt beteende under denna period, ska det erinras om att det i denna bestämmelse föreskrivs att ”[o]m ett företag lämnar in bevismaterial som gäller för kommissionen tidigare okända sakförhållanden som har ett direkt samband med den misstänkta kartellens betydelse och

varaktighet, kommer kommissionen inte att beakta dessa element när den avgör vilka böter som ska åläggas det företag som tillhandahållit detta bevismaterial".

375 Det ska även erinras om att vad gäller kommissionens bedömning av det samarbete som erbjuds av medlemmarna i en konkurrensbegränsande samverkan kan tribunalen endast pröva huruvida det har skett en uppenbart oriktig bedömning från institutionens sida, eftersom kommissionen har ett stort utrymme för eget skön när det gäller att bedöma kvaliteten och användbarheten av det samarbete som erbjuds av ett företag (se, för ett liknande resonemang, domen av den 10 maj 2007 i det ovan i punkt 331 nämnda målet SGL Carbon mot kommissionen, punkt 88).

376 Således ska tribunalen först förtydliga räckvidden av punkt 23, sista stycket, i meddelandet om samarbete och sedan kontrollera huruvida kommissionen, vid tillämpningen av denna bestämmelse, gjort en uppenbart felaktig bedömning genom att vidta sanktionsåtgärder mot Transcatab för dess beteenden under perioden 1999–2002.

377 Inledningsvis underkänns den tolkning som Transcatab har föreslagit enligt vilken punkt 23, sista stycket, i meddelandet om samarbete har till syfte att kommissionen ska kunna kompensera den nedsättningsprocentsats som ett företag riskerar att inte beviljas på grund av att det lämnat upplysningarna för sent, jämfört med sina konkurrenter, med anledning av den tid som gått åt till upprättandet av en komplett förklaring (se punkt 362 ovan). En sådan tolkning strider mot logiken i meddelandet om samarbete, eftersom den äventyrar det främsta syftet med det system som inrättats genom detta meddelande, nämligen att uppmuntra medlemmar i kartellen att "förråda" kartellen och samarbeta med kommissionen.

378 Det framgår av ingressen till meddelandet om samarbete att logiken i detta meddelande är att uppmuntra företag som deltar i rättsstridiga karteller att samarbeta med kommissionen inom ramen för kampen mot karteller, eftersom denna typ av karteller

räknas bland de allvarligaste konkurrensbegränsningarna. Kommissionen förordar, i detta sammanhang och i syfte att gynna detta samarbete, ett system där de företag som samarbetar beviljas antingen immunitet eller nedsättning av de böter som de riskerar att åläggas.

379 Det ligger i sakens natur att den effekt som eftersträvas med meddelandet om samarbete är att skapa ett klimat av osäkerhet inom kartellerna genom att uppmuntra till angivelse av dem till kommissionen. Denna osäkerhet uppstår just därför att deltagarna i kartellen är medvetna om att endast en av dem kommer att kunna åtnjuta immunitet mot böter genom att ange de andra deltagarna i överträdelsen, som således utsätts för risken att åläggas böter. Inom ramen för detta system och enligt samma logik ska de företag som är snabbast med att samarbeta åtnjuta mer omfattande nedsättningar av de böter som de annars skulle åläggas än de som beviljas företag som erbjuder samarbete senare.

380 Den kronologiska ordningen och snabbheten i det samarbete som kartellmedlemmarna erbjuder kommissionen utgör således grundstenarna i det system som inrättats genom meddelandet om samarbete.

381 Tolkningen av syftet med en bestämmelse i meddelandet om samarbete måste emellertid vara förenlig med själva logiken i detta meddelande. Punkt 23, sista stycket, i detta meddelande måste ur detta perspektiv tolkas så att det har till syfte att kompensera ett företag, även om detta inte varit det första att framställa sin ansökan om immunitet avseende den aktuella kartellen, om det är det första företag som tillhandahåller kommissionen bevismaterial avseende för kommissionen tidigare okända sakförhållanden som har ett direkt samband med den misstänkta kartellens betydelse och varaktighet. Med andra ord ska, om det bevismaterial som ett företag lämnar gäller sakförhållanden som tillåter kommissionen att ändra den bedömning som den, vid denna tidpunkt, har gjort av kartellens betydelse och varaktighet, det företag som

tillhandahållit detta bevismaterial kompenseras med immunitet avseende bedömningen av de sakförhållanden som detta bevismaterial kan styrka.

382 Således gäller inte punkt 23, sista stycket, i meddelandet om samarbete de fall där ett företag endast har framställt nytt eller mer fullständigt bevismaterial med hänsyn till de sakförhållanden som kommissionen redan känner till. Nämnda stycke är inte heller tillämpligt på fall där ett företag avslöjar nya sakförhållanden som dock inte kan ändra kommissionens bedömning avseende kartellens betydelse och varaktighet. Denna bestämmelse är däremot tillämplig endast i de fall där två villkor är uppfyllda. För det första ska företaget vara det första som bevisar de för kommissionen tidigare okända sakförhållandena. För det andra ska dessa sakförhållanden, som har en direkt påverkan på den presumerade kartellens betydelse och varaktighet, tillåta kommissionen att komma fram till nya slutledningar angående överträdelsen.

383 Det är således mot bakgrund av dessa överväganden som det ska kontrolleras huruvida kommissionen har gjort en felbedömning genom att vidta sanktionsåtgärder mot Transcatab för dess beteenden under perioden från 1999 till 2002. Det ska i detta hänseende inledningsvis påpekas att kommissionen, i skäl 497 i det angripna beslutet, uttryckligen angav att inget av de sakförhållanden angående vilka Transcatab hade lämnat bevismaterial var okänt för den. Vidare avser Transcatabs argument, inom ramen för förevarande invändning, endast kartellens varaktighet. Däremot avser de inte de sakomständigheter som skulle kunna ha påverkat överträdelsens allvar.

384 Det framgår av handlingarna i målet att kommissionen, redan när Deltafina inkom med sin ansökan om immunitet, den 19 februari 2002, kände till den omständigheten att samverkan inom kartellen hade börjat år 1995 och hade pågått fram till år 2001. Deltafina hade nämligen i sin ansökan om immunitet dels uttryckligen erkänt denna omständighet, dels framställt åtta handskrivna anteckningar angående möten och

diskussioner mellan beredningsföretagen angående år 1999, två handskrivna anteckningar angående år 2000 och två andra angående år 2001. Det ska vidare påpekas att Transcatab nöjt sig med att ange att det varit det första företag att tillhandahålla bevismaterial avseende flera avtal och kontakter som förekommit mellan beredningsföretagen under denna period. Transcatab har däremot inte gjort gällande att kommissionen inte redan kände till den omständigheten att kartellen av beredningsföretag var verksam under perioden mellan 1999 och 2002.

385 I övrigt visar en detaljerad analys av det angripna beslutet även att kommissionen grundade sitt beslut på flera upplysningar angående de kontakter som förekommit mellan beredningsföretagen som inkommit från Deltafina och från Dimon Italia och, således, oberoende av de upplysningar som Transcatab lämnat.

386 När det gäller i synnerhet år 1999, framgår det av det angripna beslutet att Deltafina tillhandahöll flera uppgifter om kontakter som förekommit mellan beredningsföretagen under det året, exempelvis i skälen 159 (fotnot nr 181), 195 (fotnot nr 206), 199 (fotnot nr 212) och 200 (fotnot nr 214). Det framgår emellertid av samtliga dessa fotnoter att Deltafina hade beskrivit innehållet i dessa möten i förklaringar som lämnats före framställningen av Transcatabs begäran om nedsättning.

387 När det gäller utvidgningen av kartellen med avseende på överskottsproduktionen, framgår det av det angripna beslutet att skälen 144 och 148 upprättats på grundval av upplysningar som lämnats av Deltafina. Kommissionen preciserade i dupliken att dessa skäl grundade sig på handlingar som Deltafina lämnat in den 22 februari 2002, det vill säga återigen före inlämnandet av Transcatabs begäran om nedsättning av böterna. Den omständigheten att denna utvidgning därefter formaliserades i ett avtal som Transcatab tillhandahållit ändrar inte tribunalens bedömning av förevarande invändning från Transcatab mot bakgrund av punkt 23, sista stycket, i meddelandet om samarbete.

388 Vad gäller år 2000 visar skälen 203 (fotnot nr 216) och 204 (fotnot nr 218) i det angripna beslutet att Deltafina har tillhandahållit flera bevis på kontakter mellan beredningsföretagen under det året. Fotnot nr 218 förklarar, bland annat, att Deltafina hade beskrivit innehållet i det möte som nämndes i skäl 204 i det angripna beslutet i förklaringar före inlämnandet av Transcatabs begäran om nedsättning av böterna, vilket bekräftades av kommissionen i dupliken. Det framgår vidare av handlingarna i målet att Deltafina, den 19 mars 2002, även hade lämnat upplysningar och handlingar till kommissionen rörande de kontakter som förekommit under det året.

389 När det gäller år 2001 framgår det av skälen 209 (fotnot nr 223) och 211 (fotnot nr 225) i det angripna beslutet att Deltafina, före inlämnandet av Transcatabs begäran om nedsättning, redan hade inkommit till kommissionen med handlingar som bevisade att kontakter förekommit mellan beredningsföretagen under det året. I synnerhet visar handlingarna 495, 498, 524 och 614, som nämns i dessa båda fotnoter, utan motsägelse att kontakter förekommit mellan beredningsföretagen under denna period. Dessa handlingar visar även att kommissionen, före inlämnandet av Transcatabs begäran om nedsättning av böterna, redan kände till de rättsstridiga kontakterna mellan beredningsföretagen, däribland Transcatab, åtminstone fram till den 15 oktober 2001.

390 Beträffande år 2002 har kommissionen gjort gällande att den redan kände till att kontakterna mellan beredningsföretagen fortgått under denna period, med stöd av det telefax som nämns i fotnot nr 235 i det angripna beslutet och som tillhandahållits av Dimon. Transcatab har emellertid gjort gällande att denna handling tillhandahållits efter den 18 april 2002, den dag då detta företag inkom med de handlingar som nämns i fotnot nr 234 avseende år 2002.

391 Det ska i detta hänseende påpekas att även om denna handling tillhandahållits av Dimon efter Transcatab och Transcatab således varit det första företaget att tillhandahålla bevismaterial avseende de möten som hållits i början av år 2002, skulle denna omständighet inte få någon konsekvens i praktiken.

392 Som har påpekats i punkt 389 ovan, framgår det dels av handlingarna att kommissionen, före inlämnandet av Transcatabs begäran om nedsättning av böterna, förfogade över bevis angående kartellens varaktighet åtminstone fram till den 15 oktober 2001. Eftersom samverkan inom kartellen inleddes den 29 september 1995 (se skäl 377 i det angripna beslutet), och denna omständighet inte har bestritts av Transcatab, kan det konstateras att kommissionen före tillhandahållandet av handlingar från Transcatabs sida redan förfogade över tillräckliga upplysningar för att fastställa att kartellen hade en varaktighet på mer än sex år. Detta konstaterande tillät således i sig kommissionen att öka grundbeloppet för böterna med 60 procent. Härav följer att den omständigheten att kommissionen konstaterade en varaktighet som var längre än fyra månader (till den 19 februari 2002) inte hade någon verkan på de slutgiltiga böterna.

393 Vidare ska det erinras om att kommissionen i skäl 256 och följande skäl i det angripna beslutet fastställde, vilken bedömning Transcatab inte har bestritt (se punkt 233 ovan), att kartellen utgjorde en enda fortgående överträdelse. Kommissionen konstaterade även att denna överträdelse upphört den 19 februari 2002, det vill säga den dag då Deltafina lämnade in sin ansökan om immunitet. Transcatab har emellertid varken hävdat eller bevisat att det hade upphört att delta i överträdelsen före detta datum.

394 Det ska i detta hänseende erinras om att ett företag som har deltagit i en sådan överträdelse genom egna beteenden, vilka omfattas av begreppen avtal eller samordnade förfaranden med ett konkurrensbegränsande syfte i den mening som avses i artikel 81.1 EG och vilka syftade till att bidra till förverkligandet av överträdelsen i dess helhet, även var ansvarigt, under den tid som företaget deltog i överträdelsen, för andra företags beteenden inom ramen för en och samma överträdelse (se domen i det ovan i punkt 222 nämnda målet BST mot kommissionen, punkt 33 och där angiven rättspraxis).

395 Ett företag kan även enligt rättspraxis anses ansvarigt för en övergripande konkurrensbegränsande samverkan, även om det visas att det har deltagit direkt endast i ett eller flera av de moment som tillsammans utgör samverkan, om företaget kände till

eller tveklöst borde ha känt till dels att det samförstånd i vilket det deltog ingick i en övergripande plan, dels att denna övergripande plan omfattade samtliga de moment som tillsammans utgör den konkurrensbegränsande samverkan (förstainstansrättens dom i det ovan i punkt 91 nämnda målet PVC II, punkt 773, i det ovan i punkt 130 nämnda målet HFB m.fl. mot kommissionen, punkt 231, och dom av den 19 maj 2010 i mål T-19/05, Boliden m.fl. mot kommissionen, REU 2010, s. II-1843, punkt 61).

396 Under dessa omständigheter kan den slutsatsen dras att Transcatab inte tillhandahöll bevismaterial gällande för kommissionen tidigare okända sakförhållanden som hade ett direkt samband med den misstänkta kartellens betydelse och varaktighet, som skulle berättiga tillämpningen av den partiella immunitet som föreskrivs i punkt 23, sista stycket, i meddelandet om samarbete. Följaktligen kan inte Transcatab med framgång göra gällande att kommissionen har gjort en uppenbart felaktig bedömning och att företaget således inte ska hållas ansvarigt för överträdelsen i dess helhet.

397 Följaktligen ska samtliga de yrkanden som avser delvis ogiltigförklaring av det angripna beslutet ogillas. När det gäller de yrkanden som avser att tribunalen ska ändra det angripna beslutet, ska dessa ogillas, då ingen omständighet i målet är av sådan art att den berättigar en nedsättning av böterna. Av vad anförts följer att talan ska ogillas i sin helhet.

6. *Kommissionens anslutningsyrkande*

Parternas argument

398 Kommissionen har gjort gällande att Transcatab har bestritt de faktiska omständigheterna, bland annat kartellens varaktighet, såsom kommissionen angett dem i det angripna beslutet. Genom att, inom ramen för den första delen av den tredje

grunden, begränsa sig, från och med 1999, till beteenden som uteslutande omfattas av branschavtalen (se punkterna 227 och 228 ovan), har Transcatab inte nöjt sig med att bestrida den tolkning av de faktiska omständigheter som kommissionen gett utan ifrågasatt faktiska omständigheter som det tidigare har erkänt. Transcatabs bestridande av kartellens varaktighet, vilken utgör ett huvudelement i beskrivningen av de faktiska omständigheterna, gör delvis den nedsättning på 30 procent som kommissionen beviljat detta företag omotiverad. Kommissionen har således begärt att tribunalen ska minska nedsättningen av böterna med 30–25 procent och, med stöd av sin obegränsade behörighet, fastställa böterna till 15 miljoner euro.

399 Transcatab har bestritt kommissionens anslutningsyrkande.

Tribunalens bedömning

400 Det framgår av det angripna beslutet att den omständigheten att Transcatab inte hade ”bestritt de faktiska omständigheter som kommissionen grundat sitt beslut på i meddelandet om invändningar” utgjorde ett av de överväganden med stöd av vilka kommissionen beviljade det en nedsättning med 30 procent av böterna (se skälen 498 och 499 i det angripna beslutet).

401 Det framgår emellertid av Transcatabs svar på meddelandet om invändningar att även om det inte uttryckligen svarade på kommissionens invändningar avseende överträdelsens varaktighet gjorde det emellertid gällande att, eftersom beredningsföretagen från år 1999 hade agerat i enlighet med lag nr 88/88, de inte skulle anses vara ansvariga för de konkurrensbegränsande beteenden som genomförts från och med det året.

402 Även om framställningen av detta argument strider mot vissa påståenden som gjorts under det administrativa förfarande, och utan att vissa aspekter av kommissionens bedömning bestritts, ändrar således detta inte konstaterandet att argumentet i den första delen av den tredje grunden redan har anförts under det administrativa förfarandet. Följaktligen hade kommissionen, när den beviljade Transcatab nedsättning, redan kännedom om detta argument, varför detta inte kan anses utgöra ett bestridande av de faktiska omständigheterna som ifrågasätter den nedsättning som beviljats i det angripna beslutet med stöd av meddelandet om samarbete.

403 Följaktligen ska kommissionens anslutningsyrkande ogillas.

404 Mot bakgrund av det ovan anförda ska talan ogillas i sin helhet liksom kommissionens anslutningsyrkande.

Rättegångskostnader

405 Enligt artikel 87.2 i rättegångsreglerna ska tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. Med tillämpning av artikel 87.3 första stycket i rättegångsreglerna kan tribunalen emellertid, om parterna ömsom tappar målet på en eller flera punkter eller om särskilda omständigheter motiverar det, besluta att kostnaderna ska delas eller att vardera parten ska bära sin rättegångskostnad.

406 I förevarande fall har Transcatab tappat målet såvitt avser dess talan, medan kommissionen har tappat målet såvitt avser dess anslutningsyrkande. Eftersom anslutningsyrkandet endast avsåg en marginell ökning av böterna, ska det konstateras att det huvudsakligen är Transcatab som har tappat målet såvitt avser dess yrkanden och grunder. Mot den bakgrunden ska Transcatab bära sina rättegångskostnader och ersätta 90 procent av kommissionens rättegångskostnader, medan kommissionen ska bära 10 procent av sina rättegångskostnader.

Mot denna bakgrund beslutar

TRIBUNALEN (tredje avdelningen)

följande:

1) Talan ogillas.

2) Europeiska kommissionens anslutningsyrkande ogillas.

3) Transcatab SpA ska bära sina rättegångskostnader och ersätta 90 procent av kommissionens rättegångskostnader.

4) Kommissionen ska bära 10 procent av sina rättegångskostnader.

Azizi Cremona Frimodt Nielsen

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 5 oktober 2011.

Underskrifter

Innehållsförteckning

Bakgrund till målet ..... II - 6848

1. Det administrativa förfarandet ..... II - 6849

2. Det angripna beslutet ..... II - 6851

Det angripna beslutets adressater ..... II - 6852

Fastställande av bötesbelopp ..... II - 6856

Böternas utgångsbelopp ..... II - 6856

Böternas grundbelopp ..... II - 6859

Förmildrande omständigheter ..... II - 6860

Tillämpning av meddelandet om samarbete ..... II - 6863

Förfarandet och parternas yrkanden ..... II - 6866

Rättslig bedömning ..... II - 6868

1. Den första grunden, avseende Transcatabs moderbolags ansvar för överträdelsen II - 6869

Den första delen i den första grunden, avseende en felaktig tolkning av rättspraxis, felbedömning av den bevisning som ingetts och åsidosättande av rätten till försvar II - 6869

Parternas argument ..... II - 6869

Tribunalens bedömning ..... II - 6871

— Åsidosättande av bestämmelserna om ett moderbolags ansvar för sitt dotterbolags handlande ..... II - 6871

— Felbedömning av den bevisning som ingetts i syfte att vederlägga presumtionen ..... II - 6876

— Åsidosättande av rätten till försvar ..... II - 6880

Den första grundens andra del, avseende åsidosättande av artikel 23.2 i förordning nr 1/2003 ..... II - 6883

Parternas argument ..... II - 6883

Tribunalens bedömning ..... II - 6884

2. Den andra grunden, avseende fastställande av böternas utgångsbelopp ..... II - 6886

Den första delen av den andra grunden, avseende överträdelsens allvar ..... II - 6886

Parternas argument ..... II - 6891

Tribunalens bedömning ..... II - 6893

— Beteckningen av överträdelsen som mycket allvarlig ..... II - 6894

— Överträdelsens konkreta påverkan på marknaden ..... II - 6895

— Den geografiska marknadens omfattning ..... II - 6899

— Åsidosättande av motiveringsskyldigheten ..... II - 6900

— Åsidosättandet av rätten till försvar ..... II - 6902

Den andra delen av den andra grunden, avseende åsidosättande av principerna om proportionalitet, likabehandling och skydd för berättigade förväntningar vid fastställandet av grundbeloppet för böterna ..... II - 6903

Parternas argument ..... II - 6903

Tribunalens bedömning ..... II - 6904

— Åsidosättande av proportionalitetsprincipen ..... II - 6904

— Åsidosättande av likabehandlingsprincipen ..... II - 6909

— Åsidosättande av principen om skydd för berättigade förväntningar II - 6910

Den tredje delen av den andra grunden, avseende åsidosättande av proportionalitetsprincipen vid beaktandet av böternas avskräckande karaktär och Transcatabs finansiella situation ..... II - 6912

Parternas argument ..... II - 6912

Tribunalens bedömning ..... II - 6913

3. Den tredje grunden, avseende fastställande av böternas grundbelopp ..... II - 6916

Den första delen av den tredje grunden, avseende felaktig ökning av bötesbeloppet med hänsyn till överträdelsens varaktighet ..... II - 6916

Parternas argument ..... II - 6916

Tribunalens bedömning ..... II - 6918

— Ökning av böterna med hänsyn till avtalets varaktighet ..... II - 6918

— Huruvida det har uppkommit skada för konsumenterna ..... II - 6923

Den andra delen av den tredje grunden, avseende åsidosättande av principen om ne bis in idem och avsaknad av motivering ..... II - 6924

Parternas argument ..... II - 6924

Tribunalens bedömning ..... II - 6925

Den tredje delen av den tredje grunden, avseende åsidosättande av likabehandlingsprincipen ..... II - 6927

Parternas argument ..... II - 6927

Tribunalens bedömning ..... II - 6928

4. Den fjärde grunden, avseende vissa förmildrande omständigheter ..... II - 6930

Den första delen av den fjärde grunden, avseende den förmildrande omständigheten att kartellen inte genomfördes ..... II - 6930

Parternas argument ..... II - 6930

Tribunalens bedömning ..... II - 6930

Den andra delen av den fjärde grunden, avseende den förmildrande omständigheten att de rättsstridiga verksamheterna upphört före kommissionens ingripande II - 6932

Parternas argument ..... II - 6932

Tribunalens bedömning ..... II - 6933

Den tredje delen av den fjärde grunden, avseende den förmildrande omständigheten att det förelåg ett rimligt tvivel angående det ifrågasatta beteendets karaktär av överträdelse ..... II - 6936

Huruvida det föreligger ett rimligt tvivel angående det ifrågasatta beteendets rättsstridiga karaktär ..... II - 6937

— Parternas argument ..... II - 6937

— Tribunalens bedömning ..... II - 6938

Skillnad i behandling i förhållande till ärendet Råtobak – Spanien ..... II - 6942

— Parternas argument ..... II - 6942

— Tribunalens bedömning ..... II - 6943

Den fjärde delen av den fjärde grunden, avseende den förmildrande omständigheten att Transcatab samarbetat effektivt under förfarandet ..... II - 6945

Parternas argument ..... II - 6945

Tribunalens bedömning ..... II - 6946

Den femte delen av den fjärde grunden, avseende den förmildrande omständigheten att det inte fanns något tidigare fall på råtobaksmarknaden vid den tidpunkt då kommissionen påbörjade sina kontroller ..... II - 6950

Parternas argument ..... II - 6950

Tribunalens bedömning ..... II - 6950

Den sjätte delen av den fjärde grunden, avseende den socio-ekonomiska karaktären av råtobaksmarknaden i Italien samt krisen inom denna sektor ..... II - 6952

Parternas argument ..... II - 6952

Tribunalens bedömning ..... II - 6953

5. Den femte grunden, avseende tillämpningen av meddelandet om samarbete ..... II - 6955

Parternas argument ..... II - 6955

Tribunalens bedömning ..... II - 6956

Egenskap av första företag att beviljas nedsättning av böterna ..... II - 6956

Punkt 23, sista stycket, i meddelandet om samarbete ..... II - 6959

6. Kommissionens anslutningsyrkande ..... II - 6966

Parternas argument ..... II - 6966

Tribunalens bedömning ..... II - 6967

Rättegångskostnader ..... II - 6968